

Regeringens proposition

2001/02:84

Anpassningar med anledning av övergången till
reformerade regler för ålderspension

Prop.
2001/02:84

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 31 januari 2002

Göran Persson

Lars Engqvist
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att pensionsgrundande belopp för barnår skall tillgodoräknas en adoptivförälder för högst fyra år för varje barn som har fyllt högst tio år. Som adoptivförälder räknas även den som med socialnämnds medgivande tagit emot ett barn i syfte att adoptera det.

Vidare föreslås att den nuvarande nedre gränsen på 16 år för rätt till pensionsgrundande inkomst tas bort från och med intjänandeåret 1999.

För garantipension för personer födda 1937 eller tidigare föreslås vissa förändringar av hur denna beräknas. De nya beräkningsreglerna är en anpassning till förändrade regler för det särskilda grundavdraget.

Vidare föreslås att försäkringskassan skall besluta i vissa verkställighetsfrågor som rör premiepension. Detta gäller främst i frågor om utbetalningsperiodicitet och för vissa avdrag som skall göras från pensionen.

I propositionen föreslås även att särskilda regler införs för beräkning av garantipension till efterlevandepension när efterlevandepensionen betalas ut avkortad. Därutöver föreslås ett antal kompletteringar och justeringar av de tidigare av riksdagen beslutade reglerna om efterlevandepension.

Samtidigt med övergången till reformerade regler för ålderspension ersätts förtidspension av sjukersättning och aktivitetsersättning. Även för dessa förmåner föreslås några ändringar. För en försäkrad som har rätt till grundskydd i form av såväl änkepension som sjukersättning föreslås att endast det högsta av grundskydden skall betalas ut. För en försäkrad som både har rätt till aktivitetsersättning i form av garantiersättning och efterlevandestöd till barn föreslås att endast den av ersättningarna som är högst skall betalas ut.

Vidare föreslås att reglerna för barn tillägg till förtidspension behålls i princip oförändrade även efter 2002.

I propositionen föreslås också att efterlevandestöd till barn inte skall vara skattepliktigt.

Vidare föreslås att tidpunkten för omräkning av hustrutillägg, till följd av det reformerade ålderspensionssystemet, skall bestämmas till den 1 januari 2003 och inte följa tidpunkten för när bostadstilläggen skall räknas om.

Slutligen föreslås anpassningar och följdändringar i ett antal lagar. Förslagen är antingen rena följdändringar eller förtydliganden av ofullständigheter i nuvarande regler.

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagtext	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	12
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	14
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.....	16
2.5	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) ..	18
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd	20
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.....	22
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare.....	23
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.....	25
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	27
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:762) om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension.....	28
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:763) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension	29
2.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	31
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet	32
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd.....	33
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	35
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	36
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	40
2.19	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	41
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	43

2.21	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	46
2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag	49
2.23	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	50
2.24	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	51
2.25	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn	55
2.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn	64
2.27	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	74
2.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter	75
2.29	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.	76
3	Ärendet och dess beredning	78
4	Regler för intjänande av pensionsrätt	80
4.1	Justeringar i reglerna för barnårsrätt för adoptivföräldrar	80
4.2	Slopande av den nedre åldersgränsen för rätt till pensionsgrundande inkomst	82
5	Garantipension för personer födda 1937 eller tidigare	84
6	Gemensam utbetalning av premiepension och annan pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension	85
7	Kompletteringar av de till det reformerade ålderspensionssystemet anpassade reglerna för efterlevandepension	87
7.1	Särskilda regler för efterlevandepension som betalas ut avkortad	87
7.2	Rätten till folkpensionstillägg när sjömansinkomst tjänats in före 1974	89
7.3	Reducering av garantipension till änkepension i vissa fall när den avlidne inte har tjänat in 30 ATP-år	90
7.4	Omräkning av barnpension från och med 2003	91
7.5	Barnpension när båda föräldrarna är avlidna	92
7.6	Utländsk livränta vid beräkning av barnpension	93
7.7	Samordning av änkepension och ålderspension för änkor som har fyllt 65 år	93
7.8	Ansökan om änkepension	94
7.9	Övriga ändringar	95
8	Sjukersättning och aktivitetsersättning	96
8.1	Samordningsfrågor	96
8.2	Barntillägg	97
9	Ändringar i övriga lagar	98
9.1	Skattefrihet för efterlevandestöd till barn m.m.	98

9.2	Fastställande av pensionspoäng	99
9.3	Sammanträffande av förmåner	100
9.4	Rätt till pension och sjukersättning efter 2002 för bosatta utomlands	100
9.5	Kompletteringar i lagen om bostadstillägg till pensionärer m.fl.	101
9.6	Justering av reglerna för omräkning av hustrutillägg....	101
9.7	Tidpunkten för när uppgiftsskyldighet för beräkning av garantipension skall träda i kraft	102
9.8	Följdändringar och förtydliganden i övriga lagar	103
10	Ekonomiska konsekvenser	104
11	Författningskommentarer	105
11.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	105
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	106
11.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	107
11.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt	108
11.5	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	108
11.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd	108
11.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård	109
11.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare	109
11.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster	109
11.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	109
11.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:762) om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension....	110
11.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:763) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension	110
11.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	111
11.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europa- parlamentet	111
11.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd	111
11.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	112

11.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	112
11.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	114
11.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	114
11.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	115
11.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	116
11.22	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag	116
11.23	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	116
11.24	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	117
11.25	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.....	118
11.26	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.....	121
11.27	Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	125
11.28	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.....	126
11.29	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.	126
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 januari 2002 ...		127

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
3. lag om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
4. lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt,
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
6. lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd,
7. lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närstående vård,
8. lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare,
9. lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
10. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
11. lag om ändring i lagen (2001:762) om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,
12. lag om ändring i lagen (2001:763) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension,
13. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
14. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet,
15. lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd,
16. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
17. lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
18. lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
19. lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
20. lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
21. lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension,
22. lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag,
23. lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799),
24. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
25. lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
26. lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,
27. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
28. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,

29. lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. Prop. 2001/02:84

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 17 kap. 3 och 5 §§ samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i nämnda lag skall upphöra att gälla,

dels att punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1998:704) om ändring i nämnda lag skall upphöra att gälla,

dels att 19 kap. 1 §, 20 kap. 2 och 4 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 16 kap. 10 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 kap.

10 §

Om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl aktivitetsersättning i form av garanti-ersättning som efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, utges endast den till beloppet största av förmånerna.

Om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning som garantipension till änkepension enligt lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, utges endast den till beloppet största av förmånerna.

Om sjukersättning i form av garantiersättning till följd av bestämmelserna i andra stycket inte skall utges, skall det vid tillämpning av 3 kap. 5 och 7 §§ ändå anses som om sådan förmån utges.

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

Senaste lydelse av

17 kap. 3 § 1988:881

17 kap. 5 § 1974:510.

19 kap.1 §²

Om avgifter för finansiering av sjukförsäkringen m.m., föräldraförsäkringen och efterlevandepensioner föreskrivs i socialavgiftslagen (2000:980).

Om avgifter för finansiering av sjukförsäkringen m.m. och föräldraförsäkringen föreskrivs i socialavgiftslagen (2000:980).

20 kap.2 §³

Vid tillämpningen av denna lag skall, om inte annat sägs i lagen, vårdår som tillgodoräknats enligt 11 kap. 6 a §, i detta lagrumms lydelse före den 1 januari 1999, eller 4 kap. 12 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension likställas med år för vilka pensionspoäng tillgodoräknats.

Har någon med socialnämndens medgivande tagit emot ett utländskt barn i sitt hem här i landet för vård och fostran i adoptionsyfte, skall vid tillämpning av bestämmelserna i 8 och 14 kap. om rätt till barnpension barnet anses som barn till denne. I sådana fall anses barnet bosatt i Sverige, om den blivande adoptivföräldern var bosatt här i landet vid den tidpunkt då han eller hon avled.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 3 kap. 2 a § andra stycket skall den som lämnat uppgift om innehav av en F-skattsedel i en anbudshandling, en faktura eller någon därmed jämförlig handling, som även innehåller uppgifter om utbetalarens och betalningsmottagarens namn och adress eller andra för identifiering godtagbara uppgifter samt uppgift om betalningsmottagarens personnummer, samordningsnummer eller organisationsnummer anses ha en sådan skattsedel. Uppgiften om innehav av en F-skattsedel gäller även som sådant skriftligt åberopande av F-skattsedeln som avses i 3 kap. 2 a § tredje stycket. Det som nu sagts gäller dock inte om den som betalar ut ersättningen känner till att uppgiften om innehav av en F-skattsedel är oriktig. Bestämmelser om påföljd för den som lämnar oriktig uppgift finns i skattebrottslagen (1971:69).

4 §⁴

Har någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt förorsakat

² Senaste lydelse 2000:982.

³ Senaste lydelse 2000:774. Ändringen innebär att första och andra styckena upphävs.

⁴ Senaste lydelse 1998:553. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

att ersättning utgått obehörigen eller med för högt belopp, eller har någon eljest obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han skäligen bort inse detta, skall återbetalning ske av vad som för mycket utbetalats.

Har tilläggs pension betalats ut och ändras fastställd pensionspoäng på grund av underlåten eller bristande avgiftsbetalning skall försäkringskassan besluta om återbetalning av för mycket utbetald tilläggs pension.

Om det i särskilt fall finns anledning får försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt första *eller andra* stycket.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första *eller andra* stycket, får vid senare utbetalning till honom i avräkning på vad som för mycket utgått innehållas ett skäligt belopp.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon av en allmän försäkringskassa *har ålagts återbetalningsskyldighet* för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning.

Vad som sägs i första–*femte* styckena gäller inte sådana förhållanden som avses i 4 a §.

Om det i särskilt fall finns anledning får försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt första stycket.

Har återbetalningsskyldighet ålagts någon enligt första stycket, får vid senare utbetalning till honom i avräkning på vad som för mycket utgått innehållas ett skäligt belopp.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon *enligt beslut* av en allmän försäkringskassa *eller Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig* för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning. *Har avdrag gjorts med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.*

Vad som sägs i första–*fjärde* styckena gäller inte sådana förhållanden som avses i 4 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring

dels att 3 kap. 3 §, 9 kap. 12 § och 17 kap. 2 § i stället för deras lydelse enligt lagen (2001:489) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i nämnda lag skall införas en ny punkt, punkt 16, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

En försäkrad, som uppbär hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt denna lag eller hel särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller uppburit sådan ersättning eller pension under månaden närmast före den då han eller hon har börjat uppbära hel ålderspension, har inte rätt till sjukpenning. För tid efter ingången av den månad då den försäkrade har fyllt 70 år *eller dessförinnan har börjat uppbära hel ålderspension enligt denna lag* får sjukpenning utges för högst 180 dagar.

En försäkrad, som uppbär hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt denna lag eller hel särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller uppburit sådan ersättning eller pension under månaden närmast före den då han eller hon har börjat uppbära hel ålderspension, har inte rätt till sjukpenning. För tid efter ingången av den månad då den försäkrade har fyllt 70 år får sjukpenning utges för högst 180 dagar.

9 kap.

12 §

För den som saknar inkomstrelaterad sjukersättning eller aktivitetsersättning utgör årlig hel garantiersättning ett belopp motsvarande garantinivån.

För den vars inkomstrelaterade sjukersättning eller aktivitetsersättning för år räknat understiger garantinivån utgör årlig garantiersättning ett belopp motsvarande skillnaden mellan garantinivån och den årliga inkomstrelaterade ersättningen enligt 11 §.

Beräkning enligt andra stycket görs efter det att garantinivån avkortats enligt 13 §.

För den vars *hela* inkomstrelaterade sjukersättning eller aktivitetsersättning för år räknat understiger garantinivån utgör årlig garantiersättning ett belopp motsvarande skillnaden mellan garantinivån och den *hela* årliga inkomstrelaterade ersättningen enligt 11 §.

17 kap.**2 §**

Inkomstrelaterad sjukersättning och sjukersättning i form av garantiersättning skall minskas enligt vad som sägs i andra stycket om den försäkrade har rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller annan lag eller särskild författning eller enligt regeringens förordnande har rätt till annan livränta, som bestäms av eller betalas ut av Riksförsäkringsverket. Motsvarande skall gälla i fall då livränta utges enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring. Minskning skall däremot inte ske på grund av livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller annan livränta som bestäms med tillämpning av den lagen. Medför en skada för vilken livränta har börjat utges återigen sjukdom som berättigar till sjukpenning, skall det anses som om livränta utgavs under sjukdomstiden. Har livränta eller del därav eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, skall det vid beräkning enligt andra stycket anses som om den livränta som utges har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de försäkringstekniska grunder som tillämpas vid utbytet.

Summan av inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning skall minskas med tre fjärdedelar av varje livränta vars årsbelopp överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den sjukersättningsberättigade har rätt till som skadad. Minskning skall därvid i första hand göras på garantiersättningen. Sammanlagd sjukersättning skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, för månad räknat understiga 5 procent av prisbasbeloppet.

Summan av inkomstrelaterad sjukersättning och garantiersättning skall minskas med tre fjärdedelar av varje livränta vars årsbelopp överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den sjukersättningsberättigade har rätt till som skadad. Minskning skall därvid i första hand göras på garantiersättningen. Sammanlagd *hel* sjukersättning skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, för månad räknat understiga 5 procent av prisbasbeloppet.

16. Äldre bestämmelser i 3 kap. 3 § gäller fortfarande för den som är född år 1937 eller tidigare. Vid tillämpning av paragrafen skall med ålderspension enligt denna lag likställas pension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garantipension.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring

dels att punkten 11 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i nämnda lag i stället för dess lydelse enligt lagen (2000:799) skall ha följande lydelse,

dels att punkten 8 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i nämnda lag i stället för dess lydelse enligt lagen (2000:799) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

11. I fall då rätt till barntillägg föreligger för december månad 1989 gäller fortfarande äldre bestämmelser om denna förmån. Vad som därvid föreskrivits om ålderspension och tilläggspension i form av ålderspension skall i stället gälla inkomstpension eller tilläggspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. Minskning av barntillägget till den som uppbär ålderspension skall ske endast i den utsträckning summan av hel pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension och hel garantipension enligt lagen om garantipension överstiger 2,17 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1937 eller tidigare eller 2,13 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1938 eller senare. Barntillägg som utges till pension som tagits ut till viss andel skall utgöra motsvarande andel av barntillägg till hel pension. Därvid skall vad som föreskrivs i tredje meningen om minskning gälla motsvarande andel av 2,17 gånger prisbasbeloppet respektive 2,13 gånger prisbasbeloppet.

Föreslagen lydelse

11. I fall då rätt till barntillägg föreligger för december månad 1989 gäller fortfarande äldre bestämmelser om denna förmån. Vad som därvid föreskrivits om ålderspension och tilläggspension i form av ålderspension skall i stället gälla inkomstpension eller tilläggspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension. *Vidare skall vad som föreskrivits om förtidspension och tilläggspension i form av förtidspension i stället gälla sjukersättning.* Minskning av barntillägget till den som uppbär ålderspension skall ske endast i den utsträckning summan av hel pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension och hel garantipension enligt lagen om garantipension överstiger 2,17 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1937 eller tidigare eller 2,13 gånger prisbasbeloppet för den som är född år 1938 eller senare. *Minskning av barntillägget till den som uppbär hel sjukersättning skall ske endast i den utsträckning ersättningen överstiger 2,40 gånger prisbasbeloppet.* Barntillägg som utges till pension *eller sjukersättning* som *betalas* ut till viss andel skall utgöra motsvarande andel av barntillägg till hel pension *eller*

hel sjukersättning. Därvid skall vad som föreskrivs i tredje och fjärde meningarna om minskning gälla motsvarande andel av 2,17 gånger prisbasbeloppet, 2,13 gånger prisbasbeloppet respektive 2,40 gånger prisbasbeloppet.

8. Rätt till barntillägg som utges med stöd av övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring tillkommer försäkrad som är bosatt i Sverige. I fråga om en svensk medborgare, som hade rätt till barntillägg för december 1989 och som är bosatt utomlands, gäller fortfarande äldre bestämmelser i 5 kap. 2 §, i detta lagrums lydelse vid utgången av år 1989.

Barntillägg till förtidspension utges på grundval av samma antal år med pensionspoäng eller samma bosättningstid som ligger till grund för beräkningen av folkpensionen. Motsvarande skall gälla för barntillägg till ålderspension för personer födda år 1937 eller tidigare, varvid med beräkningen av folkpension skall förstås beräkning av folkpension i form av ålderspension enligt 5 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

Barntillägg till ålderspension för personer födda år 1937 eller tidigare utges på grundval av samma antal år med pensionspoäng eller samma bosättningstid som enligt 5 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring, i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003, skulle ha legat till grund för beräkningen av barntillägget om dessa bestämmelser fortfarande hade gällt.

Barntillägg till ålderspension för personer födda år 1938 eller senare utges på grundval av samma antal försäkringsår som ligger till grund för beräkningen av garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension, eller skulle ha legat till grund för beräkning av garantipension om rätt till sådan pension förelegat.

Barntillägg till sjukersättning utges på grundval av samma antal försäkringsår som ligger till grund för beräkningen av sjukersättning i form av garantiersättning enligt lagen om allmän försäkring, eller skulle ha legat till grund för beräkning av garantiersättning om rätt till sådan ersättning förelegat.

Om barntillägg med tillämpning av andra stycket skall utges med viss andel av oavkortat sådant tillägg, skall minskning med hänsyn till tilläggs pension som den försäkrade uppbär beräknas på ett oavkortat barntillägg och andelsberäkning enligt andra stycket göras på det belopp som framkommer efter denna minskning.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 12 och 44 §§ lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

En intagen är skyldig att delta i den verksamhet och ha den sysselsättning i övrigt som anvisas honom. Den som får ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring får dock inte åläggas att ha någon sysselsättning, och den som får *förtidspension* eller *sjukbidrag* enligt *den lagen* får åläggas att ha sysselsättning bara av den art och omfattning som kan anses lämplig för honom.

En intagen är skyldig att delta i den verksamhet och ha den sysselsättning i övrigt som anvisas honom *eller henne*. Den som får ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension *eller* lagen (1998:702) om garantipension får dock inte åläggas att ha någon sysselsättning, och den som får *sjukersättning* eller *aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring får åläggas att ha sysselsättning bara av den art och omfattning som kan anses lämplig för honom *eller henne*.

44 §

Intagen skall *erhålla* ersättning, enligt normer som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer för arbete som han utfört, om detta *ej* skett för egen räkning eller åt arbetsgivare utom anstalten. Ersättning skall *utgå* även när intagen, enligt vad som bestämts rörande honom, under arbetstid *deltager* i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet eller behandling eller bedriver enskilda studier. Kan arbete eller annan verksamhet som berättigar till ersättning *ej* beredas intagen eller är denne helt eller delvis oförmögen till sådan verksamhet, skall ersättning ändå *utgå* i den mån den intagne inte *erhåller ålders eller förtidspension* enligt lagen

Intagen skall *få* ersättning, enligt normer som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer för arbete som han *eller hon* utfört, om detta *inte* skett för egen räkning eller åt arbetsgivare utom anstalten. Ersättning skall *utges* även när intagen, enligt vad som bestämts rörande honom *eller henne*, under arbetstid *deltar* i undervisning, utbildning eller annan särskilt anordnad verksamhet eller behandling eller bedriver enskilda studier. Kan arbete eller annan verksamhet som berättigar till ersättning *inte* beredas intagen eller är denne helt eller delvis oförmögen till sådan verksamhet, skall ersättning ändå *utges* i den mån den intagne inte *får ålderspension* enligt lagen

¹ Lagen omtryckt 1990:1011.

² Senaste lydelse 1998:599.

(1962:381) om allmän försäkring. *(1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garantipension eller sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.* Prop. 2001/02:84

Ersättning för arbete skall bestämmas med hänsyn till den intagnes arbetsinsats, om ej särskilda skäl föranleder annat. För annan verksamhet skall ersättning i regel bestämmas enhetligt.

Regeringen eller myndighet, som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter beträffande användningen av ersättning enligt första stycket och av annan arbetsinkomst som intagen uppbär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

7 §²

Sekretess gäller hos allmän försäkringskassa, Premiepensionsmyndigheten, Riksförsäkringsverket och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän *ålderspension*, arbets-skadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning eller ersättning för sjukgymnastik, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos allmän försäkringskassa, Premiepensionsmyndigheten, Riksförsäkringsverket och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän *pension*, arbetsskadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdser-sättning eller ersättning för sjukgymnastik, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom *eller henne* närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess enligt första stycket gäller också i förhållande till en vård- eller behandlingsbehövande själv i fråga om uppgift om hans hälsotillstånd, om det med hänsyn till ändamålet med vården eller behandlingen är av synnerlig vikt att uppgiften inte lämnas till honom.

Sekretess gäller hos myndighet som avses i första stycket för anmälan eller annan utsaga av enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagstiftningen om allmän försäkring, lagstiftningen om allmän *ålderspension*,

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagstiftningen om allmän försäkring, lagstiftningen om allmän *pension*, lag-

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 1998:709.

lagstiftningen om handikappersättning och vårdbidrag och lagstiftningen om sjuklön. stiftningen om handikappersättning och vårdbidrag och lagstiftningen om sjuklön. Prop. 2001/02:84

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år eller, i fall som avses i tredje stycket, i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Härigenom föreskrivs att 4 och 33 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Anställningsavtal gäller tills vidare. Avtal om tidsbegränsad anställning får dock träffas i de fall som anges i 5, 5 a och 6 §§. Träffas i annat fall ett sådant avtal, kan arbetstagaren på det sätt som anges i 36 § få domstols förklaring att avtalet skall gälla tills vidare.

Anställningsavtal som gäller tills vidare kan sägas upp av arbetsgivaren eller arbetstagaren för att upphöra efter en viss uppsägningstid. En tidsbegränsad anställning upphör utan föregående uppsägning vid anställningstidens utgång eller när arbetet är slutfört, om inte annat har avtalats eller följer av 5 § andra stycket eller 6 §. I 33 § finns särskilda regler om *avgång med pension*.

Anställningsavtal som gäller tills vidare kan sägas upp av arbetsgivaren eller arbetstagaren för att upphöra efter en viss uppsägningstid. En tidsbegränsad anställning upphör utan föregående uppsägning vid anställningstidens utgång eller när arbetet är slutfört, om inte annat har avtalats eller följer av 5 § andra stycket eller 6 §. I 33 § finns särskilda regler om *skyldighet att lämna anställningen vid 67 års ålder och i samband med att arbetstagaren får rätt till hel sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring*.

En arbetstagare får med omedelbar verkan frånträda sin anställning, om arbetsgivaren i väsentlig mån har åsidosatt sina åligganden mot arbetstagaren.

I de fall som avses i 18 § kan en arbetsgivare genom avskedande avbryta anställningen med omedelbar verkan.

Att arbetsgivaren i vissa fall är skyldig att informera och överlägga med arbetstagaren och berörd arbetstagarorganisation samt att tillämpa ett visst förfarande i samband med att ett anställningsavtal ingås eller upphör följer av 6, 8–10, 15, 16, 19, 20 och 28–33 §§.

33 §²

Om en arbetsgivare vill att en arbetstagare skall lämna sin anställning vid utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år skall arbetsgivaren skriftligen ge arbetstagaren besked om detta minst en månad i förväg.

Om en arbetsgivare vill att en arbetstagare skall lämna sin anställning i samband med att arbetstagaren får rätt till hel *förtids-*

Om en arbetsgivare vill att en arbetstagare skall lämna sin anställning i samband med att arbetstagaren enligt lagen

¹ Senaste lydelse 1996:1424.

² Senaste lydelse 2001:298.

pension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, skall arbetsgivaren skriftligen ge arbetstägaren besked om detta så snart arbetsgivaren har fått kännedom om *pensionsbeslutet*.

(1962:381) om allmän försäkring får rätt till hel *sjukersättning som inte är tidsbegränsad*, skall arbetsgivaren skriftligen ge arbetstägaren besked om detta så snart arbetsgivaren har fått kännedom om *beslutet om sjukersättning*.

Prop. 2001/02:84

En arbetstägare som har fyllt 67 år har inte rätt till längre uppsägningstid än en månad och har inte heller företrädesrätt enligt 22, 23, 25 eller 25 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande beträffande pension som avser tid före ikraftträdandet.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Försäkringskassan skall besluta om återbetalning av ersättning, om den som mottagit ersättning genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har förorsakat att ersättning har lämnats felaktigt eller lämnats med för högt belopp. Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta. Om det finns särskilda skäl, får försäkringskassan helt eller delvis efterge belopp som skall återbetalas.

Om återbetalningsskyldighet har ålagts någon enligt första stycket, får kassan vid senare utbetalning till denne hålla inne ett skäligt belopp i avräkning på vad som har utgetts för mycket.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon av en allmän försäkringskassa har ålagts återbetalningsskyldighet för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon *enligt beslut* av en allmän försäkringskassa eller *Premiepensionsmyndigheten* är återbetalningsskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning. *Har avdrag gjorts med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 9 och 13 §§ lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I fråga om smittbärrpenning tillämpas även följande föreskrifter i lagen (1962:381) om allmän försäkring, nämligen

3 kap. 3 § om ersättning när *förtidspension* utges m.m.,

3 kap. 6 § om anmälan av inkomstförhållanden m.m.,

3 kap. 10 § tredje stycket om tid som skall jämföras med tid för förvärvsarbete,

3 kap. 15 § första stycket a)–d) samt andra och tredje styckena om ersättning vid tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt m.m.,

3 kap. 16 § om arbetsgivarinträde,

3 kap. 17 § om indragning eller nedsättning av ersättning.

I fråga om den som uppbär smittbärrpenning tillämpas även föreskrifterna om åtgärder för rehabilitering i 22 kap. 5 och 6 §§ lagen om allmän försäkring.

Föreslagen lydelse

9 §¹

I fråga om smittbärrpenning tillämpas även följande föreskrifter i lagen (1962:381) om allmän försäkring, nämligen

3 kap. 3 § om ersättning när *sjukersättning eller aktivitetsersättning* utges m.m.,

3 kap. 6 § om anmälan av inkomstförhållanden m.m.,

3 kap. 10 § tredje stycket om tid som skall jämföras med tid för förvärvsarbete,

3 kap. 15 § första stycket a)–d) samt andra och tredje styckena om ersättning vid tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt m.m.,

3 kap. 16 § om arbetsgivarinträde,

3 kap. 17 § om indragning eller nedsättning av ersättning.

13 §

Försäkringskassan skall besluta om återbetalning av ersättning, om den som tagit emot ersättning genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller på annat sätt har förorsakat att ersättning har utgetts felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om ersättning i annat fall har utgetts felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta. Om det finns särskilda skäl, får försäkringskassan medge befrielse helt eller delvis från återbetalningsskyldighet.

Om återbetalningsskyldighet har ålagts någon enligt första stycket, får kassan vid senare utbetalning till denne hålla inne ett skäligt belopp i avräkning på vad som har utgetts för mycket.

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon av en allmän försäkringskassa *har ålagts återbetalningsskyldig-*

Avdrag på en ersättning enligt denna lag får vidare göras om någon *enligt beslut* av en allmän försäkringskassa *eller Premiepen-*

¹ Senaste lydelse 2000:379.

het för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning.

sionsmyndigheten är återbetalningskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av en annan författning. Har avdrag gjorts med anledning av beslut om återbetalningskyldighet av premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiensionsmyndigheten.

Prop. 2001/02:84

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Särskild löneskatt skall för varje år betalas till staten med 16,16 procent på lön eller annan ersättning till arbetstagare som vid årets ingång är 65 år eller äldre och i övrigt med 24,26 procent på

1. ersättning som utfaller enligt kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare,

2. avgångsersättning som annorledes än på grund av kollektivavtalsgrundad avgångsbidragsförsäkring utbetalas av staten, kommun eller kommunalförbund som arbetsgivare eller av Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpension eller Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal eller av annan arbetsgivare, under förutsättning att arbetsgivaren tillämpar kommunalt pensionsavtal och att borgen eller liknande garanti tecknats av kommun, kommunalförbund, Svenska Kommunförbundet eller Landstingsförbundet,

3. avgångsersättning som omfattas av s.k. trygghetsavtal,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till *förtidspension* eller till *sjukbidrag*,

4. ersättning som utges enligt gruppsjukförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utgör komplement till *sjukersättning* eller till *aktivitetsersättning*,

5. ersättning som utges på grund av ansvarighetsförsäkring som åtnjuts enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer till den del ersättningen utges i form av engångsbelopp som inte utgör kompensation för mistad inkomst,

6. bidrag som en arbetsgivare lämnar till en sådan vinstandelsstiftelse som avses i 3 kap. 2 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring eller en annan juridisk person med motsvarande ändamål med undantag för bidrag som lämnas till en pensions- eller personalstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Skattskyldig är den som utgett sådan ersättning eller sådant bidrag som avses i första stycket. I fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt i form av rabatt, bonus eller annan förmån som ges ut på grund av kundtrohet eller liknande, skall den som slutligt har stått för de kostnader som ligger till grund för förmånen anses som skattskyldig enligt denna lag, om inte denne är den som är skattskyldig till inkomstskatt för förmånen. I

¹ Senaste lydelse 2000:988.

fråga om sådan för mottagaren skattepliktig intäkt i inkomstslaget tjänst i form av en förmån eller ersättning som getts ut eller anses utgiven av fysisk person som är bosatt utomlands eller av utländsk juridisk person, skall den hos vilken mottagaren är anställd i Sverige anses som skattskyldig enligt denna lag, om förmånen eller ersättningen kan anses ha sin grund i anställningen i Sverige och det inte finns något anställningsförhållande mellan utgivaren av förmånen eller ersättningen och mottagaren.

Vid bestämmande av skatteunderlaget tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 4–15 och 17–25 §§ socialavgiftslagen (2000:980).

Vid bestämmande av skatteunderlaget enligt första stycket 5 skall bortses från ersättning för arbetskada som inträffat före utgången av juni 1993 om ersättningen avser tid därefter samt från ersättning för arbetskada som inträffat före utgången av år 1992 om skadan anmälts till allmän försäkringskassa efter utgången av juni 1993. Detta gäller dock endast ersättning som för en och samme arbetstagare beräknas på lönedelar som inte överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Av dem som har *folkpension i form av hel förtidspension* eller hel ålderspension eller som har annan inkomst av motsvarande storlek får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen skall se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Av dem som har hel ålderspension *enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller hel garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension eller hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring* eller som har annan inkomst av motsvarande storlek får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen skall se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:762) om
ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen
(1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om
hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att punkten 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension i stället för dess lydelse enligt lagen (2001:762) om ändring i lagen (2000:781) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för hustrutillägg som avser tid före upphörandet av lagen. *För tiden den 1 januari–30 juni 2003 gäller punkterna 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. på motsvarande sätt.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande för hustrutillägg som avser tid före upphörandet av lagen.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:763) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension i stället för dess lydelse enligt lagen (2001:763) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3. Vid tillämpning av lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension för hustrutillägg till kvinna vars make uppbär ålderspension skall

a) vad som gäller för folkpension i form av ålderspension enligt 1 § första stycket i stället gälla ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension,

b) hustrutillägg enligt 1 § andra stycket, för år räknat motsvara 1,67 gånger prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, om inte annat följer av vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket eller 4 §. Vid tillämpningen av 4 § första stycket skall hustrutillägget minskas med 60 procent av den pensionsberättigades reduceringsinkomst enligt punkten d,

c) vad som gäller för folkpension i form av ålderspension enligt 1 § tredje stycket i stället gälla den andel av oavkortad garantipension som mannen enligt 4 kap. 6 § lagen (1998:702) om garantipension är berättigad till eller skulle vara berättigad till om förutsättningarna för rätt till garantipension hade förelegat,

Föreslagen lydelse

3. Vid tillämpning av lagen (1962:392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension för hustrutillägg till kvinna vars make uppbär ålderspension *eller sjukersättning* skall

a) vad som gäller för folkpension i form av ålderspension *eller förtidspension* enligt 1 § första stycket i stället gälla ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension, *eller när det gäller förtidspension, sjukersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,*

c) vad som gäller för folkpension i form av ålderspension *eller förtidspension* enligt 1 § tredje stycket i stället gälla den andel av oavkortad garantipension *eller sjukersättning i form av garantiersättning* som mannen enligt 4 kap. 6 § lagen om garantipension *respektive 9 kap. 13 § lagen om allmän försäkring* är berättigad till eller skulle vara berättigad till om förutsättningarna för rätt till garantipension *eller sjukersättning i form av garantiersättning* hade förelegat,

d) vid beräkning av hustrutillägg i stället för vad som anges som årsinkomst i 5 § gälla vad som föreskrivs i 12–19 §§ lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.,

e) vad som gäller för tilläggs-pension enligt 6 § andra stycket i stället gälla pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension eller garantipension enligt lagen om garantipension, samt

f) vad som gäller för folkpension i form av ålderspension enligt 13 § i stället gälla garantipension enligt lagen om garantipension.

d) vid beräkning av hustrutillägg i stället för vad som anges som årsinkomst i 5 § gälla vad som föreskrivs i 12–19 §§ lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

2.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Prop. 2001/02:84

Häri genom föreskrivs att 9 kap. 1 § och 13 kap. 6 och 9 §§ lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

1 §

Rätt till sjukpension föreligger för en ledamot som frånträder sitt uppdrag och *uppbär* hel *förtidspension* eller *helt sjukbidrag* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Rätt till sjukpension föreligger för en ledamot som frånträder sitt uppdrag och *får* hel *sjukersättning* eller *hel aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

13 kap.

6 §¹

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har frånträtt sitt uppdrag och *uppbär* partiell *förtidspension* eller *partiellt sjukbidrag* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en ledamot som har frånträtt sitt uppdrag och *får* partiell *sjukersättning* eller *partiell aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

9 §

Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten *uppbär* i form av *sjukbidrag* och *förtidspension* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

Inkomstgarantin minskas med vad ledamoten *får* i form av *sjukersättning* och *aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2000:432.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § och 9 kap. 6 och 9 §§ lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Rätt till sjukpension föreligger för en företrädare eller en riksdagsledamot, som tidigare varit företrädare, som frånträder sitt uppdrag och har hel *förtidspension* eller *helt sjukbidrag* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Rätt till sjukpension föreligger för en företrädare eller en riksdagsledamot, som tidigare varit företrädare, som frånträder sitt uppdrag och har hel *sjukersättning* eller *hel aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

9 kap.

6 §¹

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en företrädare eller riksdagsledamot som har frånträtt sitt uppdrag och har partiell *förtidspension* eller *partiellt sjukbidrag* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Riksdagsförvaltningen får bevilja inkomstgaranti till en företrädare eller riksdagsledamot som har frånträtt sitt uppdrag och har partiell *sjukersättning* eller *partiell aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

9 §

Inkomstgarantin minskas med vad företrädaren eller riksdagsledamoten får i form av *sjukbidrag* och *förtidspension* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

Inkomstgarantin minskas med vad företrädaren eller riksdagsledamoten får i form av *sjukersättning* och *aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under den tid inkomstgarantin betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2000:433.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (1996:1030) om underhållsstöd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Ett barn har rätt till underhållsstöd, om föräldrarna inte bor tillsammans *eller den ena föräldern är avliden*. Det krävs dessutom att barnet varaktigt bor hos endast en av föräldrarna och är folkbokförd hos den föräldern (boföräldern) samt att boföräldern bor här i landet och, om barnet är underårigt, är vårdnadshavare för barnet.

Ett barn har rätt till underhållsstöd, om föräldrarna inte bor tillsammans. Det krävs dessutom att barnet varaktigt bor hos endast en av föräldrarna och är folkbokförd hos den föräldern (boföräldern) samt att boföräldern bor här i landet och, om barnet är underårigt, är vårdnadshavare för barnet.

Ett barn har också rätt till underhållsstöd om föräldrarna inte bor tillsammans och barnet bor varaktigt hos båda föräldrarna (växelvis boende) och är folkbokfört hos en av dem. Det krävs dessutom att den förälder som söker stödet bor här i landet och, om barnet är underårigt, att det står under vårdnad av båda föräldrarna eller en av dem.

Ett barn har också rätt till underhållsstöd, om det varaktigt bor och är folkbokfört hos en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare som bor här i landet eller hos någon eller några som bor här i landet och som var särskilt förordnade vårdnadshavare för barnet, när det fyllde 18 år. Vad som i lagen sägs om boförälder gäller då den eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Bestämmelserna i 4 § 1 och 5 § tillämpas inte i dessa fall.

4 §

Ett barn har inte rätt till underhållsstöd, om

1. barnets mor är boförälder och hon uppenbarligen utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till åtgärder för att få faderskapet till barnet fastställt,

2. det finns anledning anta att, om det finns en bidragsskyldig förälder, denne i rätt ordning betalar underhåll som inte är lägre än det belopp som enligt denna lag skulle betalas ut i underhållsstöd till barnet,

3. det är uppenbart att den bidragsskyldige föräldern på något annat sätt ser till att barnet får motsvarande underhåll,

4. boföräldern trots föreläggande enligt 31 § första stycket utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till de åtgärder som begärs, eller

5. barnet har rätt till barnpension efter en bidragsskyldig förälder på grund av 8 kap. 2 § eller 14 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

5. barnet har rätt till barnpension eller efterlevandestöd till barn efter en bidragsskyldig förälder på grund av bestämmelserna i 2 eller 3 kap. lagen (2000:461) om efter-

¹ Senaste lydelse 2000:1391.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
2. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande i fråga om underhållsstöd för tid före den 1 januari 2003.
3. Vad som föreskrivs i 4 § 5 skall också gälla barnpension som utges med stöd av 4 § lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 27 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Dagpenning till sökande som har tillerkänts ålderspension *i form av folkpension, allmän tilläggs-pension* eller annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete, lämnas med 65 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden med den begränsning som följer av 25 § andra stycket.

Dagpenning till sökande som har tillerkänts *allmän* ålderspension eller annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete, lämnas med 65 procent av den sökandes dagsförtjänst under normalarbetstiden med den begränsning som följer av 25 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Prop. 2001/02:84

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 2 §, 3 kap. 11 och 22 §§, 12 kap. 9 §, 13 kap. 2 och 5 §§ samt 14 kap. 7 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §¹

För varje år som en person har varit försäkrad och har haft inkomster här i landet som är pensionsgrundande, skall hans eller hennes pensionsgrundande inkomst fastställas. Detta gäller dock endast om summan av de inkomster som är pensionsgrundande uppgått till minst 40,3 procent av det för intjänandeåret gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Fastställande enligt första stycket skall inte göras för år före det år då den försäkrade fyllt 16 år. För det år då den försäkrade har avlidit skall pensionsgrundande inkomst inte fastställas i annat fall än om överföring av pensionsrätt för premiepension till den avlidnes make skall göras för det året. För den som är född år 1937 eller tidigare skall pensionsgrundande inkomst inte heller fastställas för år efter det då den försäkrade har fyllt 64 år eller för tidigare år under vilket han eller hon hela året har uppburit hel ålderspension enligt denna lag eller enligt lagen om allmän försäkring.

För det år då den försäkrade har avlidit skall pensionsgrundande inkomst inte fastställas i annat fall än om överföring av pensionsrätt för premiepension till den avlidnes make skall göras för det året. Pensionsgrundande inkomst skall inte heller fastställas för den som är född år 1937 eller tidigare.

3 kap.

11 §

Ett pensionsgrundande belopp enligt 10 § skall tillgodoräknas för år då barnet

1. inte har uppnått fyra års ålder, om barnet är fött under månaderna januari–juni, eller

2. har uppnått ett men inte fem års ålder, om barnet är fött under månaderna juli–december.

I det fall en försäkrad med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det skall den tidpunkt då den

¹ Senaste lydelse 2001:839.

försäkrade fick barnet i sin vård anses som tidpunkten för barnets födelse. Om barnet har tagits emot under månaderna januari–juni får dock ett pensionsgrundande belopp inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller nio år. Har barnet tagits emot under månaderna juli–december får ett pensionsgrundande belopp inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller tio år. Pensionsgrundande belopp får inte heller tillgodoräknas för mer än fyra år per barn. Om det finns synnerliga skäl får dock pensionsgrundande belopp tillgodoräknas för längre tid.

22 §

Med förälder likställs vid tillämpningen av 10–16 §§

1. särskilt förordnad vårdnadshavare, och
2. den som med socialnämnds medgivande har tagit emot ett *utländskt* barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

Den tid under vilken en försäkrad med socialnämnds medgivande har tagit emot ett *utländskt* barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det, skall likställas med tid under vilken en försäkrad har haft vårdnaden om ett barn. För ett sådant *utländskt* barn skall vidare vad som föreskrivs i 12 § första stycket 2 om bosättning i Sverige endast gälla från och med den tidpunkt då barnet först har anlänt till Sverige.

Vad som sägs i 13 § om modern skall också gälla en kvinnlig vårdnadshavare respektive en kvinna som med socialnämnds medgivande har tagit emot ett *utländskt* barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

2. den som med socialnämnds medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

Den tid under vilken en försäkrad med socialnämnds medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det, skall likställas med tid under vilken en försäkrad har haft vårdnaden om ett barn. För ett sådant barn skall vidare vad som föreskrivs i 12 § första stycket 2 om bosättning i Sverige endast gälla från och med den tidpunkt då barnet först har anlänt till Sverige.

Vad som sägs i 13 § om modern skall också gälla en kvinnlig vårdnadshavare respektive en kvinna som med socialnämnds medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

12 kap.9 §²

För en pensionsberättigad som har rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller som enligt annan lag eller särskild författning eller enligt regeringens förordnande har rätt till annan livränta, som bestäms av eller betalas ut av Riksförsäkringsverket, skall inkomstpensionen och tilläggspensionen minskas enligt vad som sägs i andra stycket. Motsvarande skall gälla i fall då livränta utges enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring. Minskning skall däremot inte ske på grund av livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller annan livränta som bestäms med tillämpning av nämnda lag. Medför skada för vilken livränta har börjat utges återigen sjukdom som berättigar till sjukpenning, skall det anses som om livränta utgavs under sjukdomstiden. Har livränta eller del därav eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, skall det vid beräkning enligt andra stycket anses som om livränta utges eller som om den livränta som utges har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de vid utbytet tillämpade försäkringstekniska grunderna.

Summan av inkomstpension, tilläggspension och garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension skall minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och som den pensionsberättigade uppbär som skadad. Minskning skall därvid i första hand göras på garantipensionen och därefter på tilläggspensionen. Avdrag på inkomstpension och tilläggspension enligt 6 kap. 2 § 1 får dock göras endast om den pensionsberättigade kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

Sammanlagd pension enligt denna lag skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, för månad räknat understiga 13 procent av prisbasbeloppet för den som är ogift och 11,5 procent av prisbasbeloppet för den som är gift. Härvid skall bestämmelserna i 6 kap. 17 § tillämpas på motsvarande sätt.

Sammanlagd *hel* pension enligt denna lag skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, för månad räknat understiga 13 procent av prisbasbeloppet för den som är ogift och 11,5 procent av prisbasbeloppet för den som är gift. Härvid skall bestämmelserna i 6 kap. 17 § tillämpas på motsvarande sätt.

13 kap.

2 §

Beslut enligt 7–11 kap. och beslut enligt 14 kap. som avser premiepension skall fattas av Premiensionsmyndigheten. Premiensionsmyndigheten skall även i övrigt handlägga ärenden som rör premiepension.

Premiepensionsmyndigheten skall *besluta i* ärenden som rör premiepension *om det inte är fråga om beslut enligt 12 kap. 5 § första och andra styckena och 8 § eller 14 kap. 7 och 8 §§ eller annat beslut om utbetalning.*

² Senaste lydelse 2000:782.

5 §

Beslut enligt 3 och 4 kap. samt beslut om inkomst- och *tilläggs-pension* får fattas genom *automatisk databehandling* av Riksförsäkringsverket för en allmän försäkringskassas räkning när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

För sådana beslut som avses i första stycket skall ändring och omprövning, liksom andra åtgärder som enligt denna lag eller annan författning skall vidtas med avseende på beslutet, i stället vidtas av den försäkringskassa som enligt 4 § är behörig vid tidpunkten för åtgärden.

Beslut enligt 3 och 4 kap. samt beslut om inkomst-, *tilläggs- och premiepension* får fattas genom *automatiserad behandling* av Riksförsäkringsverket för en allmän försäkringskassas räkning när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

14 kap.

7 §

Avdrag på pension enligt denna lag får göras med skäligt belopp om den pensionsberättigade enligt beslut av en allmän försäkringskassa eller Premiépensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som har utgetts på grund av denna lag eller en annan författning.

Har avdrag gjorts enligt första stycket med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiépensionsmyndigheten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2002 i fråga om 12 kap. 9 §, 13 kap. 2 och 5 §§ och 14 kap. 7 §, den 1 januari 2004 i fråga om 2 kap. 2 § och i övrigt den 1 januari 2005.

2. De nya bestämmelserna i 2 kap. 2 § tillämpas även för fastställande av pensionsgrundande inkomster för åren 1999–2003 för personer som är födda år 1938 eller senare.

3. Äldre bestämmelser i 2 kap. 2 § gäller fortfarande för personer som är födda år 1937 eller tidigare beträffande pensionsgrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet.

4. De nya bestämmelserna i 3 kap. 11 och 22 §§ tillämpas även för tillgodoräknande av pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004. Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för åren 1999–2004 skall ha kommit in till den allmänna försäkringskassan senast den 31 januari 2006. Sådan anmälan som enligt 15 kap. 6 § skall göras senast den 31 januari fastställelseåret, skall i dessa fall i stället göras senast den 31 januari 2006.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:492) om
ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad
ålderspension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i stället för dess lydelse enligt lagen (2001:492) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §

För varje år för vilket det för en försäkrad har fastställts pensionsgrundande inkomst eller andra pensionsgrundande belopp, skall, om inte annat följer av 4 §, *pensionsrätt* fastställas för den försäkrade. För det år då den försäkrade har avlidit skall endast pensionsrätt för premiepension fastställas. Pensionsrätt skall inte fastställas för den som är född år 1937 eller tidigare.

För varje år för vilket pensionsgrundande inkomst har fastställts skall också, om inte annat följer av 8 och 9 §§, *pensionspoäng* fastställas för den försäkrade. Pensionspoäng skall dock inte fastställas för det år då den försäkrade har avlidit eller för år efter det då en försäkrad har fyllt 64 år.

För varje år för vilket pensionsgrundande inkomst har fastställts skall också, om inte annat följer av 8 och 9 §§, *pensionspoäng* fastställas för den försäkrade. Pensionspoäng skall dock inte fastställas för det år då den försäkrade har avlidit eller för år efter det då en försäkrad har fyllt 64 år. *Pensionspoäng skall inte heller fastställas för den som är född år 1954 eller senare.*

Vårdår skall tillgodoräknas en försäkrad under de förutsättningar som anges i 12 §. *Vårdår* skall dock inte tillgodoräknas för år före det då den försäkrade fyllt 16 år och inte heller för det år då han eller hon har avlidit eller för år efter det då den försäkrade har fyllt 64 år. *Vårdår* skall inte heller tillgodoräknas om den försäkrade tillgodoräknas pensionspoäng för samma år eller om pensionspoäng för det året enligt 8 § andra stycket inte tillgodoräknats den försäkrade på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning.

2.19 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 6 och 29 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Lagen (1979:84) om delpensionsförsäkring skall upphöra att gälla vid utgången av år 2000. Den upphävda lagen skall dock fortfarande gälla i fråga om dels redan beviljade delpensioner, dels delpension som söks före upphävandet och skall beviljas för tid med början före den 1 januari 2001.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 5 § andra stycket i den upphävda lagen skall med ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring likställas ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 5 § andra stycket i den upphävda lagen skall med *förtidspension och* ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring likställas *sjukersättning enligt samma lag och* ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

29 §

Vid beräkning och fastställande av pensionsrätt och pensionsgrundande belopp enligt 28 § gäller, med de ändringar som anges i andra och tredje styckena samt 30–35 §§, i tillämpliga delar följande bestämmelser i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension:

– 3 kap. 2 och 3 §§ om fastställande av andra pensionsgrundande belopp än pensionsgrundande inkomst,

– 3 kap. 8 § och 9 § första stycket om pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring,

– 3 kap. 10–12, 17 och 19 §§, 22 § *andra stycket andra mening- en samt* 23 § om pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn, och

– 3 kap. 10–12 §§, 17, 19, 22 och 23 §§ om pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn, och

– 4 kap. 1 § första stycket och 2 § om fastställande av pensionsrätt.

När pensionsgrundande belopp enligt 28 § fastställs skall, om pensionspoäng på grund av underlåten eller bristande avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats till fullo, 3 kap. 2 § andra stycket lagen om inkomstgrundad ålderspension tillämpas som om full avgift betalats inom föreskriven tid. Då inkomst undantagits från försäkringen för tilläggspension enligt lagen (1959:291) om försäkring för allmän tilläggspension eller lagen (1962:381) om allmän försäkring skall sistnämnda bestämmelse i lagen om inkomstgrundad ålderspension tillämpas som om inkomsten inte undantagits från försäkringen för tilläggspension. Vid beräkning enligt 3 kap. 9 § första stycket och 17 § första stycket 2 lagen om inkomstgrundad

dad ålderspension av genomsnittet av samtliga fastställda pensionsgrundande inkomster för försäkrade under 65 år skall de inkomster användas som ligger till grund för bestämmande av inkomstindex enligt 7 § denna lag.

Bestämmelserna i 3 kap. 23 § lagen om inkomstgrundad ålderspension skall tillämpas endast i fråga om faderskapsdom som vunnit laga kraft efter utgången av år 1998.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003 i fråga om 6 § och i övrigt den 1 januari 2005.

2. Anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp med stöd av de nya bestämmelserna i 29 § skall ha kommit in till den allmänna försäkringskassan senast den 31 januari 2006. I dessa fall skall även sådan ansökan som avses i 41 § ha kommit in till försäkringskassan senast den 31 januari 2006.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 §, 4 kap. 3 § och 5 kap. 4 § lagen (1998:702) om garantipension skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §

Den som omedelbart före den kalendermånad då han eller hon fyllde 65 år uppbar hel *förtids*pension eller hel särskild efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall, om det är förmånligare än en beräkning enligt 1–5 §§, som försäkringstid för garantipension tillgodoräknas den bosättningstid som legat till grund för beräkning av *förtids*pensionen eller den särskilda efterlevandepensionen.

Den som omedelbart före den kalendermånad då han eller hon fyllde 65 år uppbar hel *sjukersättning i form av garantiersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller hel särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall, om det är förmånligare än en beräkning enligt 1–5 §§, som försäkringstid för garantipension tillgodoräknas den bosättningstid som legat till grund för beräkning av *sjukersättningen* eller den särskilda efterlevandepensionen.

4 kap.

3 §

Till grund för beräkning av garantipension enligt 4–6 §§ skall, om inte annat anges i 7 §, ligga den inkomstgrundade ålderspension som den pensionssökande har rätt till för samma år. Med inkomstgrundad ålderspension avses ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension före reducering enligt 12 kap. 9 § samma lag, och allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna lag. Inkomstpension och premiepension skall därvid beräknas som om den pensionssökande endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt, före reducering enligt 4 kap. 6 § lagen om inkomstgrundad ålderspension, hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

Vid tillämpning av första stycket skall, då pensionsrätt eller pensionspoäng till följd av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har reducerats för den pensionssökande, hänsyn tas till den inkomstpension eller tilläggspension som skulle ha utgetts om full avgift hade erlagts.

Vid beräkning av garantipension enligt 4–6 §§ skall med inkomstgrundad ålderspension likställas *tilläggspension i form av änkepension som uppbärs med stöd av*

Vid beräkning av garantipension enligt 4–6 §§ skall med inkomstgrundad ålderspension likställas änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepen-

övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring samt efterlevandepension och förtidspension enligt utländsk lagstiftning.

sion och efterlevandestöd till barn eller lagen (2000:462) om införande av lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning samt sådana förmåner som utges till den pensionsberättigade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

5 kap.

4 §¹

För en pensionsberättigad som har rätt till livränta på grund av obligatorisk försäkring enligt lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete, lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller som enligt annan lag eller särskild författning eller enligt regeringens förordnande har rätt till annan livränta, som bestäms av eller betalas ut av Riksförsäkringsverket, skall garantipensionen minskas enligt vad som sägs i andra stycket. Motsvarande skall gälla i fall då livränta utges enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring. Minskning skall däremot inte ske på grund av livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller annan livränta som bestäms med tillämpning av nämnda lag. Medför en skada för vilken livränta har börjat utges återigen sjukdom som berättigar till sjukpenning, skall det anses som om livränta utgavs under sjukdomstiden. Har livränta eller del därav eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, skall det vid beräkning enligt andra stycket anses som om livränta utges eller som om den livränta som utges har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de vid utbytet tillämpade försäkringstekniska grunderna.

Summan av garantipension, inkomstpension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och tilläggspension enligt samma lag skall minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade uppbär som skadad. Minskning skall därvid i första hand göras på garantipensionen och därefter på tilläggspensionen. Garantipension skall på motsvarande sätt minskas med den livränta som den pensionsberättigade uppbär som efterlevande. Avdrag på inkomstpension och tilläggspension enligt 6 kap. 2 § 1 lagen om inkomstgrundad ålderspension får dock göras endast om den pensionsberättigade kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

Garantipension skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, tillsammans med *utgiven* pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension, för

Hel garantipension skall dock aldrig, på grund av bestämmelserna i denna paragraf, tillsammans med *hel* pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension,

¹ Senaste lydelse 2000:785.

månad räknat understiga
13 procent av prisbasbeloppet för
den som är ogift och 11,5 procent
av prisbasbeloppet för den som är
gift.

för månad räknat understiga
13 procent av prisbasbeloppet för
den som är ogift och 11,5 procent
av prisbasbeloppet för den som är
gift.

Prop. 2001/02:84

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.
 3. De nya bestämmelserna i 3 kap. 6 § gäller även för den som fyller 65 år i januari 2003 och som i december 2002 hade hel förtidspension eller hel särskild efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:798) om
ändring i lagen (1998:702) om garantipension

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:702) om garantipension
dels att 2 kap. 10–13 och 15 §§ i stället för deras lydelse enligt lagen
(2000:798) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till la-
gen (2000:798) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §

Garantipension skall beräknas enligt 11–14 §§ om beräkningsunderlaget enligt 4 § överstiger 0,24 gånger prisbasbeloppet men inte överstiger 3,093 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift eller 2,772 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. I annat fall skall garantipensionen beräknas enligt 15 §.

Garantipension skall beräknas enligt 11–14 §§ om beräkningsunderlaget enligt 4 § överstiger 0,25 gånger prisbasbeloppet men inte överstiger 3,16 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift eller 2,8275 gånger prisbasbeloppet för den som är gift. I annat fall skall garantipensionen beräknas enligt 15 §.

11 §¹

Om beräkningsunderlaget enligt 4 § överstiger 0,24 gånger prisbasbeloppet men understiger 1,3 gånger prisbasbeloppet, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,513 och därefter minskas med 0,112 gånger prisbasbeloppet.

Om beräkningsunderlaget enligt 4 § överstiger 0,25 gånger prisbasbeloppet men understiger 1,354 gånger prisbasbeloppet, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,5174 och därefter minskas med 0,1193 gånger prisbasbeloppet.

Uppgår beräkningsunderlaget enligt 4 § till minst 1,3 gånger prisbasbeloppet men understiger det 1,52 gånger prisbasbeloppet för den som är ogift eller 1,354 gånger prisbasbeloppet för den som är gift skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,427.

12 §²

För den som är ogift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § uppgår till minst 1,52 gånger prisbasbeloppet men *inte överstiger* 1,529

För den som är ogift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § uppgår till minst 1,354 gånger prisbasbeloppet men *understiger* 1,529

¹ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

² Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

gångerna prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget räknas upp till 2,17 gånger prisbasbeloppet.

För den som är gift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § är lika med 1,354 gånger prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget räknas upp till 1,935 gånger prisbasbeloppet.

13 §

För den som är ogift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § överstiger 1,529 gånger prisbasbeloppet men inte 3,093 gånger prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget *intill 1,529 gånger prisbasbeloppet* räknas upp till 2,17 gånger prisbasbeloppet. Den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,529 gånger prisbasbeloppet *skall multipliceras* med 0,59.

För den som är gift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § överstiger 1,354 gånger prisbasbeloppet men inte 2,772 gånger prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget *intill 1,354 gånger prisbasbeloppet* räknas upp till 1,935 gånger prisbasbeloppet. Den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,354 gånger prisbasbeloppet *skall multipliceras* med 0,59.

För den som är ogift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § *uppgår till minst 1,529 gånger prisbasbeloppet* men inte överstiger 3,16 gånger prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget räknas upp genom att beloppet 2,17 gånger prisbasbeloppet *ökas med ett belopp motsvarande* den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,51 gånger prisbasbeloppet *multiplikerad* med 0,60.

För den som är gift och vars beräkningsunderlag enligt 4 § *uppgår till minst 1,354 gånger prisbasbeloppet* men inte överstiger 2,8275 gånger prisbasbeloppet skall beräkningsunderlaget räknas upp genom att beloppet 1,935 gånger prisbasbeloppet *ökas med ett belopp motsvarande* den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,34 gånger prisbasbeloppet *multiplikerad* med 0,60.

15 §

För den vars beräkningsunderlag enligt 4 § inte överstiger 0,24 gånger prisbasbeloppet utgörs den årliga garantipensionen av beräkningsunderlaget sedan detta minskats med sådan tilläggs-pension, tjänstepension, änkepension, utländsk pension och sådana andra förmåner enligt 4 § 7 som har ingått i beräkningsunderlaget. *Det-samma gäller* om beräkningsunderlaget överstiger 3,093 gånger prisbasbeloppet för den som är

För den vars beräkningsunderlag enligt 4 § inte överstiger 0,25 gånger prisbasbeloppet utgörs den årliga garantipensionen av beräkningsunderlaget sedan detta *multiplikerats med 1,04 och där-efter* minskats med sådan tilläggs-pension, tjänstepension, änkepension, utländsk pension och sådana andra förmåner enligt 4 § 7 som har ingått i beräkningsunderlaget. Om beräkningsunderlaget överstiger 3,16 gånger prisbasbeloppet

ogift eller 2,772 gånger prisbasbeloppet för den som är gift.

för den som är ogift eller 2,8275 gånger prisbasbeloppet för den som är gift *utgörs den årliga garantipensionen av beräkningsunderlaget sedan detta minskats med sådana pensioner och andra förmåner som anges ovan och som har ingått i beräkningsunderlaget.*

Prop. 2001/02:84

1. Bestämmelserna i 6 kap. 4-7 §§ träder i kraft den 1 december 2002. Övriga bestämmelser i denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

1. Bestämmelserna i 6 kap. 4-7 §§ träder i kraft den 1 maj 2002. Övriga bestämmelser i denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:703) om
handikappersättning och vårdbidrag

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

För handikappersättning och vårdbidrag gäller i tillämpliga delar följande bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring:

- 17 kap. 1 § om sammanträffande av förmåner,
- 20 kap. 2 a–4 §§ om utbetalning, indragning och återbetalning,
- 20 kap. 5–7 §§ om preskription, utmätning och skadestånd m.m.,
- 20 kap. 8–9 a §§ om uppgiftsskyldighet m.m.,
- 20 kap. 10 och 10 a §§ om omprövning och ändring, och
- 20 kap. 11–13 §§ om överklagande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tid före ikraftträdandet.

2.23 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringslagen
(1999:799)

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringslagen (1999:799) dels att punkten 7 i övergångsbestämmelserna till nämnda lag skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till nämnda lag skall införas en ny punkt, punkten 10, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

7.¹ Den som vid utgången av år 2000 uppbär folkpension vid bosättning utomlands skall ha fortsatt rätt till utbetalning av sådan pension enligt äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Föreslagen lydelse

7. Den som vid utgången av år 2000 uppbär folkpension vid bosättning utomlands skall ha fortsatt rätt till utbetalning av sådan pension enligt äldre bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

För den som vid utgången av år 2002 uppbär folkpension med stöd av bestämmelserna i första stycket, skall motsvarande gälla sådan ersättning eller pension som träder i stället för folkpensionen från och med januari 2003.

10. En efterlevande som vid ingången av år 2003 uppbär eller har rätt till särskild efterlevandepension eller garantipension till sådan pension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, omfattas alltjämt av bestämmelserna i 4 kap. Bestämmelserna skall därvid tillämpas som om den efterlevande uppbär omställningspension eller garantipension till sådan pension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

¹ Senaste lydelse 2000:788.

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 9 §, 10 kap. 2 och 5 §§, 11 kap. 30 och 40 §§, 28 kap. 9 § samt 58 kap. 10 och 24 §§ samt rubriken närmast före 11 kap. 30 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

9 §

Följande bidrag är skattefria:

- allmänt barnbidrag enligt lagen (1947:529) om allmänt barnbidrag,
 - förlängt barnbidrag enligt lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag,
 - bidrag enligt lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn, *och*
 - underhållsstöd enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd.
- bidrag enligt lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn,
 - underhållsstöd enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd, *och*
 - *efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.*

10 kap.

2 §¹

Som tjänst behandlas rätt till

1. pension,
 2. livränta, periodiska understöd eller liknande periodiska inkomster som inte är ersättning för avyttrade tillgångar,
 3. ersättning på grund av sådana sjuk- eller olycksfallsförsäkringar som tecknats i samband med tjänst,
 4. engångsbelopp på grund av personskada,
 5. undantagsförmåner, och
 6. sådana förmåner som avses i 11 kap. 31–36 och 46 §§.
6. sådana förmåner som avses i 11 kap. 30 § *andra stycket*, 31–36 och 46 §§.

5 §

Med pension avses ersättningar som betalas ut

1. som *inkomstpension, tilläggs-pension, premiepension* och *premiepension* till efterlevande enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
 2. som *garantipension* enligt lagen (1998:702) om *garantipension*,
 3. *på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av*
1. som *inkomstgrundad ålderspension* och *premiepension* till efterlevande enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
 3. *som efterlevandepension enligt lagen (2000:461) om efterle-*

¹ Senaste lydelse 2001:908.

4. på grund av tidigare tjänst på annat sätt än genom försäkring, eller
5. på grund av pensionsförsäkring eller återköp av sådan försäkring.

Med pension avses också ersättningar som betalas ut från pensions-sparkonto

1. till pensionsspararen,
2. till förmånstagare på grund av förmånstagarförordnande,
3. till den som fått rätten till pension genom bodelning,
4. till make eller bröstarvinge på grund av att ett förmånstagarförordnande jämkats, eller
5. vid återbetalning enligt 13 kap. 4 § äktenskapsbalken.

I 58 kap. finns ytterligare bestämmelser om pensionsförsäkringar och pensionssparkonton.

11 kap.

Sjukpenning

Sjukpenning m.m.

30 §

Följande ersättningar i samband med sjukdom m.m. skall tas upp om de grundar sig på förvärvsinkomst på grund av tjänst:

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. sjukpenning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd och lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän,
3. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,
4. smittbärrpenning enligt lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare, och
5. ersättningar enligt andra lagar eller författningar vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller i samband med militärtjänstgöring.

Även sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall tas upp.

40 §

Barnpension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring skall bara tas upp till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Detta gäller också efterlevandelivränta enligt annan författning till den del livräntan enligt 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring medfört minskning av

Barnpension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall bara tas upp till den del pensionen för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av prisbasbeloppet. Detta gäller också efterlevandelivränta enligt annan författning till den del livräntan enligt 7 kap. 11 § lagen om efter-

en sådan del av barnpensionen som inte skall tas upp.

levandepension och efterlevandestöd till barn medfört minskning av *efterlevandestöd till barn och* sådan del av barnpensionen som inte skall tas upp.

Prop. 2001/02:84

28 kap.

9 §

Om pensionsavtalet ger rätt till sådan ålderspension som avses i 8 § andra stycket utöver 20 procent av den del av lönen som inte överstiger 7,5 prisbasbelopp, skall ett belopp som motsvarar kostnaden för att uppnå avtalad pensionsnivå ändå dras av om den överskjutande pensionen är avsedd att ersätta tilläggspension enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring eller enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension*.

Om pensionsavtalet ger rätt till sådan ålderspension som avses i 8 § andra stycket utöver 20 procent av den del av lönen som inte överstiger 7,5 prisbasbelopp, skall ett belopp som motsvarar kostnaden för att uppnå avtalad pensionsnivå ändå dras av om den överskjutande pensionen är avsedd att ersätta tilläggspension enligt *lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension*.

58 kap.

10 §

Ålderspension får inte börja betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år.

Utbetalning får dock göras tidigare om den försäkrade har fått rätt till *förtidspension* enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring*. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten medge att pensionen får börja betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år.

Utbetalning får dock göras tidigare om den försäkrade enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring* har fått rätt till *sjukersättning som inte är tidsbegränsad*. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten medge att pensionen får börja betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år.

Förmånstagare får inte sättas in till annan ålderspensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring. Förmånstagare till sådan försäkring skall vara den som var anställd när avtalet ingicks.

24 §

Ålderspension får inte börja betalas ut innan pensionsspararen fyller 55 år.

Utbetalning får dock göras tidigare om pensionsspararen har fått rätt till *förtidspension* enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring*. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten medge att pensionen får börja betalas ut innan pensionsspararen fyller

Utbetalning får dock göras tidigare om pensionsspararen enligt *lagen (1962:381) om allmän försäkring* har fått rätt till *sjukersättning som inte är tidsbegränsad*. Om det i annat fall finns särskilda skäl, får skattemyndigheten medge att pensionen får börja betalas ut

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003 och tillämpas första gången vid 2004 års taxering.

2. Vid tillämpning av 10 kap. 5 § första stycket skall med pension även efter ikraftträdandet avses ersättningar som betalas ut som särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn samt sådana ersättningar som fortfarande kan utges på grund av lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av folkpension

2.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

dels att 3 kap. 4 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 6 och 10 §§, 2 kap. 4 §, 3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 4 §§, 6 kap. 1–3, 5, 8 och 12–14 §§ samt 7 kap. 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 7 kap. 15 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

6 §

En änka, som är född år 1944 eller tidigare och som uppfyller förutsättningarna för rätt till änkepension och garantipension till sådan pension enligt 6 kap. 1–3 och 14–16 §§, har inte rätt till efterlevandepension enligt 4 kap. En änka som avses i 6 kap. 15 § har dock, om förutsättningarna för det är uppfyllda, rätt till omställningspension enligt 4 kap.

I fråga om rätt till efterlevandepension för en änka som är född år 1945 eller senare gäller, förutom bestämmelserna om omställningspension och garantipension till sådan pension i 4 kap., även bestämmelserna i 6 kap. enligt vad som där särskilt anges.

Är en änka *som avses i andra stycket* för samma månad berättigad till änkepension och omställningspension, utges endast omställningspensionen och garantipension till sådan pension. Om änkepensionen är större utges *den* dock i den utsträckning *den* överstiger omställningspensionen och garantipensionen till sådan pension. Minskning skall i första hand göras på sådan del av änkepensionen som avses i 6 kap. 5 § första stycket 2.

Är en änka för samma månad berättigad till änkepension *eller garantipension till änkepension* och omställningspension *eller garantipension till omställningspension*, utges endast omställningspensionen och garantipension till sådan pension. Om änkepensionen *och garantipensionen till änkepensionen* är större utges *de* dock i den utsträckning *de* överstiger omställningspensionen och garantipensionen till sådan pension. Minskning skall i första hand göras på *garantipension till änkepension och i andra hand på* sådan del av änkepensionen som avses i 6 kap. 5 § första stycket 2.

10 §

Inkomstgrundad efterlevandepension och änkepension skall vid ingången av varje kalenderår räknas om i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. 14 § lagen

Inkomstgrundad efterlevandepension och änkepension skall vid ingången av varje kalenderår räknas om i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. 14 § lagen

(1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

(1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. *Om dödsfallet inträffar ett år och efterlevandepensionen eller änkepensionen skall utges först från ett senare år, skall pensionen beräknas som om den hade utgetts redan dödsfallsåret.*

Prop. 2001/02:84

2 kap.

4 §

Om flera barnpensioner skall utges efter en avliden och dessa pensioner beräknade enligt 3 § sammantagna skulle överstiga det efterlevandepensionsunderlag som anges i 5 kap., skall pensionerna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar detta underlag.

Om det efter en avliden skall utges, förutom barnpensioner, även omställningspension eller änkepension skall de sammanlagda barnpensionerna utges med högst 80 procent av efterlevandepensionsunderlaget. Om barnpensionerna överstiger denna nivå skall de sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar 80 procent av efterlevandepensionsunderlaget.

Vid tillämpning av första eller andra stycket får inte barnpensionen för ett barn sänkas på den grunden att barnpensionen för ett annat barn skall räknas om enligt 3 § andra stycket.

3 kap.

3 §

Ett efterlevande barn som har barnpension enligt 2 kap. efter den avlidne föräldern har rätt till efterlevandestöd till barn endast i den utsträckning barnpensionen inte uppgår till det belopp som följer av 2 § första stycket.

Till barn vars båda föräldrar har avlidit utges efterlevandestöd endast i den utsträckning barnet har barnpension enligt 2 kap. efter föräldrarna som sammanlagt inte uppgår till det belopp som följer av 2 § andra stycket.

Med barnpension enligt 2 kap. likställs livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, efter samordning enligt 6 kap. 1 § samma lag, och sådan efterlevandepension och efterlevandelivränta som barnet har rätt till enligt utländsk lagstiftning. Det gäller dock inte utländsk efterlevandepension som är att likställa med efterlevandestöd till barn enligt denna lag.

Med barnpension enligt 2 kap. likställs livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, efter samordning enligt 6 kap. 1 § samma lag, och sådan efterlevandepension som barnet har rätt till enligt utländsk lagstiftning. Det gäller dock inte utländsk efterlevandepension som är att likställa med efterlevandestöd till barn enligt denna lag.

5 kap.**3 §**

Vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen skall hänsyn tas till pensionsbehållning som avser pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 3 kap. 8 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn enligt 3 kap. 10 § och pensionsgrundande belopp för studier enligt 3 kap. 24 § samma lag endast om den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, eller på grund av beräkning enligt andra stycket, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet. Med pensionsgrundande inkomst skall likställas pensionsgrundande belopp för förtidspension enligt 3 kap. 4 § lagen om inkomstgrundad ålderspension.

Vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen skall hänsyn tas till pensionsbehållning som avser pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 3 kap. 8 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn enligt 3 kap. 10 § och pensionsgrundande belopp för studier enligt 3 kap. 24 § samma lag endast om den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, eller på grund av beräkning enligt andra stycket, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet. Med pensionsgrundande inkomst skall likställas pensionsgrundande belopp för *sjukersättning och aktivitetsersättning* enligt 3 kap. 4 § lagen om inkomstgrundad ålderspension *och för förtidspension enligt samma paragraf i dess lydelse före den 1 januari 2003.*

Vid bedömningen av om villkoret i första stycket är uppfyllt skall hänsyn även tas till sådana år efter dödsfallet för vilka antagen pensionsbehållning enligt 4 § skall beräknas.

4 §

Om dödsfallet har inträffat före det år då den avlidne skulle ha fyllt 65 år och pensionsrätt för inkomstpension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension har fastställts för den avlidne för minst tre av de fem kalenderåren närmast före året för dödsfallet, skall en antagen pensionsbehållning beräknas enligt 5 och 6 §§.

Hänsyn skall tas till pensionsrätt som avser pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 3 kap. 8 § lagen om inkomstgrundad ålderspension, pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn enligt 3 kap. 10 § och pensionsgrundande belopp för studier enligt 3 kap. 24 § samma lag endast om det för den avlidne till och

Hänsyn skall tas till pensionsrätt som avser pensionsgrundande belopp för pliktjänstgöring enligt 3 kap. 8 § lagen om inkomstgrundad ålderspension, pensionsgrundande belopp för föräldrar till små barn enligt 3 kap. 10 § och pensionsgrundande belopp för studier enligt 3 kap. 24 § samma lag endast om det för den avlidne till och

med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp för *förtidspension* som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet.

med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet. *Med pensionsgrundande inkomst skall likställas pensionsgrundande belopp för sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 3 kap. 4 § lagen om inkomstgrundad ålderspension och pensionsgrundande belopp för förtidspension enligt samma paragraf i dess lydelse före den 1 januari 2003.*

6 kap.

1 §

Om en avliden vid sin död hade rätt till *tilläggs pension i form av förtidspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller till inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller om han, om det fall som avses i 13 kap. 1 § förstnämnda lag varit för handen vid tidpunkten för dödsfallet, hade varit berättigad till förtidspension, har hans efterlevande maka rätt till änkepension enligt vad som sägs i 2–4 §§.*

En änka har rätt till änkepension endast om det för den avlidne kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggs pension för minst tre år.

Om en avliden vid sin död hade rätt till inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller om han, om det fall som avses i 13 kap. 1 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, *i dess lydelse före den 1 januari 2003, varit för handen vid tidpunkten för dödsfallet, hade varit berättigad till förtidspension enligt de före den 1 januari 2003 gällande bestämmelserna, har hans efterlevande maka rätt till änkepension enligt vad som sägs i 2–4 §§.*

En änka har rätt till änkepension endast om det för den avlidne kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggs pension för minst tre år. *Härvid skall för en änka som är född år 1944 eller tidigare 6 kap. 18 § lagen om inkomstgrundad ålderspension tillämpas på motsvarande sätt.*

2 §

En änka som är född år 1944 eller tidigare och som vid utgången av år 1989 samt även vid tidpunkten för dödsfallet var gift med den avlidne har rätt till änkepension om antingen äktenskapet vid tidpunkten för dödsfallet hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då den avlidne fyllde 60 år eller den avlidne efterlämnar barn som också är barn till änkan.

En änka som är född år 1945 eller senare har rätt till änkepension om hon har varit gift med den avlidne från utgången av år 1989 till dödsfallet samt dessutom

1. vid utgången av år 1989 antingen äktenskapet hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då mannen fyllde 60 år eller mannen hade barn som också var barn till kvinnan, och

2. något av de i 1 angivna villkoren var uppfyllt även vid dödsfallet *och vid varje tidpunkt mellan utgången av år 1989 och dödsfallet.*

2. något av de i 1 angivna villkoren var uppfyllt även vid dödsfallet.

3 §

För rätt till sådan del av änkepension som avses i 5 § första stycket 2 krävs, utöver vad som anges i 1 och 2 §§, att förutsättningarna enligt andra och tredje styckena eller enligt fjärde stycket är uppfyllda.

En änka som är född år 1944 eller tidigare har rätt till änkepension enligt första stycket om hon dessutom *vid tidpunkten för dödsfallet*

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, som stadigvarande vistas i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. har fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

En änka som är född år 1944 eller tidigare har rätt till änkepension enligt första stycket om hon dessutom

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, som *vid makens död* stadigvarande vistas i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. *vid makens död* har fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret enligt andra stycket 1 inte längre är uppfyllt, upphör rätten till änkepension enligt denna punkt. Vid bedömningen av rätten till änkepension enligt andra stycket 2 skall i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till änkepension enligt andra stycket 1 upphörde och äktenskapet varat till nämnda tidpunkt.

En änka som är född år 1945 eller senare har rätt till änkepension enligt första stycket, om hon dessutom uppfyllde något av de i andra stycket 1 eller 2 angivna villkoren såväl vid utgången av år 1989 som vid dödsfallet *och vid varje tidpunkt mellan utgången av år 1989 och dödsfallet.* Därvid tillämpas bestämmelserna i tredje stycket.

En änka som är född år 1945 eller senare har rätt till änkepension enligt första stycket, om hon dessutom uppfyllde något av de i andra stycket 1 eller 2 angivna villkoren såväl vid utgången av år 1989 som vid dödsfallet. Därvid tillämpas bestämmelserna i tredje stycket.

5 §

Änkepension till en änka som är född år 1944 eller tidigare utgör, för tid före den månad då änkan fyller 65 år, om inte annat följer av 7–13 §§, för år räknat summan av

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension efter honom enligt 2 kap., 35 procent

– av hel förtidspension beräknad enligt 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring som den avlidne *var berättigad till eller* skulle ha varit berättigad till om rätt till sådan pension hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet eller

– av inkomstgrundad ålderspension beräknad enligt 6 kap. 2 § 1 samt 3, 4, 12 och 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–22 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension, om den avlidne uppbar sådan pension eller hade fyllt 65 år och var berättigad till sådan pension, och

2. 90 procent av det för dödsfallsåret gällande prisbasbeloppet.

Om den avlidne mannen var född år 1954 eller senare beräknas änkepensionen enligt första stycket 1 som om mannen hade fått hel förtidspension vid ingången av år 2003. Därvid skall 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen om allmän försäkring tillämpas.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst 30 år, skall vid beräkningen enligt 5 § första stycket 2 hänsyn tas endast till så stor del av beloppet där som svarar mot förhållandet mellan det antal år för vilka pensionspoäng tillgodoräknas honom och talet 30. Vid denna beräkning skall 13 kap.

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension efter honom enligt 2 kap., 35 procent

– av hel förtidspension beräknad enligt 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, *i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003*, som den avlidne skulle ha varit berättigad till *om dessa bestämmelser fortfarande hade gällt och* om rätt till sådan pension *i sådant fall* hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet eller

– av inkomstgrundad ålderspension beräknad enligt 6 kap. 2 § 1 samt 3, 4, 12, och 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–22 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension, om den avlidne uppbar sådan pension eller hade fyllt 65 år och var berättigad till sådan pension, och

Om den avlidne mannen var född år 1954 eller senare beräknas änkepensionen enligt första stycket 1 som om mannen hade fått hel förtidspension vid ingången av år 2003. Därvid skall 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen om allmän försäkring, *i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003*, tillämpas.

8 §

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst 30 år, skall vid beräkningen enligt 5 § första stycket 2 hänsyn tas endast till så stor del av beloppet där som svarar mot förhållandet mellan det antal år för vilka pensionspoäng tillgodoräknas honom och talet 30. Vid denna beräkning skall 13 kap.

2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring tillämpas.

Vid tillämpning av första stycket skall 6 kap. 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–21 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension gälla.

Avkortning enligt denna paragraf skall ske efter sådan minskning som avses i 7 §.

2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring *i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003* tillämpas.

Vid tillämpning av första stycket skall 6 kap. 14–16 *och* 18 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–21 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension gälla.

12 §

Vid tillämpning av 11 § skall, om änkan tar ut inkomstgrundad ålderspension som avses i nämnda paragraf vid en senare tidpunkt än från och med den månad då hon fyllt 65 år, hänsyn tas till den inkomstgrundade ålderspension, beräknad enligt 11 § första stycket, som skulle ha betalats ut om hon haft rätt till pensionen från och med den månaden. *Vidare skall, om änkan gjort undantagande från försäkringen för tilläggspension, hänsyn tas till den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha betalats ut om undantagande inte skett. Motsvarande skall gälla om pensionspoäng på grund av underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har minskats.*

Vid tillämpning av 11 § skall, om änkan tar ut inkomstgrundad ålderspension som avses i nämnda paragraf vid en senare tidpunkt än från och med den månad då hon fyllt 65 år, hänsyn tas till den inkomstgrundade ålderspension, beräknad enligt 11 § första stycket, som skulle ha betalats ut om hon haft rätt till pensionen från och med den månaden. *Vidare skall, om pensionspoäng till följd av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har minskats, hänsyn tas till den tilläggspension som skulle ha betalats ut om full avgift hade erlagts.*

13 §

Om en änka som är född år 1954 eller senare har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, utges änkepensionen endast i den mån den överstiger ålderspensionen. Härvid skall 12 § tillämpas.

Om en änka som är född år 1954 eller senare har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, utges änkepensionen endast i den mån den överstiger ålderspensionen. *Inkomstpension och premiepension skall därvid beräknas som om änkan endast hade tillgodoräknats*

pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget. I övrigt skall 12 § tillämpas.

Vid beräkning enligt första stycket skall ett tillägg om en pensionspoäng enligt 4 kap. 8 § lagen om inkomstgrundad ålderspension göras till det underlag som beräkningen av änkepensionen skall grunda sig på innan samordning sker med kvinnans inkomstgrundade ålderspension. På detta tillägg skall 6 § tillämpas.

Vid beräkning enligt första stycket skall ett tillägg om en pensionspoäng enligt 4 kap. 8 § lagen om inkomstgrundad ålderspension göras till det underlag som beräkningen av änkepensionen skall grunda sig på innan samordning sker med kvinnans inkomstgrundade ålderspension. På detta tillägg skall 6 § tillämpas. *Änkepension får emellertid inte betalas ut med högre belopp än vad som följer av 5 § första stycket 1.*

14 §

En änka som är bosatt i Sverige och som är född år 1944 eller tidigare har rätt till garantipension enligt 17–23 §§ för tid före den månad då hon fyller 65 år, om hon vid utgången av år 1989 och även vid tidpunkten för dödsfallet var gift med den avlidne samt *vid sistnämnda tidpunkt*

1. hade vårdnaden om och stadigvarande sammanbodde med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller
2. hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Upphör rätten till änkepension på grund av att villkoren i första stycket 1 inte längre är uppfyllda, skall det vid bedömningen av rätten till pension enligt 2 anses som om mannen avlidit då rätten till pension enligt 1 upphörde och äktenskapet varat till nämnda tidpunkt.

Änkan har dock rätt till garantipension endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för den avlidne.

En änka som är bosatt i Sverige och som är född år 1944 eller tidigare har rätt till garantipension enligt 17–23 §§ för tid före den månad då hon fyller 65 år, om hon vid utgången av år 1989 och även vid tidpunkten för dödsfallet var gift med den avlidne samt

1. hade vårdnaden om och stadigvarande sammanbodde med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller
2. *vid makens död* hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

7 kap.

1 §

Efterlevandepension och efterlevandestöd till barn betalas ut efter ansökan. Sådan ansökan skall göras skriftligen hos den allmänna försäkringskassan.

Änkepension får dock beviljas utan ansökan till en kvinna som fyllt 65 år och som uppbär ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garantipension.

2 §

Efterlevandepension och efterlevandestöd till barn utges från och med den månad då dödsfallet inträffat eller, om den avlidne vid sin död uppbar ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller *förtidspension* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, från och med månaden efter den då dödsfallet inträffade.

Efterlevandepension och efterlevandestöd till barn utges från och med den månad då dödsfallet inträffat eller, om den avlidne vid sin död uppbar ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller *lagen (1998:702) om garantipension, eller sjukersättning eller aktivitetsersättning* enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, från och med månaden efter den då dödsfallet inträffade.

Inträder rätten till efterlevandepension eller efterlevandestöd till barn vid annan tidpunkt än som avses i första stycket, skall förmånen betalas ut från och med den månad då rätten inträdde.

Efterlevandepension får inte betalas ut för längre tid tillbaka än tre månader eller, i fråga om barnpension eller efterlevandestöd till barn, två år före ansökningsmånaden.

15 §

Om ett barn för samma månad har rätt till såväl efterlevandestöd till barn som aktivitetsersättning i form av garantiersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, utges endast den till beloppet största av förmånerna.

Om en änka för samma månad har rätt till såväl garantipension till änkepension som sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning enligt lagen om allmän försäkring, utges endast den till beloppet största av förmånerna.

2.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

dels att 4, 6–8, 10–13, 16 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 5 b och 17 a–c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

I fråga om barnpension på grund av dödsfall som inträffat före ikraftträdandet skall, i stället för vad som föreskrivs i 2 kap. 3 och 4 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, gälla följande.

Barnpension skall beräknas som summan av

1. 30 procent av hel förtidspension, beräknad enligt 13 kap. 2 och 3 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring i paragrafernas lydelse före den 1 januari 2003, som den avlidne var berättigad till när han eller hon avled eller skulle ha varit berättigad till, om rätt till sådan pension hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet, eller 30 procent av inkomstgrundad ålderspension beräknad enligt 6 kap. 2 § 1 samt 3 och 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–22 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension, om den avlidne vid dödsfallet var berättigad till *sådan pension*, och

1. 30 procent av hel förtidspension, beräknad enligt 13 kap. 2 och 3 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring i paragrafernas lydelse före den 1 januari 2003, som den avlidne var berättigad till när han eller hon avled eller skulle ha varit berättigad till, om rätt till sådan pension hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet, eller 30 procent av inkomstgrundad ålderspension beräknad enligt 6 kap. 2 § 1 samt 3 och 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och 19–22 §§ lagen (1998:675) om införande av lagen om inkomstgrundad ålderspension, om den avlidne vid dödsfallet var berättigad till *tilläggs pension i form av ålderspension enligt lagen om allmän försäkring*, och

2. 25 procent av det för år 2003 gällande prisbasbeloppet.

Är flera barn berättigade till barnpension efter den försäkrade, skall det i andra stycket 1 nämnda procenttalet ökas med 20 för varje barn utöver det första. Detta belopp skall därefter delas lika mellan barnen. Vid beräkning av beloppet enligt andra stycket 1 skall bestämmelserna i 14 kap. 8 § lagen om allmän försäkring i dessa bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003 ha fortsatt tillämpning.

För rätt till barnpension enligt andra stycket 2 krävs att det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng.

Härvid skall 6 kap. 18 § lagen om inkomstgrundad ålderspension tillämpas på motsvarande sätt.

Vid beräkning av beloppet enligt andra stycket 2 skall bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen om allmän försäkring och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

5 b §

I fråga om efterlevande barn som vid utgången av år 2002 uppstår folk- och tilläggspension i form av barnpension efter en förälder och endast folkpension i form av barnpension efter den andra föräldern skall 3 kap. 3 § andra stycket lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn inte tillämpas.

6 §

I fråga om omställningspension på grund av dödsfall som inträffat före ikraftträdandet skall, i stället för vad som föreskrivs i 4 kap. 1–3 och 5 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, gälla följande.

I fråga om rätten till omställningspension skall 14 kap. 4 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003 ha fortsatt tillämpning.

Omställningspension skall beräknas som summan av

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension enligt 2 kap. 1 och 2 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn efter honom eller henne, 20 procent av den förtidspension eller ålderspension som anges i 4 § andra stycket 1, och

2. 90 procent av det för år 2003 gällande prisbasbeloppet.

Vid beräkning av beloppet enligt tredje stycket 1 skall bestämmelserna i 14 kap. 8 § lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, ha fortsatt tillämpning.

För rätt till omställningspension enligt tredje stycket 2 krävs att det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng. Härvid skall 6 kap. 18 § lagen om inkomstgrundad ålderspension tillämpas på motsvarande sätt.

Vid beräkning av beloppet enligt tredje stycket 2 skall bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen om allmän försäkring samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

I fråga om garantipension till omställningspension på grund av dödsfall som inträffat före ikraftträdandet skall, i stället för vad som sägs i 4 kap. 6–12 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, gälla följande.

En efterlevande som är bosatt i Sverige skall, om villkoren i 8 kap. 4 och 5 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003 är uppfyllda och om minst tre års bosättningsperiod eller minst tre år med pensionspoäng kan tillgodoräknas för den avlidne, ha rätt till garantipension beräknad enligt tredje–sjunde styckena.

Till grund för beräkning av garantipension skall ligga den omställningspension som den efterlevande har rätt till. Med omställningspension avses även efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna lag.

För en efterlevande som helt saknar rätt till omställningspension eller vars omställningspension inte överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet skall den årliga garantipensionen motsvara 2,15 gånger prisbasbeloppet (basnivån) minskat med ett belopp som motsvarar den nämnda omställningspensionen.

För en efterlevande, som har rätt till omställningspension som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet, skall den årliga garantipensionen motsvara skillnaden mellan 0,66 gånger prisbasbeloppet och 44 procent av den del av omställningspensionen som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet.

Vid beräkning av garantipension enligt tredje–femte styckena skall, om inte annat följer av sjunde stycket, bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen om allmän försäkring och punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

För en avliden för vilken det inte kan tillgodoräknas 40 års bosättningsperiod skall vid beräkning enligt 5 kap. 1 § första stycket b lagen om allmän försäkring garantipensionens basnivå, 2,15 gånger prisbasbeloppet, minskas med en procent för varje år som det antal år för vilka bosättningsperiod kan tillgodoräknas den avlidne understiger talet 40. Motsvarande avkortning skall göras av beloppen 1,49 respektive 0,66 gånger prisbasbeloppet. Motsvarande skall gälla även fall då garantipensionen beräknas enligt 5 kap. 1 § första stycket a lagen om allmän försäkring med den ändringen att minskningen i stället skall göras med 1,8 procent för varje år som det antal år för vilka

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng eller 40 års bosättningsperiod skall garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 17 a–c §§.

8 §

En efterlevande som vid utgången av år 2002 uppbär eller hade rätt till folkpension eller tilläggspension i form av särskild efterlevandepension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och som alltjämt uppfyller förutsättningarna i 8 kap. 6–10 §§ och 14 kap. 5 § samma lag i paragrafernas lydelse före den 1 januari 2003 har rätt till särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension enligt bestämmelserna i denna paragraf.

I fråga om efterlevande som avses i denna paragraf och som i december 2002 uppbär partiell särskild efterlevandepension skall pensionen beräknas och utges enligt följande:

med 85 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft tre fjärdedelar av hel särskild efterlevandepension,

med 65 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft halv särskild efterlevandepension,

med 28 procent av hel särskild efterlevandepension och garantipension till den som haft en fjärdedel av hel särskild efterlevandepension.

Vid beräkningen av särskild efterlevandepension skall gälla vad som föreskrivs i 6 § tredje–femte styckena. Den efterlevande skall vidare ha rätt till garantipension som beräknas enligt bestämmelserna i 7 § tredje–sjunde styckena. Därvid skall vad som där sägs om omställningspension avse särskild efterlevandepension.

Bestämmelserna i 8 kap. 12 § lagen om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 skall gälla även efter utgången av år 2002. Därvid skall med särskild efterlevandepension likställas särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension beräknad enligt andra och tredje styckena. Minskning skall göras i första hand på garantipension och därefter på beloppet enligt 6 § tredje stycket 2 före minskning av annan särskild efterlevandepension.

Bestämmelserna i 8 kap. 12 § lagen om allmän försäkring i deras lydelse före den 1 januari 2003 skall gälla även efter utgången av år 2002. Därvid skall med särskild efterlevandepension likställas särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension beräknad enligt andra och tredje styckena *och med förtidspension skall likställas sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 7 kap. lagen om allmän försäkring.* Minskning skall göras i första hand på garantipension och därefter på beloppet enligt 6 § tredje stycket 2 före minskning av annan särskild efterlevandepension.

Om den efterlevande har ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension utges inte särskild efterlevandepension.

För efterlevande som avses i denna paragraf skall gälla vad som föreskrivs dels om omställningspension och garantipension till sådan pension i 1, 7 och 8 kap. lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, dels om särskild efterlevandepension i 16 kap. 1 § tredje och femte styckena samt 2, 3, 7 a, 8 och 9 §§, 18 kap. 17 § och

10 §

Har rätt till tilläggspension i form av änkepension uppkommit på grund av ett dödsfall som inträffat före år 1990 skall änkan, oavsett när hon är född och om inte annat sägs i andra–fjärde styckena, för tid efter år 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket samt 7 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Detsamma skall gälla för änkor som är födda år 1929 eller tidigare och vars rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit på grund av dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002.

Har rätt till tilläggspension i form av änkepension uppkommit på grund av ett dödsfall som inträffat före år 1990 skall änkan, oavsett när hon är född och om inte annat sägs i andra–fjärde styckena, för tid efter år 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket samt 7 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Detsamma skall gälla för änkor som är födda år 1929 eller tidigare och vars rätt till tilläggspension i form av änkepension har uppkommit på grund av dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002. *Rätt till änkepension föreligger även enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn om det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng. Därvid skall 6 kap. 18 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension tillämpas på motsvarande sätt.*

För rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn krävs att villkoren i 6 kap. 3 § samma lag är uppfyllda.

För en änka som avses i första stycket och som har fyllt 65 år beräknas änkepension med tillämpning av endast 6 kap. 5 § första stycket 1 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger skall 6 kap. 4 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn tillämpas.

11 §

Har rätt till tilläggspension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född under något av åren 1930–1944 på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002 skall hon, om inte annat sägs i andra eller tredje stycket, för tid efter år 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket samt 7 och 9–12 §§ lagen

Har rätt till tilläggspension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född under något av åren 1930–1944 på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002 skall hon, om inte annat sägs i andra eller tredje stycket, för tid efter år 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket samt 7 och 9–12 §§ lagen

(2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

(2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. *Rätt till änkepension föreligger även enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn om det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng. Därvid skall 6 kap. 18 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension tillämpas på motsvarande sätt.*

För rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn krävs att villkoren i 6 kap. 3 § samma lag är uppfyllda.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger skall 6 kap. 4 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn tillämpas.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger *och med vilket belopp sådan pension skall utges skall 1 kap. 6 § och 6 kap. 4 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn tillämpas.*

12 §

Har rätt till tilläggspension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född år 1945 eller senare på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002 skall hon, om inte annat sägs i andra eller tredje stycket, för tid efter år 2002 ha rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 6–13 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

För rätt till änkepension beräknad enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn krävs att villkoren i 6 kap. 3 § samma lag är uppfyllda.

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger och med vilket belopp sådan pension skall utges skall 1 kap. 6 § och 6 kap. 4 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn tillämpas. *Den minskning som avses i 1 kap. 6 § tredje stycket skall därvid i första hand göras på garantipension till änkepension.*

För bedömningen av om rätt till änkepension föreligger och med vilket belopp sådan pension skall utges skall 1 kap. 6 § och 6 kap. 4 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn tillämpas.

13 §

För änkor som avses i 10 och 11 §§ skall sådan del av änkepension som avses i 6 kap. 5 § första stycket 1 lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn beräknas med

För änkor som avses i 10 och 11 §§ skall sådan del av änkepension som avses i 6 kap. 5 § första stycket 1 lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn beräknas med

tillämpning även av 13 kap. 2 § första stycket tredje meningen lagen (1962:381) om allmän försäkring.

tillämpning även av 13 kap. 2 § första stycket tredje meningen lagen (1962:381) om allmän försäkring *i dess lydelse före den 1 januari 2003.*

16 §

Har rätt till folkpension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född år 1945 eller senare på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002, skall änkan för tid efter år 2002 ha rätt till garantipension till änkepension under de förutsättningar och i den utsträckning som följer av bestämmelserna i 1 kap. 6 § tredje stycket, 6 kap. 14–17 och 22 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn samt 7 § fjärde och femte styckena denna lag. För en änka som avses i denna paragraf utges garantipensionen i förhållande till det antal år för vilka den avlidne maken vid utgången av år 1989 tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension. *För en avliden som inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng, skall garantipensionens basnivå, 2,15 gånger prisbasbeloppet, minskas med 1,8 procent för varje år som det antal år för vilka pensionspoäng kan tillgodoräknas den avlidne understiger talet 30. Motsvarande avkortning skall göras av beloppen 1,49 respektive 0,66 gånger prisbasbeloppet. Avkortning enligt denna paragraf skall ske efter sådan minskning som avses i 6 kap. 22 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.*

Har rätt till folkpension i form av änkepension uppkommit för en änka som är född år 1945 eller senare på grund av ett dödsfall som inträffat under något av åren 1990–2002, skall änkan för tid efter år 2002 ha rätt till garantipension till änkepension under de förutsättningar och i den utsträckning som följer av bestämmelserna i 1 kap. 6 § tredje stycket och 6 kap. 14–17 och 22 §§ lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn samt 7 § fjärde och femte styckena denna lag. För en änka som avses i denna paragraf utges garantipensionen i förhållande till det antal år för vilka den avlidne maken vid utgången av år 1989 tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng, skall garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 17 a–c §§. De bestämmelserna skall även tillämpas för en sådan änka som avses i 6 kap. 22 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

Vid tillämpning och beräkning enligt andra stycket första meningen skall 6 kap. 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension gälla.

17 §

Vid beräkning av änkepension enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn samt av garantipension enligt

Vid beräkning av änkepension enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn samt av garantipension enligt

7 § denna lag till en änka som avses i 10, 11 eller 15 § skall, *om inte annat följer av andra stycket*, bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring samt punkterna 3 och 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

För en avlidne för vilken det inte kan tillgodoräknas 40 års bosättningstid skall vid beräkning enligt 5 kap. 1 § första stycket b lagen om allmän försäkring garantipensionens basnivå, 2,15 gånger prisbasbeloppet minskas med en procent för varje år som det antal år för vilka bosättningstid kan tillgodoräknas den avlidne understiger talet 40. Motsvarande avkortning skall göras av beloppen 1,49 respektive 0,66 gånger prisbasbeloppet. Motsvarande skall gälla även fall då garantipensionen beräknas enligt 5 kap. 1 § första stycket a lagen om allmän försäkring, i detta lagrumms lydelse före den 1 januari 2003, med den ändringen att minskningen i stället skall göras med 1,8 procent för varje år som det antal år för vilka pensionspoäng kan tillgodoräknas för den avlidne understiger talet 30.

Avkortning enligt denna paragraf skall ske efter sådan minskning som avses i 6 kap. 7 och 22 §§ lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

7 § denna lag till en änka som avses i 10, 11 eller 15 § skall bestämmelserna i 5 kap. 1, 3–7 och 11 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring samt punkterna 3 och 5 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i lagen om allmän försäkring, i dessa bestämmelsers lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med intjänade pensionspoäng eller 40 års bosättningstid, skall garantipensionens basnivå och garantipensionen beräknas enligt vad som anges i 17 a–c §§. Dessa bestämmelser skall även tillämpas för en sådan änka som avses i 6 kap. 22 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

17 a §

För en sådan änka som avses i 16 § andra stycket eller 17 § andra stycket utgör garantipensionens basnivå 2,15 gånger prisbasbeloppet multiplicerat med den i andra stycket angivna folkpensionskvoten samt med den i tredje stycket angivna 15-delskvoten.

Folkpensionskvoten utgör, för en änka som avses i 17 §, den för den avlidne högsta kvoten av antalet tillgodoräknade boställningsår i förhållande till talet 40 respektive antalet tillgodoräknade år med pensionspoäng i förhållande till talet 30. För en änka som avses i 16 § utgör folkpensionskvoten antalet tillgodoräknade år med pensionspoäng i förhållande till talet 30.

15-delskvoten utgörs av förhållandet mellan det antal 15-delar till vilket minskning skall ske enligt 6 kap. 22 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn och talet 15.

Underlaget vid beräkning av garantipension (beräkningsunderlag) utgörs av folkpensionskvoten multiplicerad med 15-delskvoten multiplicerad med 0,9 prisbasbelopp om änkepension utges samt därefter ökat med änkepensionen enligt 6 kap. 17 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn angiven i prisbasbelopp. I änkepensionen skall därvid inte ingå sådan änkepension som avses i 6 kap. 5 § första stycket 2.

17 b §

Garantipensionen för en änka som avses i 17 a § skall beräknas enligt följande. Till den del beräkningsunderlaget inte överstiger 0,9 prisbasbelopp multiplicerat med folkpensionskvoten och med 15-delskvoten, skall garantipensionens basnivå minskas med hela denna del av beräkningsunderlaget. Till den del beräkningsunderlaget överstiger nämnda gräns men inte överstiger produkten av 0,72 prisbasbelopp gånger 15-delskvoten och folkpensionskvoten ökad med 1,06944, skall garantipensionen minskas alternativt ökas med en andel av denna del av be-

räkningsunderlaget på det sätt som anges i 17 c §. Till den del beräkningsunderlaget överstiger den i föregående mening angivna gränsen men inte överstiger 1,49 prisbasbelopp skall garantipensionen ökas med 54 procent av denna del av beräkningsunderlaget. Till den del beräkningsunderlaget överstiger 1,49 prisbasbelopp skall garantipensionen minska med 40 procent av den delen av beräkningsunderlaget.

17 c §

Resultatet av talet 0,3481 minus produkten av 0,987 gånger folkpensionskvoten och därefter minskat med produkten av 0,36 gånger folkpensionskvoten i kvadrat skall multipliceras med den del av beräkningsunderlaget som avses i 17 b § andra meningen. Om resultatet utgör ett negativt tal skall garantipensionen minska genom att denna pension multipliceras med det erhållna beloppet och i annat fall ökas genom multiplikation med motsvarande belopp.

2.27 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen
(2000:980)

Prop. 2001/02:84

Häriigenom föreskrivs att 3 kap. 16 § socialavgiftslagen (2000:980) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

16 §

Den som har haft hel ålderspension enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring hela året före taxeringsåret skall bara betala ålderspensionsavgiften. Detsamma gäller den som har haft hel *förtidspension enligt den lagen* någon del av året före taxeringsåret.

Den som har haft hel ålderspension enligt lagen (1998:674) om *inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garanti-pension* hela året före taxeringsåret skall bara betala ålderspensionsavgiften. Detsamma gäller den som har haft hel *sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring* någon del av året före taxeringsåret.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

2.28 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 3 och 8 §§ lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Sjukförsäkringsavgifter skall finansiera kostnader för följande ersättningar som utges enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring:

1. sjukpenning och andra ersättningar enligt 3 kap., 2. <i>folkpension i form av förtidspension enligt 7 kap. för personer som har rätt till tilläggspension i form av förtidspension enligt 13 kap.,</i> 3. <i>tilläggspension i form av förtidspension enligt 13 kap.,</i> och 4. rehabiliteringspenning och andra ersättningar enligt 22 kap.	2. <i>inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 8 kap.,</i> och 3. rehabiliteringspenning och andra ersättningar enligt 22 kap.

8 §

Efterlevandepensionsavgifter skall finansiera

1. <i>folkpension i form av efterlevandepension enligt 8 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring och tilläggspension i form av efterlevandepension enligt 14 kap. samma lag,</i> 2. <i>änkepension enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,</i> och 3. kostnader för administration av <i>efterlevandepension och änkepension.</i>	1. <i>inkomstgrundad efterlevandepension och änkepension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn och lagen (2000:462) om införande av lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn,</i> och 2. kostnader för administration av <i>pension enligt 1.</i>

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003

2.29 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Prop. 2001/02:84

Härigenom föreskrivs att 9 och 21 §§ lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Bostadstillägg utges för 91 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 500 kronor för den som är ogift och 2 250 kronor för den som är gift. För var och en av makarna skall bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

Vid beräkningen av bostadskostnad enligt första stycket skall även hemmavarande barns andel av bostadskostnaden medräknas under förutsättning att barnet inte har fyllt 20 år och inte är självförsörjande. Detsamma skall gälla så länge barnet får förlängt barnbidrag enligt lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Bostadstillägg utges inte för bostadskostnad till den del den överstiger 2 250 kronor per månad för var och en av de boende vid boende i tvåbäddsrum i särskild boendeform.

21 §

Vid tillämpning av 20 § skall följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 12 § första stycket 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetabell enligt 11 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483). Om det för den bidragsberättigade inte kan beslutas någon tillämplig skattetabell skall den skatte- och avgiftssats användas som följer av den skattetabell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.

2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 12 § första stycket 3 efter avdrag med 30 procent.

3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 15 §.

4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 16 och 17 §§.

5. Bostadstillägg enligt 11 §.

Inkomsterna enligt första stycket 1–3 skall sammanlagda alltid anses utgöra lägst en tolfedel av det för den bidragsberättigade gällande beloppet enligt 19 § efter avdrag för beräknad preliminär

Inkomsterna enligt första stycket 1–3 skall sammanlagda alltid anses utgöra lägst en tolfedel av det för den bidragsberättigade gällande beloppet enligt 19 § efter avdrag för beräknad preliminär

skatt enligt första stycket 1.

skatt enligt första stycket 1. *I fråga om makar skall inkomsterna för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda inkomster.* Prop. 2001/02:84

Den 1 januari 2001 trädde reformerade regler för utbetalning av ålderspension i kraft. Till och med utgången av 2002 kommer dock ålderspension i huvudsak att betalas ut enligt äldre regler. Från och med den 1 januari 2003 gäller de nya reglerna fullt ut och all ålderspension kommer då att betalas ut enligt reformerade regler. De nya reglerna ger omfattande effekter på regelsystemen för efterlevandepension, förtidspension, bostadstillägg och andra regelsystem som är knutna till reglerna för ålderspension. Även dessa system har reformerats och de nya reglerna gäller även här fr.o.m. den 1 januari 2003. Sammantaget är förändringarna som sker den 1 januari 2003 mycket grundläggande och omfattande både vad gäller förändringar i reglerna och dess effekter för de försäkrade och för administrationen.

I princip har alla nya regelsystem nu beslutats av riksdagen och arbetet med genomförandet pågår sedan lång tid inom Riksförsäkringsverket (RFV). För regelsystemen återstår ett antal anpassningar och kompletteringar till vilka det läggs förslag i denna proposition. Därutöver har det under arbetet med förberedelserna för de sista anpassningarna och under genomförandearbetet hos RFV uppmärksammats behov av justeringar och förtydliganden i redan beslutade regler.

Barnårsrätt för adoptivföräldrar

I intjänandereglererna för ålderspension ingår pensionsrätt för barnår under barnets fyra första år. I reglerna finns inga särregler beträffande adoptivbarn, vilket innebär att en förälder till ett barn som adopterats från utlandet ofta inte kan tillgodoräkna sig fyra år med barnårsrätt. Förhållandet har påtalats av bl.a. Adoptionscentrum och i enskilda motioner i riksdagen. Socialförsäkringsutskottet har i två betänkanden (1997/98:SfU13 och 1999/2000:SfU08) uttryckt förståelse för problemet, men konstaterat att frågan i första hand är en uppgift för Genomförandegruppen för det reformerade ålderspensionssystemet (S1994:G). Utskottet förutsatte vidare att Genomförandegruppen utan något särskilt påpekande härom skulle överväga frågan på nytt. Frågan har beretts med Genomförandegruppen, som ställer sig bakom de förändringar i reglerna som regeringen nu föreslår. Förslaget med dess retroaktiva tillämpning från 1960 har även beretts med RFV.

Pensionsrätt före 16 års ålder

Enligt nuvarande regler finns ingen åldersgräns för när allmän pensionsavgift skall betalas. Pensionsrätt ges dock inte för inkomster före 16 års ålder. Denna bristande överensstämmelse mellan avgift och förmån har uppmärksammats och förslag till utökad pensionsrätt föreslås i denna proposition. Förslaget har beretts med Genomförandegruppen som ställt sig bakom regeringens förslag. Förslaget med dess retroaktiva tillämpning från 1999 har även beretts med RFV.

Regeringen aviserade i 2001 års ekonomiska vårproposition att beräkningsreglerna för garantipension måste justeras i och med att det särskilda grundavdraget till pensionärer höjdes fr.o.m. 2001. Det förslag till nya regler som här lämnas är en anpassning till de nya nivåerna för det särskilda grundavdraget och har tagits fram inom Regeringskansliet. Förslaget har beretts med RFV.

Gemensam utbetalning av premiepension och annan allmän pension

I en skrivelse från RFV (S2001/5939/SF) begär verket vissa lagändringar beträffande verkställighet av beslut. Premiepensionsmyndigheten (PPM) framför i en skrivelse till Socialdepartementet (S2001/5943/SF) att PPM ställer sig bakom RFV:s framställan i detta ärende. Regeringens förslag överensstämmer i sak med RFV:s framställan.

Kompletteringar och justeringar av reglerna för efterlevandepension

I de anpassade reglerna för efterlevandepension finns regler för hur den nuvarande efterlevandepensionen skall räknas om vid övergången till nya regler. Regeringen har under beredningen av inkomstprövningen av änkepensionen uppmärksammat att änkor med avkortad pension kan bli missgynnade vid övergången. Regeringen föreslår nu att särskilda beräkningsregler skall gälla för denna grupp. Förslaget har tagits fram inom Regeringskansliet och beretts med RFV.

I avsnitt 7 finns därutöver ett antal förtydliganden, justeringar och kompletteringar av ofullständigheter i reglerna. Dessa har under arbetet med genomförandet av pensionsreformen under hand påtalats av RFV. Förslagen har också beretts med RFV.

Övriga förslag

I avsnitten 8 och 9 finns förslag om anpassningar i reglerna för ålderspension, sjukersättning och aktivitetsersättning samt i ett antal andra lagar. Förslagen är antingen rena följdändringar eller kompletteringar och förtydliganden av ofullständigheter i lagstiftningen. Ändringarna är här en följd av det beredningsarbete som sker inom Regeringskansliet med anledning av ålderspensionsreformen.

Bland förslagen finns även ändringar i två av riksdagens lagar – lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter samt lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet. Ändringarna är följdändringar av okomplicerad natur och samråd har här skett med riksdagsförvaltningen.

Lagrådet

I propositionen föreslås följdändringar i sekretesslagen (1980:100) och lagen (1996:1030) om underhållsstöd. Förslagen har underställts Lag-

rådet inför propositionen om Efterlevandepensioner och efterlevandestöd till barn (prop. 1999/2000:91). Prop. 2001/02:84

Några av de övriga förslagen rör lagar som i sig är lagrådspliktiga. I samtliga dessa fall är det dock fråga om följdändringar som är av så enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Regler för intjänande av pensionsrätt

4.1 Justeringar i reglerna för barnårsrätt för adoptivföräldrar

Regeringens förslag: När pensionsgrundande belopp för barnår för åren 1960–1998 tillgodoräknas skall en särskilt förordnad vårdnadshavare, och den som med socialnämnds medgivande tagit emot ett barn i syfte att adoptera det, likställas med förälder. Den nya bestämmelsen skall träda i kraft fr.o.m. 2005.

Pensionsgrundande belopp för barnår skall tillgodoräknas en adoptivförälder för varje barn från den tidpunkt denne fått barnet i sin vård, dock längst t.o.m. det år barnet fyller 10 år. Förslaget skall gälla retroaktivt fr.o.m. 1960 med ikraftträdande fr.o.m. 2005.

Pensionsgrundande belopp för barnår skall inte tillgodoräknas för mer än fyra år per barn om det inte finns synnerliga skäl. Det skall dock inte vara möjligt att tillgodoräkna mer än en förälder barnårsrätt för ett år för samma barn.

Anmälan om barnårsrätt för förfluten tid skall göras till försäkringskassan senast den 31 januari 2006.

Skälen för regeringens förslag: I det reformerade ålderspensionssystemet kan utöver faktiska inkomster även vissa fiktiva inkomster ge pensionsrätt, s.k. pensionsgrundande belopp. Föräldrar till små barn kan tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för år som de har vårdnaden om ett barn som är högst fyra år gammalt. Sådan pensionsrätt kan även tillgodoräknas för åren 1960–1998. För tillgodoräknande av barnårsrätt för tid fr.o.m. 1999 likställs med förälder särskilt förordnad vårdnadshavare och den som, med socialnämndens godkännande, tagit emot barnet i syfte att adoptera det. För 1960–1998 är det däremot enbart föräldrar som kan tillgodoräknas barnårsrätt. Adoptivföräldrar får därmed för år före 1999 inte tillgodoräkna sig barnår för tid före det formella adoptionsbeslutet, även om föräldrarna då bodde tillsammans med barnet. Eftersom det datum som föräldrarna faktiskt fick barnet i sin vård och datumet för adoptionsbeslutet avsevärt kan skilja sig åt kan härigenom adoptivföräldrar helt eller delvis gå miste om barnårsrätt.

De nuvarande reglerna för förfluten tid utformades på detta sätt för att i någon mån begränsa administrationen. Reglerna när det gäller adoptivföräldrar har dock mött kritik. Efter förnyade överväganden och efter diskussioner med berörda myndigheter har regeringen kommit fram till att de administrativa problemen skulle kunna hanteras på ett tillfredsställande sätt. Regeringen anser därför nu att det är tidpunkten för när adoptivföräldrarna faktiskt får barnet i sin vård som skall vara utgångs-

punkt för rätten till barnår, även för åren 1960–1998. Det kan emellertid vara svårt att i efterhand exakt fastställa vilket datum föräldrarna fick barnet i sin vård. Detta kan lösas praktiskt genom att barnets invandringsdatum används. Om det framkommer att en tidigare tidpunkt varit aktuell skall den naturligtvis gälla. För barn som adopteras från utlandet finns invandringsdatum registrerat i Riksskatteverkets folkbokföringsregister från 1960 och framåt. Uppgifterna bedöms som tillförlitliga utom när det gäller barn som har avlidit. Inga barn som avlidit före den 1 juli 1980 finns med i folkbokföringsregistret och för barn som avlidit under tiden från den 1 juli 1980 till den 1 juli 1991 är registreringen inte helt tillförlitlig.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att särskilt förordnad vårdnadshavare och den som med socialnämnds medgivande tagit emot ett barn för att adoptera det, skall likställas med förälder även före 1999. Förslaget skall träda i kraft fr.o.m. 2005. Skälet till att genomförandetidpunkten föreslås till 2005 är att utvecklingen av de nya ADB-system som krävs för genomförandet av pensionsreformen fr.o.m. 2003 är omfattande samtidigt som det krävs tid för att ta fram de retroaktiva uppgifterna. Eftersom den utvidgade rätten ges retroaktivt, får ett senare ikraftträdande heller inga ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Adoptivföräldrar kan även missgynnas av att dagens bestämmelser är utformade så att rätten till barnår är knuten till barnets ålder. Rätt till barnår föreligger endast för barnets fyra första levnadsår. Föräldrar kan enligt gällande bestämmelser tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för ett barn som inte har fyllt fyra år, om det är fött i januari–juni och för ett barn som har fyllt ett men inte fem år, om det är fött i juli–december. Samma regler gäller för både biologiska föräldrar och adoptivföräldrar och kan innebära att adoptivföräldrar missgynnas jämfört med biologiska föräldrar. I många fall är ett adopterat utländskt barn tillräckligt gammalt vid adoptionen för att föräldrarna med nuvarande regler inte kan tillgodoräkna sig fyra år med barnårsrätt. Adoptivföräldrar kan t.o.m. helt gå miste om barnårsrätt, om adoptionen sker efter det att barnet fyllt fyra år. Samtidigt är situationen för ett adopterat barn som regel sådan att det kan vara befogat med tillgodoräknande av barnårsrätt även efter det att barnet fyllt fyra år.

Med anledning av konsekvenserna i enskilda fall har regeringen nu gjort bedömningen att reglerna bör ses över i syfte att adoptivföräldrar i de flesta fall skall kunna få barnårsrätt för fyra år. Ändrade regler får dock inte medföra att adoptivföräldrar till svenska barn behandlas ofördelaktigt jämfört med adoptivföräldrar till utländska barn.

Motivet till att de nuvarande reglerna utformats så att föräldrar endast tillgodoräknas barnårsrätt för små barn är att man tidigare har bedömt att det är under barnets fyra första levnadsår som det är i störst behov av omvårdnad. Det har därför ansetts motiverat att begränsa barnårsrätten till barn som är högst fyra år. Adopterade barn kräver emellertid ofta extra omvårdnad under de första åren efter adoptionen även om de är äldre än fyra år. Regeringen anser därför att reglerna för barnårsrätt vid adoption skall ändras och i stället ges en liknande konstruktion som reglerna i föräldraförsäkringen. Det innebär att adoptivföräldrar i stället för att tillgodoräknas barnårsrätt för barnets fyra första levnadsår skall kunna till-

godoräknas barnårsrätt för de fyra första åren som de har barnet i sin vård upp till 10 års ålder.

Barnårsrätt skall i princip inte tillgodoräknas för mer än fyra år per barn. Undantag kan dock göras om det finns synnerliga skäl. Synnerliga skäl kan till exempel anses finnas om ett svenskt barn som är äldre än fyra år adopteras och de biologiska föräldrarna redan har tillgodoräknats fyra år med barnårsrätt för barnet. I ett sådant fall bör även adoptivföräldrarna kunna tillgodoräknas barnår för att inte missgynnas i förhållande till dem som adopterar utländska barn. Vid adoption av andra makens barn eller adoptivbarn eller av eget barn skall dock inte pensionsgrundande belopp för barnår tillgodoräknas utöver vad som skulle ha gällt om adoptionen inte ägt rum.

Regeringen föreslår mot bakgrund av ovanstående att adoptivföräldrar skall kunna tillgodoräknas barnårsrätt under en längre tidsperiod än vad som hittills gällt och som gäller för andra föräldrar. En förälder som under januari–juni tagit emot ett barn i syfte att adoptera det skall således kunna tillgodoräknas barnår längst t.o.m. det år som barnet fyller nio år. Om föräldrarna däremot tagit emot barnet under juli–december kan barnår tillgodoräknas längst t.o.m. det år barnet fyller 10 år. Reglerna skall träda i kraft fr.o.m. 2005 och skall gälla retroaktivt fr.o.m. 1960.

I de fall adoptivföräldrar skall tillgodoräknas barnårsrätt enligt de föreslagna reglerna för något år under den retroaktiva tiden kommer enligt gällande regler den av föräldrarna som har den lägsta pensionsgrundande inkomsten tillgodoräknas det pensionsgrundande beloppet. Om föräldrarnas pensionsgrundande inkomster är lika höga tillgodoräknas modern barnårsrätten.

Barnårsrätt enligt de nya reglerna kan i de flesta fall tillgodoräknas med automatik. De befintliga ADB-registren kan dock sakna vissa uppgifter som behövs för att det skall vara möjligt att automatiskt tillgodoräkna samtliga adoptivföräldrar barnårsrätt för den retroaktiva tiden. Alla adoptivföräldrar som kan beröras av de ändrade reglerna måste därför ges sådan information att de som inte kan tillgodoräknas barnårsrätt enligt de föreslagna reglerna med automatik för den retroaktiva tiden kan göra en anmälan till försäkringskassan. En anmälan om rätt att tillgodoräknas barnårsrätt för retroaktiv tid skall lämnas in till försäkringskassan senast den 31 januari 2006. På grund av den administrativa insats som krävs för genomförandet kan det vara rimligt att beslut för den retroaktiva tiden lämnas senast vid utgången av 2006.

4.2 Slopande av den nedre åldersgränsen för rätt till pensionsgrundande inkomst

Regeringens förslag: Den nedre åldersgränsen för rätt till pensionsgrundande inkomst tas bort för dem som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet. Ändringen skall gälla fr.o.m. intjänandeåret 1999 med ett ikraftträdande fr.o.m. intjänandeåret 2004.

Skälen för regeringens förslag: I det reformerade ålderspensionssystemet skall pensionsgrundande inkomst fastställas för varje år en person varit försäkrad i landet och har haft inkomst som är pensionsgrundande.

dande. För att pensionsgrundande inkomst skall kunna fastställas måste inkomsten fr.o.m. 2002 motsvara lägst 29,3 procent av det för intjänandeåret gällande prisbasbeloppet. Pensionsgrundande inkomst kan endast fastställas för den som fyllt 16 år under intjänandeåret. Någon övre åldersgräns finns inte.

Det reformerade ålderspensionssystemet är i högre grad än ATP-systemet försäkringsmässigt i den meningen att pensionsrätterna skall motsvara de avgifter som betalas in. För 2002 betalas allmän pensionsavgift oavsett ålder på hela inkomsten upp till 8,07 inkomstbasbelopp, om inkomsten överstiger 29,3 procent av prisbasbeloppet. Den som har en inkomst som understiger 29,3 procent betalar inte någon avgift och tillgodoräknas inte heller någon pensionsgrundande inkomst för detta år. Den som är yngre än 16 år, och som under 2002 har en inkomst på 11 200 kronor eller mer, betalar alltså avgift utan att få någon pensionsgrundande inkomst. Även arbetsgivarna betalar ålderspensionsavgift för alla oavsett ålder. Under 1999 var det cirka 3 500 personer under 16 år som betalade allmän pensionsavgift. Den sammanlagda lönesumman var för dessa personer drygt 50 miljoner kronor. Pensionsavgifter har betalats in för den lönesumman utan att pensionsrätter har fastställts.

En grundläggande princip i det reformerade ålderspensionssystemet är kopplingen mellan avgift och förmån. För att skapa större överensstämmelse mellan inbetalda avgifter och pensionsgrundande inkomst föreslår regeringen att 16-årsgränsen för rätt till pensionsgrundande inkomst tas bort i det reformerade ålderspensionssystemet.

Förslaget att ta bort 16-årsgränsen innebär för 1999 att det skall fastställas pensionsrätter motsvarande cirka 1,16 miljoner kronor i premiepensionssystemet och motsvarande cirka 7,4 miljoner kronor i fördelningssystemet.

Utöver pensionsgrundande inkomst kan även vissa grupper, t.ex. föräldrar till små barn, tillgodoräknas pensionsgrundande belopp. För att kunna bevilja någon pensionsgrundande belopp krävs att personen har fyllt 16 år men inte 65 år. Pensionsgrundande belopp finansieras med statliga ålderspensionsavgifter. Avgiften utgör 18,5 procent av de pensionsgrundande belopp som fastställs och betalas för den som har fyllt 16 år, men inte 65 år. Regeringen anser inte att det finns skäl att slopa 16-årsgränsen för pensionsgrundande belopp, eftersom de som är under 16 år i allmänhet inte har rätt att uppbära olika former av socialförsäkringsersättningar. De bör rent principiellt inte heller tillgodoräknas pensionsgrundande belopp.

Ändringen skall träda i kraft fr.o.m. intjänandeår 2004 men skall gälla retroaktivt fr.o.m. 1999, då de reformerade reglerna avseende pensionsgrundande inkomst trädde ikraft. Skälet till att genomförandepunkten föreslås till 2004 är att utvecklingen av de nya ADB-system som krävs för genomförandet av pensionsreformen årsskiftet 2002/2003 är omfattande, samtidigt som det krävs viss tid för att genomföra förändringen för retroaktiv tid. Till följd av retroaktiviteten har tidpunkten för ikraftträdande heller ingen ekonomisk betydelse för den enskilde.

Regeringens förslag: För en ålderspensionär som är född 1937 eller tidigare, och vars beräkningsunderlag för garantipension inte överstiger 0,25 prisbasbelopp, skall underlaget multipliceras med 1,04.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag överstiger 3,16 prisbasbelopp och för en gift ålderspensionär vars beräkningsunderlag överstiger 2,8275 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget inte räknas om.

För ålderspensionärer vars beräkningsunderlag överstiger 0,25 prisbasbelopp, men understiger 1,354 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,5174 och sedan minskas med 0,1193 prisbasbelopp.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,354 prisbasbelopp, men understiger 1,529 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,343 och sedan ökas med 0,1168 prisbasbelopp.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,529 prisbasbelopp, men högst 3,16 prisbasbelopp, skall underlaget upp till 1,51 prisbasbelopp höjas till 2,17 prisbasbelopp och underlaget till den del det överstiger 1,51 prisbasbelopp multipliceras med 0,60.

För en gift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,354 prisbasbelopp, men högst 2,8275 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget upp till 1,34 prisbasbelopp höjas till 1,935 prisbasbelopp och till den del det överstiger 1,34 prisbasbelopp multipliceras med 0,60.

Garantipensionen för en ålderspensionär som är född 1937 eller tidigare beräknas sedan som skillnaden mellan det omräknade beräkningsunderlaget och den tilläggspension, änkepension, tjänstepension och utländska pension som har ingått i beräkningsunderlaget.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade i november 2000 att avskaffa det särskilda grundavdraget (SGA) för ålderspensionärer fr.o.m. januari 2003 (prop. 1999/2000:127 Garantipension för personer födda 1937 eller tidigare). Vidare beslutades att SGA, tillsammans med bosättningsbaserad folkpension och pensionstillskott, skall omvandlas till garantipension fr.o.m. januari 2003. Efter omvandlingen till garantipension skall den totala allmänna pensionen efter skatteavdrag vara i princip lika stor som före.

Beräkningsreglerna för garantipension till personer födda 1937 eller tidigare måste justeras med anledning av att SGA höjdes fr.o.m. januari 2001. Regeringen aviserade justeringen i 2001 års ekonomiska vårproposition. Till skillnad från nu gällande regler skall vid beräkning av garantipension även pensioner som understiger lägsta grundavdragsnivå räknas om, trots att skatt inte betalas på så låga pensionsbelopp. Detta är nödvändigt för att undvika alltför stora margineffekter. De ändrade reglerna medför också att skillnaderna ökar mellan dem som är födda 1937 eller tidigare och dem som är födda 1938 eller senare om de enbart uppbär garantipension. Den höjning av SGA och allmänt grundavdrag som skedde fr.o.m. 2002 påverkar däremot inte beräkningsreglerna. Det

beror på att SGA-höjningen i jämförelse med höjningen av det allmänna grundavdraget medför att pensionsbeloppet i stort sett ökar lika mycket efter skatt fr.o.m. 2003.

Regeringen föreslår att garantipension till ålderspensionärer som är födda 1937 eller tidigare beräknas enligt följande.

Om beräkningsunderlaget för garantipension inte överstiger 0,25 prisbasbelopp, skall underlaget multipliceras med 1,04.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag överstiger 3,16 prisbasbelopp och för en gift ålderspensionär vars beräkningsunderlag överstiger 2,8275 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget inte räknas om.

För ålderspensionärer vars beräkningsunderlag överstiger 0,25 prisbasbelopp, men understiger 1,354 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,5174 och sedan minskas med 0,1193 prisbasbelopp.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,354 prisbasbelopp, men understiger 1,529 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget multipliceras med 1,343 och sedan ökas med 0,1168 prisbasbelopp.

För en ogift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,529 prisbasbelopp, men högst 3,16 prisbasbelopp, skall underlaget upp till 1,51 prisbasbelopp höjas till 2,17 prisbasbelopp och underlaget till den del det överstiger 1,51 prisbasbelopp multipliceras med 0,60.

För en gift ålderspensionär vars beräkningsunderlag är lägst 1,354 prisbasbelopp, men högst 2,8275 prisbasbelopp, skall beräkningsunderlaget upp till 1,34 prisbasbelopp höjas till 1,935 prisbasbelopp och till den del det överstiger 1,34 prisbasbelopp multipliceras med 0,60.

Garantipensionen beräknas sedan som skillnaden mellan det omräknade beräkningsunderlaget och den tilläggspension, änkepension, tjänstepension och utländska pension som har ingått i beräkningsunderlaget.

De ändrade reglerna skall träda i kraft fr.o.m. januari 2003. Den beräknade kostnaden för förslaget beräknas till 385 miljoner kronor per år fr.o.m. 2003.

6 Gemensam utbetalning av premiepension och annan pension enligt lagen om inkomstgrundad ålderspension

Regeringens förslag: Beslut som gäller premiepension skall, i samband med utbetalning, kunna fattas av behörig allmän försäkringskassa eller av Riksförsäkringsverket i de fall beslutet skall fattas genom automatiserad behandling för allmän försäkringskassas räkning.

Avdrag på grund av återbetalningsskyldighet av för mycket utbetald premiepension får, efter beslut av Premiensionsmyndigheten, även göras på ersättningar som betalas ut enligt andra författningar än lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Skälen för regeringens förslag: De inkomstgrundade delarna av det reformerade allmänna ålderspensionssystemet består av inkomstpension,

tilläggs pension och premiepension och regleras i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). Inkomstpension och tilläggs pension administreras av Riksförsäkringsverket (RFV) och försäkringskassorna, medan premiepension administreras av Premiensionsmyndigheten (PPM). I LIP regleras i vilka frågor försäkringskassan respektive PPM har rätt att fatta beslut. Däremot saknas bestämmelser i LIP om vilken myndighet som skall betala ut pensionen. Detta regleras i stället i förordningen (1998:1340) om inkomstgrundad ålderspension. Enligt 11 § nämnda förordning får pension enligt LIP, dvs. även premiepension, betalas ut av RFV.

Regeringen anser att all ålderspension skall betalas ut i en gemensam utbetalning. RFV och PPM har, efter samråd, kommit fram till att det är lämpligast om utbetalningen verkställs av försäkringskassorna. I samband med utbetalning måste emellertid vissa verkställighetsbeslut fattas. Det gäller främst beslut i frågor om utbetalningsperiodicitet samt om vissa avdrag som skall göras från pensionsbeloppet. Enligt LIP i dess nuvarande lydelse skall alla beslut avseende premiepension fattas av PPM och avseende tilläggs pension och inkomstpension av försäkringskassorna. Både PPM och försäkringskassan skall således fatta vissa beslut i samband med utbetalning av pension. Det finns därmed, åtminstone teoretiskt, en risk för att de skulle kunna komma fram till olika beslut.

Ett verkställighetsbeslut som både PPM och försäkringskassan skall ta ställning till är om pensionen skall betalas ut månadsvis eller en eller två gånger per år. Enligt LIP skall pensionen betalas ut månadsvis, men avsteg kan göras om pensionen – inklusive premiepensionen – uppgår till högst 2 400 kronor per år eller om den försäkrade begärt att avsteg skall göras. Pensionen skall då betalas ut en eller två gånger per år. Vidare måste vissa beslut som avser avdrag på pensionen fattas för att utbetalningen skall kunna verkställas. Ett exempel på ett sådant beslut gäller utbetalning till socialnämnd vid retroaktivt beviljad pension till personer som till väsentlig del fått sin försörjning från socialnämnden (12 kap. 8 § LIP). Utbetalningen skall motsvara vad socialnämnden har betalat ut i ekonomiskt bistånd och skall avse samma tid som den retroaktiva utbetalningen av pensionen. Vidare får bevis om att rätten till en förmån består krävas, när pension betalas ut till en person som är bosatt i utlandet. Om begärda uppgifter inte inkommer inom föreskriven tid hålls utbetalningen inne.

Vid samtliga ovanstående tillfällen gäller att underlaget för verkställighetsbeslutet är detsamma både för premiepensionen och för de pensioner som administreras av försäkringskassan. Bestämmelser som inte gör en gemensam hantering av utbetalningar möjlig medför ett omfattande dubbelarbete och ställer krav på ett betydande informationsutbyte mellan myndigheterna.

För att möjliggöra en rationell hantering av pensionsutbetalningar föreslår regeringen mot bakgrund av ovanstående att försäkringskassan ges rätt att fatta beslut om premiepension i utbetalningsfrågor.

Med nuvarande regler är det möjligt att göra avdrag på premiepension på grund av att en person är återbetalningsskyldig enligt LIP eller annan författning i de fall beslut om återkrav fattats av försäkringskassa eller PPM. Däremot gäller inte det omvända förhållandet. Det saknas möjlighet att göra avdrag på andra förmåner än de som omfattas av LIP om en

person efter beslut av PPM har funnits återbetalningsskyldig av för mycket utbetald premiepension. Regeringen anser inte att denna skillnad är motiverad.

Regeringen föreslår därför att avdrag för premiepension, när beslut av PPM om återbetalningsskyldighet föreligger, skall kunna göras även på ersättningar enligt andra författningar än LIP. Detta föranleder ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare och lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård. Regeringen föreslår också att premiepension som betalats tillbaka på grund av att återbetalningsskyldighet föreligger, skall överföras till Premiensionsmyndigheten.

7 Kompletteringar av de till det reformerade ålderspensionssystemet anpassade reglerna för efterlevandepension

Till följd av ålderspensionsreformen har reglerna för efterlevandepension anpassats till de nya ålderspensionsbestämmelserna. De nya reglerna gäller fr.o.m. 2003 och arbetet med genomförandet av pensionsreformens skilda delar pågår nu. I detta arbete har det framkommit behov av kompletteringar och förtydliganden av reglerna för vilka det lämnas förslag i detta avsnitt.

Utöver de förslag som lämnas nedan, lämnas i avsnitt 9.8 lagförslag som endast är ändringar till följd av att förmåner byter namn eller att hänvisningar ändras i och med att de nya efterlevandepensionsbestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2003.

7.1 Särskilda regler för efterlevandepension som betalas ut avkortad

Regeringens förslag: För de personer vars efterlevandepension i form av folkpension vid utgången av 2002 betalades ut eller skulle ha betalats ut med avkortat belopp skall garantipension till efterlevandepension beräknas enligt följande.

Garantipensionens basnivå beräknas som 2,15 prisbasbelopp multiplicerat med en folkpensionskvot och en 15-delskvot.

Folkpensionskvoten motsvarar den kvot som är högst av kvoten av antalet år med ATP-poäng, dock högst 30 år, dividerat med talet trettio och kvoten av antalet bosättningsår i Sverige, dock högst 40 år, dividerat med talet fyrtio. Vid beräkning av änkepension för en änka som är född 1945 eller senare utgör folkpensionskvoten det antal år t.o.m. 1989 som den avlidne tillgodoräknats pensionspoäng dividerat med talet trettio. Om mannen var född 1923 eller tidigare skall det antal år som mannen tjänat in t.o.m. 1989 i stället divideras med det antal år som krävs för full tilläggspension.

15-delskvoten motsvaras av sådan minskning av garantipension som skett till följd av att kvinnan inte hade fyllt 50 år när mannen avled eller när det yngsta barnet fyllde 16 år.

Garantipensionens basnivå skall därefter trappas av mot ett beräkningsunderlag. Beräkningsunderlaget skall motsvara efterlevandepension i form av tilläggs pension ökat med det så kallade folkpensions-tillägget sedan det multiplicerats med folkpensionskvoten och 15-delskvoten.

Avtrappning av garantipensionens basnivå mot beräkningsunderlaget skall göras i fyra intervaller.

I det *första intervallet* skall garantipensionen minskas med den del av beräkningsunderlaget som överstiger noll men understiger eller är lika med 90 procent av prisbasbeloppet multiplicerat med folkpensionskvoten och 15-delskvoten.

I det *andra intervallet* ingår den del av beräkningsunderlaget som överstiger 90 procent av prisbasbeloppet multiplicerat med folkpensionskvoten och 15-delskvoten, men som understiger eller är lika med produkten av 0,72 prisbasbelopp multiplicerat med 15-delskvoten och folkpensionskvoten sedan denna ökats med 1,06944. Beräkningsunderlaget i intervallet multipliceras med resultatet av talet 0,3481 minskat med 0,987 multiplicerat med folkpensionskvoten och därefter minskat med 0,36 multiplicerat med folkpensionskvoten i kvadrat. Beräkningen innebär att garantipensionen trappas upp om resultatet är positivt medan den trappas ned om resultatet är negativt.

I det *tredje intervallet* trappas garantipensionen upp med 54 procent av den del av beräkningsunderlaget som är större än produkten av 0,72 prisbasbelopp multiplicerat med 15-delskvoten och folkpensionskvoten sedan denna ökats med 1,06944 men som är mindre än eller lika med 1,49 multiplicerat med prisbasbeloppet.

I det *fjärde intervallet* minskas garantipensionen med 40 procent av den del av beräkningsunderlaget som överstiger 1,49 gånger prisbasbeloppet.

Skälen för regeringen förslag: För den som vid utgången av 2002 uppbär änkepension, omställningspension eller särskild efterlevandepension i form av folkpension och tilläggs pension skall pensionen fr.o.m. den 1 januari 2003 omvandlas till garantipension och efterlevandepension. Vid samma tidpunkt skall även de särskilda skattereglerna för alla folkpensionärer avskaffas. Efter omvandlingen skall pensionen efter skatteavdrag vara i princip lika stor som före den 1 januari 2003.

Enligt de nuvarande reglerna för efterlevandepension påverkas folkpensionens storlek av en rad olika faktorer. Folkpensionen avkortas om den avlidne inte har varit bosatt i Sverige i minst 40 år eller om den avlidne inte tillgodoräknats minst 30 år med ATP-poäng. Vid änkepension avkortas även folkpensionen om kvinnan inte hade fyllt 50 år när mannen avled eller när det yngsta barnet fyllde 16 år. För kvinnor som blivit änkor efter 1989 och som är födda 1945 eller senare gäller dessutom att folkpensionens storlek är beroende av hur många år med ATP-poäng som mannen tillgodoräknats t.o.m. 1989. Vid omvandling av efterlevandepension enligt de anpassade bestämmelserna måste utöver dessa faktorer även hänsyn tas till det särskilda grundavdraget (SGA).

Reglerna för omvandling av pensionen till 2003 innehåller främst hänsyn till effekterna av att SGA avskaffas. Effekterna av att folkpensionen av skilda skäl kan betalas ut avkortad har inte tidigare bedömts ha sådan betydelse att det motiverar särskilda regler vid omvandlingen. Ytterligare beräkningar av hur utfallet blir för enskilda personer har emellertid nu gjorts inom Regeringskansliet. Till följd av de många faktorer som inverkar vid omvandlingen är bilden av effekterna mycket komplex och utan tydligt mönster. Beräkningarna visar dock att effekterna av en avkortad pension i vissa fall kan bli betydande och att det i flertalet fall innebär att personer med efterlevandepension får en lägre nettopension vid omvandlingen. Mot bakgrund av detta finns skäl att anpassa reglerna så att önskade omfördelningar inte uppkommer. En sådan anpassning av reglerna medför dock en betydande nackdel i och med att reglerna i dessa fall kompliceras betydligt. I valet mellan komplicerade regler eller önskade omfördelningseffekter anser dock regeringen att utfallet för den enskilde är det väsentligaste. Syftet med omvandlingen är också att så långt möjligt åstadkomma ett neutralt utfall för den enskilde. Regeringen föreslår därför att garantipension till efterlevande skall beräknas enligt särskilda regler för de personer som i december 2002 uppbär eller är berättigade till avkortad folkpension i form av efterlevandepension.

De särskilda beräkningsreglerna innebär att garantipensionens basnivå först fastställs. Basnivån skall därefter trappas av mot ett beräkningsunderlag som motsvarar tilläggspensionen och det s.k. folkpensionstillägget. Avtrappningen skall göras i fyra intervall beroende på beräkningsunderlagets storlek. Vid beräkningen av underlagen till de belopp som skall trappa upp eller trappa ner garantipensionen i respektive intervall bör fem decimaler användas.

Kostnaden för den föreslagna justeringen av reglerna beräknas uppgå till 10 miljoner kronor fr.o.m. 2003.

7.2 Rätten till folkpensionstillägg när sjömansinkomst tjänats in före 1974

Regeringens förslag: För efterlevande till utländsk medborgare skall år före 1974, som den avlidne har betalat sjömansskatt för, beaktas vid bestämmande av om det föreligger rätt till och vid beräkning av så kallat folkpensionstillägg till efterlevandepension.

Skälen för regeringens förslag: Utländska sjömän på svenska fartyg omfattas sedan den 1 januari 1974 av försäkringen för tilläggspension. Något krav på bosättning i Sverige uppställs inte. De kan också ha rätt till folkpension om de under åren 1960–1973 tjänstgjort på svenska fartyg och betalat sjömansskatt under något eller några av dessa år. För bestämmande av om rätt till folkpension föreligger samt beräkning av sådan pension likställs nämligen dessa år med år för vilka ATP-poäng har tjänats in. Detta gäller även folkpension i form av efterlevandepension om den uppbärs av en efterlevande till en utländsk sjöman som omfattas av reglerna.

Den ATP-baserade folkpensionen ersätts fr.o.m. den 1 januari 2003 av ett så kallat folkpensionstillägg, enligt de nya reglerna för efterlevandepension. Folkpensionstillägget skall utgöra en del av tilläggspensionen och vid beräkningen av tillägget skall endast år som den avlidne tillgodoräknats ATP-poäng beaktas. Detta skulle innebära att en person som uppbär efterlevandepension efter en utländsk sjöman och som med stöd av dagens regler har rätt till folkpension endast därför att den avlidne har betalat sjömansskatt under något eller några av åren 1960–1973 inte skulle bli berättigad till motsvarande förmån i form av folkpensionstillägg enligt de reformerade reglerna. För efterlevande som redan uppbär efterlevandepension i form av folkpension enligt bestämmelserna om likställda år skulle detta innebära att de skulle kunna mista en förmån som de redan uppbär. Regeringen anser inte att detta är godtagbart. De reformerade reglerna för ålderspension har också kompletterats med bestämmelser om att åren mellan 1960 och 1973 skall likställas med år med intjänade ATP-poäng för utländska medborgare som betalat sjömansskatt.

Regeringen föreslår, mot denna bakgrund, att år före 1974 för vilket eller vilka sjömansskatt betalats, skall likställas med år med intjänade ATP-poäng vid bestämmande av om det föreligger rätt till och vid beräkning av så kallat folkpensionstillägg till efterlevandepension fr.o.m. 2003.

7.3 Reducering av garantipension till änkepension i vissa fall när den avlidne inte har tjänat in 30 ATP-år

Regeringens förslag: Garantipension till änkepension för en änka som är född 1945 eller senare och vars make avlidit eller avlider något av åren 1990–2002 skall, om mannen var född 1923 eller tidigare, beräknas på särskilt sätt. Vid avkortning av garantipension skall det antal år med ATP-poäng som mannen tjänat in före 1990 i stället för att jämföras mot talet 30 jämföras mot det antal år som krävs för full tilläggspension.

Skälen för regeringens förslag: Änkepension för en kvinna som är född 1945 eller senare och som blivit änka efter den 1 januari 1990, betalas ut med belopp som motsvarar vad som skulle ha utbetalats om mannen avlidit vid utgången av 1989. Detta innebär att om mannen tjänat in 30 år med ATP-poäng t.o.m. 1989 betalas änkepension ut med fullt belopp. Personer som är födda 1923 eller tidigare saknar möjlighet att tjäna in 30 år med ATP-poäng.

Enligt nuvarande regler skall änkepension i dessa fall beräknas enligt särskilda regler. Enligt de särskilda reglerna behöver t.ex. den som är född 1922 endast tjäna in 28 år med ATP-poäng för full tilläggspension.

Enligt lagen om införande av lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall garantipension till änkepension 30-delsberäknas med hänsyn till det antal år med ATP-poäng som den avlidne mannen tjänat in t.o.m. 1989. Detta gäller om kvinnan är född 1945 eller senare och dödsfallet har inträffat, eller inträffar, under något av åren 1990–2002. Några särskilda bestämmelser för änkor efter män som var födda 1923 eller tidigare har inte införts, vilket innebär att full änkepen-

sion inte kan betalas ut till dessa änkor. Det kan också innebära att de kvinnor som uppbär änkepension enligt dagens bestämmelser får en sänkt pension fr.o.m. 2003.

Ett syfte med omvandlingen av änkepension i form av folkpension och tilläggspension till garantipension och änkepension är att pensionen efter skatteavdrag i princip skall vara lika stor efter omvandlingen som före. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att garantipension skall beräknas enligt särskilda regler för en kvinna som är född 1945 eller senare, om hon vid utgången av 2002 uppbär eller är berättigad till änkepension efter en man som var född 1923 eller tidigare, och mannen avlidit eller avlider något av åren 1990–2002. Det antal år som mannen tjänat in ATP-poäng t.o.m. 1989 skall inte jämföras mot talet 30 utan mot det antal år som krävs för full tilläggspension enligt 6 kap. 14–16 §§ lagen om inkomstgrundad ålderspension. Vid beräkning av garantipension för en änka till en utländsk medborgare skall år före 1974 som den avlidne betalat sjömansskatt för inte likställas med år med intjänade ATP-poäng.

7.4 Omräkning av barnpension från och med 2003

Regeringens förslag: Vid beräkning av barnpension och efterlevandestöd till barn från den 1 januari 2003 för ett barn som vid utgången av 2002 uppbär eller är berättigad till folkpension och tilläggspension i form av barnpension efter den ena föräldern och folkpension i form av barnpension efter den andra föräldern, skall efterlevandestöd till barn efter en förälder enbart reduceras av den barnpension som betalas ut efter denna förälder.

Skälen för regeringens förslag: Barnpension betalas ut i form av folkpension och ATP t.o.m. december 2002. Folkpensionen betalas ut efter varje avlidne förälder med minst 25 procent av prisbasbeloppet och skall tillsammans med barnpensionens ATP-del utgöra minst 40 procent av prisbasbeloppet efter varje förälder. Barnpension i form av ATP skall motsvara 30 procent av vad den avlidne skulle ha varit berättigad till i förtidspension vid tidpunkten för dödsfallet. Om den avlidne efterlämnar flera barn som är berättigade till barnpension ökas talet 30 med 20 för varje barn utöver det första. Den sammanlagda barnpensionen delas sedan lika mellan barnen.

Barnpension betalas ut enligt de nya reglerna för efterlevandepension fr.o.m. den 1 januari 2003. Enligt 4 § lagen om införande av lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn, skall barnpension i form av folkpension och ATP omvandlas till en barnpension som består av två delar och som beloppsmässigt skall motsvara den tidigare barnpensionen. Den första delen motsvarar den tidigare ATP-delen och den andra delen är ett tillägg på 25 procent av prisbasbeloppet som motsvarar den tidigare folkpensionsdelen. Tillägget på 25 procent betalas inte ut till de barn som vid utgången av 2002 enbart uppbär folkpension efter någon förälder. Från och med den 1 januari 2003 börjar även efterlevandestöd till barn att betalas ut. Efterlevandestödet är 40 procent av prisbasbeloppet efter vardera föräldern och räknas av krona för krona mot den sammanlagda barnpension som betalas ut efter föräldrarna. Eftersom det är

den sammanlagda barnpensionen efter båda föräldrarna som avräknas mot efterlevandestödet kan de nya reglerna innebära att ett barn som vid utgången av 2002 har barnpension efter båda föräldrarna får en lägre sammanlagd ersättning enligt de nya bestämmelserna. Det gäller barn som har folkpension och ATP efter den ena förälder men enbart folkpension efter den andra föräldern. Detta barn kommer då endast att få barnpension efter den förstnämnde föräldern, samtidigt som denna pension kommer att reducera efterlevandestödet efter båda föräldrarna.

Regeringen finner det oacceptabelt att redan beviljad barnpension skall kunna sänkas fr.o.m. 2003. Regeringen föreslår därför att för ett barn som vid utgången av 2002 uppbär barnpension efter båda föräldrarna, men enbart folkpension efter den ena föräldern, skall efterlevandestödet efter en förälder enbart reduceras av den barnpension som betalas ut efter denna förälder.

7.5 Barnpension när båda föräldrarna är avlidna

Regeringens förslag: Beviljad barnpension till ett barn får inte minskas till följd av att ett annat barn senare blir berättigat till högre barnpension efter ett senare dödsfall.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de nya reglerna för efterlevandepension betalas barnpension ut efter en förälder med 35 procent av den avlidnes efterlevandepensionsunderlag om det pensionsberättigade barnet inte har fyllt 12 år. Motsvarande procentsats är 30 om barnet har fyllt 12 år. Finns det flera pensionsberättigade barn, ökas procenttalet 35 med 25 för varje barn utöver det första till dess det yngsta barnet fyllt 12 år. När det yngsta barnet fyller 12 år betalas i stället barnpension ut med 30 procent av den avlidnes underlag och ökas med procenttalet 20 för varje ytterligare pensionsberättigat barn. Det sammanlagda pensionsbeloppet skall i båda fallen fördelas lika mellan barnen.

För ett barn vars båda föräldrar har avlidit skall barnpension alltid betalas ut med 35 procent av efterlevandepensionsunderlaget efter vardera föräldern. Barnpensionen är således något mer än dubbelt så stor om båda föräldrarna avlidit jämfört med om enbart den ena föräldern avlidit. Finns det flera barnpensionsberättigade barn ökas procenttalet 35 med 25 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet fördelas sedan lika mellan barnen.

Om det finns flera barn som är berättigade till barnpension efter en avliden och barnpensionerna sammantaget skulle överstiga efterlevandepensionsunderlaget, skall pensionerna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar underlaget. Om det efter en avliden, förutom barnpension, betalas ut omställningspension eller änkepension skall barnpensionerna tillsammans högst betalas ut med 80 procent av underlaget. Då det finns flera barn som uppbär barnpension efter en gemensam förälder kan begränsningsregeln medföra att barnpensioner som beviljats skall minskas om något eller några av barnens andra förälder också avlider. Vid det senare dödsfallet skall barnet eller barnen, vars båda föräldrar har avlidit, också beviljas barnpension efter den senast avlidne föräldern. Eftersom barnpension till barn vars båda föräldrar avlidit

betalas ut med ett högre procenttal efter båda föräldrarna blir också de sammanlagda barnpensionerna efter den först avlidna föräldern högre. De barn som då fortfarande uppbär barnpension efter en förälder kan, om begränsningsregeln tillämpas, få en sänkt pension.

Regeringen anser inte att det är rimligt att redan beviljad barnpension skall minskas på grund av ett senare dödsfall. Regeringen föreslår därför att det införs en bestämmelse om att redan beviljad barnpension för ett barn inte skall minskas på grund av att begränsningsregeln tillämpas om ett annat barn senare blir berättigat till barnpension efter båda sina föräldrar.

7.6 Utländsk livränta vid beräkning av barnpension

Regeringens förslag: Vid beräkning av barnpension och efterlevandestöd till barn skall all efterlevandelivränta som betalas ut till barnet enligt utländsk lagstiftning likställas med yrkesskadelivränta till efterlevande.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de nya reglerna om efterlevandepension kan det vara nödvändigt att veta om en livränta som betalas ut enligt utländsk lagstiftning skall likställas med arbetsskadelivränta eller yrkesskadelivränta. I 3 kap. 3 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn likställs viss del av livränta enligt lagen om arbetsskadeförsäkring och motsvarande livränta enligt utländsk lagstiftning med barnpension. I 7 kap. lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn finns bestämmelser om minskning av barnpension på grund av yrkesskadelivränta till efterlevande eller motsvarande livränta enligt utländsk lagstiftning.

Att i varje enskilt fall pröva om en utländsk livränta skall anses vara likställd med svensk arbetsskadelivränta eller yrkesskadelivränta förefaller administrativt komplicerat. Det för individen mest fördelaktiga resultatet nås om utländsk livränta alltid likställs med yrkesskadelivränta. Regeringen föreslår därför att livränta som betalas ut till barn enligt utländsk lagstiftning alltid skall likställas med yrkesskadelivränta till efterlevande vid beräkning av barnpension och efterlevandestöd till barn. Detta föranleder ändring i 3 kap. 3 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn på så sätt att livränta enligt utländsk lagstiftning i denna bestämmelse inte skall likställas med barnpension.

7.7 Samordning av änkepension och ålderspension för änkor som har fyllt 65 år

Regeringens förslag: Vid samordning av änkepension och ålderspension skall hänsyn inte tas till om änkan gjort undantagande från försäkringen för tilläggspension.

Vid nämnda samordning med ålderspension för kvinnor som är födda 1954 eller senare skall inkomstpension och premiepension be-

Skälen för regeringens förslag: Om en kvinna har rätt till änkepension och samtidigt får inkomstgrundad ålderspension skall änkepensionen samordnas med ålderspensionen. Enligt de nya reglerna för efterlevandepension skall därvid hänsyn tas till om änkan gjort undantagande från försäkringen för ATP-pension. Det innebär att samordningen enligt nuvarande regler inte skall göras utifrån faktisk tilläggspension utan utifrån den tilläggspension i form av ålderspension som skulle ha betalats ut om inte undantagande skett.

Möjligheten att begära undantagande från försäkringen för ATP-pension upphörde 1982. Därefter har de särskilda sanktionsregler som tidigare gällt i dessa fall successivt tagits bort. I de regler för ålderspension i form av garantipension som gäller fr.o.m. 2003 finns inte heller några särskilda regler för den som gjort undantagande från ATP. Detta innebär att garantipensionen beräknas utifrån den lägre tilläggspension som betalas ut till följd av undantagandet.

Något skäl för en annan tillämpning än den som gäller för ålderspension i form av garantipension finns inte. Regeringen föreslår därför nu att motsvarande skall gälla vid samordning av änkepension med ålderspension. Med andra ord, vid samordning av änkepension med ålderspension skall särskilda regler inte finnas för den som gjort undantagande från försäkringen för ATP-pension.

Enligt gällande regler skall änkepensionen till änkor födda 1954 eller senare samordnas med inkomstgrundad ålderspension, dvs. med inkomstpension och premiepension. En samordning med faktiskt utbetald premiepension skulle dock medföra vissa praktiska problem och oönskade effekter. I reglerna för ålderspension i form av garantipension har detta lösts på så sätt att garantipensionen beräknas som om hela den inkomstgrundade pensionen skulle ha betalats ut som inkomstpension. Regeringen föreslår att motsvarande regler skall införas vid samordning av änkepension med ålderspension. Den ålderspension med vilken änkepensionen skall samordnas skall således beräknas som om även pensionsrätten för premiepension hade tillförts fördelningssystemet.

7.8 Ansökan om änkepension

Regeringens förslag: En kvinna som har fyllt 65 år och uppbär ålderspension får beviljas änkepension utan ansökan, om hon uppfyller villkoren för rätt till änkepension.

Skälen för regeringens förslag: I samband med ålderspensionsreformen infördes principen att ingen pension skall beviljas utan att ansökan har gjorts. Detta gäller även en kvinna som blivit änka. Hon måste således ansöka om änkepension hos den allmänna försäkringskassan, enligt de nya reglerna för efterlevandepension.

För kvinnor som har fyllt 65 år och som uppbär ålderspension när de blir änkor är det dock fullt möjligt att bevilja änkepension utan att de ansöker särskilt om detta. Riksskatteverket (RSV) aviserar Riksförsäk-

ringsverket (RFV) om dödsfallet via datamedia. Aviseringen innehåller, utöver datum för dödsfallet, bl.a. uppgifter om vilket datum makarna gifte sig och om någon civilståndsåändring gjorts sedan giftermålet. Kvinnan kan, med ledning av dessa uppgifter, beviljas änkepension utan att hon behöver ansöka om det hos försäkringskassan. Det är varje år cirka 18 000 kvinnor som blir änkor efter att de fyllt 65 år och börjat uppbära ålderspension. Att kräva att dessa kvinnor skall ansöka om änkepension skulle innebära att försäkringskassan varje år får ta emot 18 000 ansökningar som inte innehåller några uppgifter som kassan inte redan känner till. För en stor del av dessa kvinnor måste pensionen ändå räknas om, även om inte änkepension beviljas, på grund av att bland annat garanti-pension påverkas av civilståndsåändringen.

Regeringen anser visserligen att det strider mot principerna i det reformerade pensionssystemet att bevilja pension utan ansökan, men anser det samtidigt olämpligt att ta in ansökningar som det inte finns något verkligt behov av. Regeringen föreslår därför att änkepension efter utgången av 2002 får beviljas utan ansökan till en kvinna som fyllt 65 år och uppbär ålderspension.

7.9 Övriga ändringar

Regeringens förslag: En kvinna som är född 1944 eller tidigare skall ha rätt till änkepension om hon har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år, om barnet vid dödsfallet stadigvarande vistades i makarnas eller änkans hem.

Skälen för regeringens förslag: Enligt reglerna om efterlevandepension har en änka som är född 1944 eller tidigare rätt till änkepension om hon vid dödsfallet har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 16 år. Det krävs alltså, till skillnad från de nuvarande reglerna, att änkan skall ha haft vårdnaden om barnet vid tidpunkten för dödsfallet för att rätt till änkepension skall finnas.

I vissa fall har änkan inte vårdnaden om barnet vid dödsfallet men får vårdnaden strax efter. Regeringen anser att det finns skäl för att även dessa kvinnor skall ha rätt till änkepension. Ett syfte med de anpassade reglerna är att de så nära som möjligt skall stämma överens med de nuvarande reglerna. Kraven för rätt till änkepension bör därför mildras på så sätt att änkan inte behöver ha vårdnaden om barnet vid dödsfallet. Änkepension skall i dessa fall kunna betalas ut när hon fått vårdnaden om barnet. Det skall dock även fortsättningsvis krävas att barnet vid dödsfallet stadigvarande vistas i makarnas hem eller hos änkan.

Med den föreslagna ändringen överensstämmer reglerna i den nya lagen med vad som nu gäller enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

I juni 2001 beslutade riksdagen om reformerade regler för beräkning av ersättning till personer som drabbats av varaktig eller långvarig medicinskt grundad nedsättning av arbetsförmågan med minst 25 procent (prop. 2000/01:96, bet. 2000/01:SfU15, rskr. 2000/01:257). De ändrade reglerna är till stor del en konsekvens av att ett nytt ålderspensionssystem har införts. Den 1 januari 2003 upphör bestämmelserna om förtidspension i form av folkpension och tilläggspension att gälla. Från samma tidpunkt gäller i stället reglerna om sjukersättning och aktivitetsersättning. Systemet omfattar både ett standardskydd i form av inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning och ett grundskydd i form av garantiersättning. De nya förmånerna är inte en del av det allmänna pensionssystemet utan är kontantförmåner vid sjukdom inom sjukförsäkringssystemet.

Personer som uppbär förtidspension eller sjukbidrag när det nya systemet träder i kraft får denna omvandlad till inkomstrelaterad sjukersättning respektive sjukersättning i form av garantiersättning.

De lagstiftningsåtgärder som föreslogs i proposition 2000/01:96 berörde huvudsakligen de centrala områdena inom socialförsäkringslagstiftningen. Regeringen bedömde det lämpligast att övriga lagstiftningsåtgärder skulle vidtas gemensamt med följdändringar i anledning av det reformerade systemet för efterlevandepensioner och för övergångsvis garantipension, vilka också träder i kraft den 1 januari 2003. Detta har nu genomförts. Utöver de förslag som lämnas nedan i avsnitten 8.1–8.2, är lagförslagen i dessa delar (avsnitt 9.8) endast ändringar till följd av att begreppen förtidspension och sjukbidrag har utmönstrats och ersatts av begreppen sjukersättning och aktivitetsersättning.

8.1 Samordningsfrågor

Regeringens förslag: Om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl aktivitetsersättning i form av garantiersättning som efterlevandestöd till barn utges endast den till beloppet största av förmånerna. Motsvarande skall gälla om en försäkrad har rätt till såväl sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning som garantipension till änkepension.

Skälen för regeringens förslag: Om en försäkrad för samma månad har rätt till både barnpension och förtidspension i form av folkpension, utges enligt nuvarande regler endast en av förmånerna. I de reformerade efterlevandepensionsreglerna har införts en bestämmelse som innebär att om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl efterlevandestöd till barn som folkpension i form av förtidspension, utges endast den till beloppet största av förmånerna. De äldre bestämmelserna om samordning av förtidspension och änkepension från folkpensioneringen gäller fortfarande. Om en änka för samma månad har rätt till båda förmånerna utbetalas endast en av dem.

Efterlevandestöd till barn och garantipension till änkepension är grundskyddsförmåner. Detsamma är sjukersättning och aktivitetsersätt-

ning i form av garantiersättning. Grundskyddsförmåner skall tillförsäkra den som saknar eller har rätt till endast låga inkomstbaserade förmåner en rimlig levnadsstandard. Det får mot denna bakgrund anses vara rimligt att en person inte skall kunna uppbära grundskyddsförmån från två system samtidigt. Förmånerna bör därför samordnas för den som uppfyller förutsättningarna för rätt till ersättning från båda systemen. Regeringen föreslår således att om en försäkrad för samma månad har rätt till såväl aktivitetsersättning i form av garantiersättning som efterlevandestöd till barn skall endast den till beloppet största av förmånerna utges. Motsvarande föreslås gälla om en försäkrad har rätt till såväl sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning som garantipension till änkepension.

8.2 Barntillägg

Regeringens förslag: Barntillägg till förtidspension behålls i princip enligt äldre bestämmelser. Minskningen av barntillägget för en försäkrad förälder som uppbär hel sjukersättning skall ske endast i den utsträckning ersättningen överstiger 2,40 gånger prisbasbeloppet.

Skälen för regeringens förslag: Barntillägg utges enligt äldre bestämmelser för varje barn under 16 år till en försäkrad förälder som uppbär ålderspension eller förtidspension. Helt barntillägg utges med 26 procent av prisbasbeloppet eller, om barnet är berättigat till barnpension, med 10 procent av prisbasbeloppet. Barntillägget reduceras med hänsyn till den försäkrades eventuella tilläggspension genom att tillägget minskas med hälften av tilläggspensionen i den mån denna för år räknat överstiger ett halvt prisbasbelopp.

Syftet med barntillägget är att det skall bidra till den pensionerade förälderns kostnader för barnet. Förmånen i dess nuvarande utformning tillkom i samband med införandet av AFL och ersatte då det särskilda inkomstprövade barnbidrag som dessförinnan kunde utges till pensionstagare med barn. Motivet för införandet av tillägget var främst att folkpensionsförmånerna då inte ansågs tillräckliga för att täcka kostnaderna för barn till pensionstagaren. Behovet av tillägg har, liksom tanken var, successivt minskat i takt med tilläggspensioneringens utbyggnad. Därtill har det förhållandet att grundnivån inom folkpensioneringen har förstärkts betydligt inneburit att barntilläggets betydelse har minskat. Mot denna bakgrund ansågs barntillägget ha spelat ut sin roll och avskaffades i princip 1990. Det ansågs dock inte att avskaffandet av barntillägget borde medföra försämrade pensionsförmåner för försäkrade som vid tidpunkten för avskaffandet av förmånen redan hade rätt till barntillägg. Enligt övergångsbestämmelser utbetalas därför barntillägg även för tid efter den 1 januari 1990 till dem som hade rätt till barntillägg i december månad 1989. Detta innebär att tillägget kommer att upphöra vid utgången av 2005 när de yngsta barnen som tilläggset avser har fyllt 16 år.

Barntillägget är framför allt en förmån som utges till förtidspensionärer. Utgiften för barntillägg uppgick 2001 till cirka 10 miljoner kronor och kommer successivt att minska.

Någon motsvarighet till barntillägget kommer inte att finnas vare sig i det reformerade ålderspensionssystemet eller i det reformerade förtidspensionssystemet. Barntillägget är under avveckling och kommer att ha upphört helt vid utgången av 2005. Det skulle onekligen medföra administrativa vinster att redan vid övergången till de reformerade pensionssystemen 2003 helt avskaffa barntillägget. Regeringens har dock när det gäller det reformerade ålderspensionssystemet ansett att det inte fanns tillräckliga skäl att ompröva de motiv som funnits för de övergångsregler som nu gäller. Dessa skäl gör sig enligt regeringens uppfattning även gällande för försäkrade som uppbär sjukersättning. Barntillägget bör därför behållas med i sak oförändrade regler även för dessa försäkrade.

I dag reduceras barntillägget med hälften av den försäkrades tilläggs-pension i den mån denna för år räknat överstiger halva prisbasbeloppet. Fritt från samordning är således folkpensionsbeloppet jämte ett halvt prisbasbelopp. Överfört till det reformerade förtidspensionssystemet anser vi det rimligt att bestämma fribeloppet för den som uppbär hel sjukersättning till ett belopp motsvarande garantinivån, 2,40 prisbasbelopp.

Barntillägg som betalas ut till en försäkrad som uppbär partiell sjukersättning skall utgöra motsvarande andel av barntillägget till hel sådan ersättning. Likaså skall minskningen av fribeloppet 2,40 prisbasbelopp utgöra samma andel som den partiella förmånen. Barntillägget skall vidare utges på grundval av samma antal försäkringsår som ligger till grund för beräkningen av sjukersättning i form av garantiersättning, eller skulle ha legat till grund för beräkning av garantiersättning om den försäkrade hade haft rätt till sådan ersättning, dvs. 40-delsberäknas.

9 Ändringar i övriga lagar

9.1 Skattefrihet för efterlevandestöd till barn m.m.

Regeringens förslag: Efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall vara skattefri inkomst. Barnpension enligt ovan nämnda lag skall enbart tas upp till beskattning till den del pensionen, tillsammans med efterlevandestöd till barn, för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet om en förälder har avlidit och 80 procent av prisbasbeloppet om båda föräldrarna avlidit. Detta skall också gälla yrkesskadelivränta till efterlevande till den del livräntan medfört minskning av den del av barnpensionen och efterlevandestödet till barn som inte skall beskattas.

Underhållsstöd enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd skall inte utges till ett barn som förlorat en förälder eller båda sina föräldrar genom dödsfall.

Skälen för regeringens förslag: Enligt inkomstskattelagen (1999:1229) är barnpension inte att anse som skattepliktig till den del pensionen för varje månad inte överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet eller, vid pension efter båda föräldrarna, 80 procent av

prisbasbeloppet. Ett belopp som motsvarar garantinivån är således skattefritt enligt dagens regler.

Regeringen anser att den i dag gällande bestämmelsen om viss skattebefrielse är rimlig och att den även skall gälla för efterlevandestöd till barn och barnpension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Skattefriheten skall gälla oberoende av om ersättningen till barnet helt består av efterlevandestöd till barn eller om den helt eller delvis består av barnpension. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen därför att efterlevandestöd till barn skall anses som skattefri inkomst. Regeringen föreslår också att barnpension skall tas upp till beskattning endast till den del den tillsammans med efterlevandestöd till barn för varje månad överstiger en tolfedel av 40 procent av prisbasbeloppet, eller om båda föräldrarna avlidit 80 procent av prisbasbeloppet. Detta skall också gälla den del av yrkesskadelivränta till efterlevande som föranlett minskning av den del av barnpension och efterlevandestöd till barn som inte är skattepliktig.

Efterlevandestöd till barn utgör grundskydd för barn vars ena förälder eller båda föräldrarna har avlidit. Efterlevandestödet har konstruerats för att barn till en avlidit förälder i princip skall ges samma ekonomiska grundskydd som barn till särlevande föräldrar ges genom underhållstöd enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd. Som en konsekvens av detta skall ett barn till en avlidit förälder inte vara berättigat till underhållsstöd, eftersom hon eller han alltid kommer att erhålla ett minimiskydd genom efterlevandestödet till barn. Regeringen föreslår därför att underhållsstöd enligt nämnda lag inte skall utges till ett barn som förlorat en förälder eller båda sina föräldrar genom dödsfall.

9.2 Fastställande av pensionspoäng

Regeringens förslag: Pensionspoäng skall från och med 2003 inte fastställas för den som är född 1954 eller senare.

Skälen för regeringens förslag: Personer som är födda 1954 eller senare omfattas helt av de reformerade reglerna för ålderspension, medan de som är födda tidigare åtminstone till en del omfattas av de äldre reglerna i ATP-systemet. För att beräkna tilläggspension enligt äldre regler behöver pensionspoäng fastställas medan ålderspension enligt de reformerade reglerna inte beräknas utifrån pensionspoäng. För att beräkna ålderspension för dem som är födda 1954 eller senare behöver således ingen pensionspoäng fastställas. Reglerna för förtidspension är dock de samma oavsett ålder och för att beräkna förtidspension måste pensionspoäng fastställas. Den 1 januari 2003 ersätts emellertid förtidspensionen av sjukersättning och aktivitetsersättning. Reglerna för de nya förmånerna har anpassats till det reformerade ålderspensionssystemet. Följaktligen skall inte sjukersättning eller aktivitetsersättning beräknas utifrån pensionspoäng. Från och med 2003 skall det därför inte längre fastställas pensionspoäng för dem som är födda 1954 eller senare.

Regeringens förslag: För handikappersättning och vårdbidrag skall reglerna om sammanträffande av förmåner tillämpas, vilket innebär att en retroaktiv utbetalning av förmånerna skall kunna minskas med utbetalt försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen (2001:453) som har betalats ut för motsvarande period.

Skälen för regeringens förslag: I vissa fall kan en försäkrad få en retroaktiv ersättning för en period för vilken det tidigare har betalats ut ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453). I dessa fall av sammanträffande av förmåner skall den retroaktiva ersättningen minskas med redan utbetald ersättning (17 kap. 1 § lagen [1962:381] om allmän försäkring).

När reglerna om handikappersättning reformerades med anledning av ålderspensionsreformen, togs det in bestämmelser om vilka regler i lagen om allmän försäkring som även skulle vara tillämpliga för handikappersättning och vårdbidrag. Av förbiseende togs inte reglerna om sammanträffande av förmåner in i förteckningen. Regeringen föreslår nu att dessa regler för sammanträffande av förmåner även skall gälla vid tillämpning av de nya reglerna om handikappersättning och vårdbidrag fr.o.m. 2003.

9.4 Rätt till pension och sjukersättning efter 2002 för bosatta utomlands

Regeringens förslag: Den som vid utgången av 2000 uppbar folkpension vid bosättning utomlands, och som fortfarande gör det vid utgången av 2002, skall fr.o.m. januari 2003 ha rätt till sådan sjukersättning eller pension som träder istället för folkpensionen.

Skälen till regeringens förslag: I socialförsäkringslagen, som trädde i kraft den 1 januari 2001, görs en avgränsning mellan arbetsbaserade och bosättningsbaserade förmåner. Till de bosättningsbaserade förmånerna räknas folkpensionen beräknad i förhållande till antalet bosättningsår. För de bosättningsbaserade förmånerna infördes i lagen begränsningar för rätten att uppbära förmånen vid bosättning utomlands. Till de nya reglerna finns övergångsbestämmelser som innebär att den som vid utgången av 2000 uppbar folkpension vid bosättning utomlands skall ha fortsatt rätt till denna även efter det att den nya lagen trätt i kraft. Efter som folkpensionen avskaffas den 1 januari 2003 föreslår regeringen nu att övergångsbestämmelsen kompletteras så att de som får folkpension vid bosättning utomlands enligt övergångsbestämmelsen även får den pension eller sjukersättning som ersätter folkpensionen fr.o.m. 2003 utbetald till utlandet.

9.5 Kompletteringar i lagen om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Prop. 2001/02:84

Regeringens förslag: Hemmavarande barns andel av bostadskostnaden skall, även enligt de fr.o.m. 2003 gällande reglerna för bostadstillägg, räknas med i bostadskostnaden om barnet antingen inte har fyllt 20 år eller får studiehjälp eller förlängt barnbidrag. En ytterligare förutsättning är att barnet inte är självförsörjande.

Vid beräkning av särskilt bostadstillägg skall inkomsten beräknas till hälften av makarnas gemensamma inkomst.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har nyligen beslutat att höja åldersgränsen för när ett barn skall anses svara för sin del av bostadskostnaden vid beräkning av bostadstillägg till pensionärer och vid inkomstprövning av folkpension i form av änkepension (prop. 2001/2002:1 volym 6, bet. 2001/02:SfU1, rskr. 2001/02:84). Reglerna har förts in i lagen (1993:308) om bostadstillägg till pensionärer. Till följd av ålderspensionsreformen har riksdagen beslutat om ett nytt regelsystem för bostadstillägg fr.o.m. den 1 januari 2003 (prop. 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl., bet. 2001/02:SfU3, rskr. 2001/02:10). Regeringen föreslår nu att nämnda åldersgräns skall vara 20 år även i den nya lagen.

Vid beräkning av bostadstillägg för makar beräknas inkomsten för var och en av dem till hälften av deras gemensamma inkomst. Detta skall även gälla vid beräkning av särskilt bostadstillägg, vilket framgår av motivtexten i propositionen Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl. Lagtexten har dock fått en något otydlig utformning vad gäller hur inkomsten för makar skall beräknas i dessa fall. Regeringen föreslår därför att ett förtydligande görs i 21 § så att det klart framgår att inkomsten för den som är gift skall beräknas till hälften av makarnas gemensamma inkomst. Inkomsten skall enligt bestämmelserna lägst tas upp till ett belopp motsvarande fribeloppet med avdrag för preliminär skatt. Denna nivå för lägsta inkomst skall inte beräknas för makarna gemensamt utan beräknas för makarna var för sig.

9.6 Justering av reglerna för omräkning av hustrutillägg

Regeringens förslag: Omräkning av hustrutillägg och bostadstillägg till sådan förmån skall göras till den 1 januari 2003.

Hustrutillägg skall även kunna betalas ut till en kvinna vars make får sjukersättning.

Skälen för regeringens förslag: Hustrutillägg är en inkomstprövad förmån som kan utges till vissa kvinnor vars make uppbär folkpension i form av ålderspension eller förtidspension. Förmånen är dock under avveckling och sedan några år nybeviljas inga hustrutillägg. För närvarande betalas hustrutillägg endast ut till ett tjugotal kvinnor. Samtliga av dessa har beviljats hustrutillägg på särskilda skäl, vilket innebär att det kommer att dröja ytterligare ett antal år innan förmånen är helt avvecklad.

Hustrutillägg prövas samordnat med bostadstillägg till pensionärer och enligt samma regelsystem som detta.

Med anledning av ålderspensionsreformen har riksdagen beslutat om reformerade regler för bostadstillägg fr.o.m. den 1 januari 2003. Eftersom hustrutillägget prövas samordnat med bostadstillägget ändrades samtidigt reglerna för hustrutillägg vad gäller inkomstprövningen. För övergången till de nya reglerna gäller således särskilda övergångsbestämmelser som innebär att omräkning av bostadstillägg och hustrutillägg skall ske under perioden 1 januari – 30 juni 2003. Till dess att omräkning skett skall beloppet för december 2002 betalas ut.

Den 1 januari 2003 avskaffas folkpensionen och ersätts av nya grundskyddsförmåner i form av garantipension och garantiersättning. Till följd av att det särskilda grundavdraget samtidigt avskaffas kommer dessa nya grundskyddsförmåner att betalas ut med ett högre bruttobelopp än tidigare folkpensionsförmåner. Den omräkning till de nya förmånerna som skall ske till den 1 januari 2003 omfattar även hustrutilläggen. Eftersom inkomstprövningen av hustrutillägget och bostadstillägget sker integrerat, måste i praktiken hela omräkningen, dvs. även omräkningen till den nya inkomstprövningen, göras samtidigt. Övergångsbestämmelsen i reglerna för hustrutillägg bör därför ändras så att de nya reglerna strikt tillämpas från den 1 januari 2003, dvs. så att hustrutillägget betalas ut enligt nya regler från januari 2003. Detta gäller då också för bostadstillägg till hustrutillägg.

Från den 1 januari 2003 ersätts förtidspensionen av sjukersättning och aktivitetsersättning. Eftersom även de nya förmånerna grundar rätt till bostadstillägg bör de på motsvarande sätt kunna grunda rätt till hustrutillägg till kvinna vars make uppbär sjukersättning. Detta är också i linje med dagens regler där hustrutillägg kan betalas till kvinna vars make uppbär förtidspension. Regeringen föreslår därför att reglerna för hustrutillägg kompletteras på angivet sätt.

9.7 Tidpunkten för när uppgiftsskyldighet för beräkning av garantipension skall träda i kraft

Regeringens förslag: Bestämmelserna om uppgiftsskyldighet av betydelse för beräkning av garantipension till personer födda 1937 och tidigare skall träda i kraft den 1 maj 2002.

Skälen för regeringens förslag: Tjänstepension ingår i beräkningen av garantipension till ålderspension för personer som är födda 1937 eller tidigare. Det är då den taxerade uppgiften om tjänstepension som skall användas. Enligt övergångsbestämmelsen skall dock beloppen för oktober 2002 användas under 2003 för personer som är födda 1936 eller 1937. Denna övergångsbestämmelse träder i kraft den 1 december 2002.

För att kunna tillämpa övergångsbestämmelsen för beräkning av garantipension fr.o.m. den 1 januari 2003 måste försäkringskassan hämta in uppgifter om bl.a. tjänstepension för ett stort antal personer. För att klara av det måste arbetet påbörjas i god tid. Viss del av arbetet kan givetvis påbörjas utan att uppgiftsskyldigheten trätt i kraft men för att underlätta arbetet bör bestämmelsen om uppgiftsskyldighet tidigareläggas. Reger-

ingen föreslår därför att bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i lagen (2000:798) om ändring i lagen om garantipension skall träda i kraft den 1 maj 2002. Prop. 2001/02:84

9.8 Följändringar och förtydliganden i övriga lagar

Regeringens förslag: Följändringar som hänger samman med att lagar och ersättningar i och med reformeringen bytt namn görs i berörda lagar. Därutöver görs vissa förtydliganden i några lagar.

Utöver de förslag till anpassningar som har tagits upp under övriga avsnitt har följändringar och förtydliganden gjorts i ett antal lagar. Här avses t.ex. sådana följändringar som hänger samman med att lagar och ersättningar i och med reformeringen bytt namn och att därmed även hänvisningar i andra lagar måste följändras. Ändringarna innebär i dessa avseenden ingen ändring i sak. Förslag till sådana ändringar finns i följande lagar och paragrafer.

Lag	Lagrum
Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	19 kap. 1 § 20 kap. 2 §
Lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	9 kap. 12 § 3 kap. 3 § 17 kap. 2 §
Lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt	12, 44 §§
Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	7 kap. 7 §
Lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd	4, 33 §§
Lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare	9 §
Lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster	1 §
Lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	19 §
Lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	27 §
Lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	12 kap. 9 §
Lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension	6 §
Lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension	3 kap. 6 § 4 kap. 3 § 5 kap. 4 §
Lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)	p. 10 i övergångsbestämmelserna

Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	8 kap. 9 § 10 kap. 2, 5 §§ 11 kap. 30, 40 §§ 28 kap. 9 § 58 kap. 10, 24 §§
Lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn	1 kap. 10 § 5 kap. 3, 4 §§ 6 kap. 8 § 7 kap. 2 §
Lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn	8 §
Lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)	3 kap. 16 §
Lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter	3, 8 §§

På grund förändringarnas art har förslagen inte tagits upp särskilt i någon förslagsruta. Respektive förändring kommenteras i författningskommentaren.

10 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen i denna proposition är till övervägande del mindre återstående anpassningar och justeringar i de regelsystem som berörs av ålderspensionsreformen. Ändringarna är oftast marginella eller berör mycket få personer och de ekonomiska konsekvenserna blir därför synnerligen begränsade. I några fall lämnas emellertid förslag som inte är anpassningar och där de ekonomiska effekterna är mer betydelsefulla. De ekonomiska konsekvenserna av dessa sammanfattas nedan.

- Barnårsrätt för adoptivföräldrar. Förslaget medför att kostnaderna för statliga ålderspensionsavgifter ökar något. Den retroaktiva barnårsrätten för dessa fall innebär också att belastningen på pensionssystemet ökar marginellt. De ekonomiska effekterna av förslaget är beroende av flera faktorer under en lång retroaktiv tid. Eftersom det inte finns tillräckliga uppgifter om detta har de ekonomiska konsekvenserna av förslaget inte kunnat beräknas.
- Pensionsrätt före 16 år. Förslaget innebär en utökad pensionsrätt, vilket i sin tur ökar belastningen på pensionssystemet. De som får den utökade pensionsrätten betalar emellertid avgifter som motsvarar pensionsrätten, varför avgift och pensionsrätt nu balanserar varandra. Den ökade belastningen för pensionssystemet i form av pensionsrätter beräknas för 1999 uppgå till 8,5 miljoner kronor. Förslaget medför ingen mätbar effekt på statsbudgeten.
- Ändrad beräkning av garantipension för personer födda 1937 eller tidigare. Förslaget är en följd av tidigare beslutade förändringar av det särskilda grundavdraget. Förslaget beräknas leda till ökade

utgifter på anslaget för ålderspensioner med 385 miljoner kronor år 2003. Prop. 2001/02:84

- Ändrade regler för beräkning av garantipension för efterlevande med avkortad efterlevandepension. Förslaget innebär att utgifterna på anslaget för efterlevandepensioner för vuxna ökar med upp till 10 miljoner kronor år 2003.

11 Författningskommentarer

11.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

16 kap.

10 §

Denna paragraf är ny.

Första stycket har sin motsvarighet i nuvarande 10 kap. 4 § andra stycket. (10 kap. 4 § upphävd fr.o.m. januari 2003, prop. 1999/2000:91 Efterlevandepensioner och efterlevandestöd till barn). Av bestämmelsen framgår att en samordning skall ske mellan aktivitetsersättning i form av garantiersättning och efterlevandestöd till barn, i de fall den försäkrade har rätt till båda förmånerna, på sådant sätt att endast den största av förmånerna betalas ut. En motsvarande bestämmelse finns också i 7 kap. 15 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (EPL).

Av *andra stycket* framgår att en samordning av förmånerna skall ske för den som är berättigad till såväl sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning som garantipension till änkepension på så sätt att endast den största av förmånerna betalas ut. Detta är i princip en anpassning till vad som gäller i dag beträffande samordning av förtidspension och änkepension från folkpensioneringen enligt 10 kap. 4 § andra stycket i dess lydelse före den 1 januari 1990 (punkterna 5 och 6 i övergångsbestämmelserna till lagen [1988:881] om ändring i lagen [1962:381] om allmän försäkring).

Även bestämmelserna i *tredje stycket* är en anpassning till vad som i dag gäller för den som är berättigad till både förtidspension och änkepension från folkpensioneringen enligt äldre regler i 10 kap. 4 § och ovan nämnda övergångsbestämmelser.

19 kap.

1 §

Ändringen är en följd av att efterlevandepensioneringen inte längre skall regleras i lagen om allmän försäkring.

20 kap.

2 §

Första och andra styckena i paragrafen upphävs. Bestämmelserna i *första stycket* tas bort eftersom det i lagen inte längre finns några bestämmelser om tillgodoräknade av pensionspoäng. Likaså upphävs bestämmelserna i

andra stycket eftersom bestämmelserna om barnpension numera finns i lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Prop. 2001/02:84

4 §

Andra stycket i paragrafen upphävs eftersom någon tilläggspension enligt AFL fr.o.m. januari 2003 inte längre finns. Bestämmelsen gäller dock enligt övergångsbestämmelsen till denna lagändring för tilläggspension som betalats ut för tid före ikraftträdandet.

Nuvarande *femte stycke* ändras så att avdrag på en ersättning som betalas ut enligt denna lag också får göras för för mycket utbetald premiepension enligt beslut om återbetalningsskyldighet av Premiépensionsmyndigheten. (Jfr motsvarande bestämmelse i 14 kap. 7 § lagen [1998:674] om inkomstgrundad ålderspension). Har sådant avdrag gjorts skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiépensionsmyndigheten.

Ändringen i *sista stycket* är en konsekvens av att *andra stycket* upphävs.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

3 kap.

3 §

Ändringen i paragrafen är en konsekvens av att ålderspension fr.o.m. januari 2003 inte längre betalas ut enligt denna lag. Någon motsvarande begränsning för rätt till sjukpenning för den som får ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller lagen (1998:702) om garantipension införs inte. För den som är född 1937 eller tidigare gäller dock äldre bestämmelser fortfarande (ny punkt 16 övergångsbestämmelserna).

9 kap.

12 §

Ändringen i paragrafen är ett förtydligande för att klargöra att beräkningen av garantiersättningen skall utgå från att hel inkomstrelaterad sjukersättning eller hel inkomstrelaterad aktivitetsersättning utges. Därefter tillämpas 14 § för att beräkna garantiersättning till den som endast har rätt till partiell sådan förmån.

17 kap.

2 §

Ändringen i paragrafen är ett förtydligande för att klargöra att det minsta belopp, 5 procent av prisbasbeloppet, som den försäkrade alltid skall ha rätt till gäller för hel sammanlagd sjukersättning. Utges partiell förmån skall alltså det minsta beloppet proportioneras i motsvarade grad.

Punkten 16 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:489) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

I denna punkt anges att äldre bestämmelser i 3 kap. 3 § fortfarande skall gälla för den som är född 1937 eller tidigare. Eftersom dessa personer fr.o.m. 2003 kommer att få tilläggspension enligt lagen (1998:674) om

inkomstgrundad ålderspension och garantipension enligt lagen (1998:702) om garantipension anges här att dessa pensioner skall likställas med pension enligt lagen om allmän försäkring. Den nuvarande begränsningen av rätten till sjukpenning för den som uppbär hel ålderspension före 70 års ålder skall således, till skillnad från den som är född 1938 eller senare, fortfarande gälla för den som är född 1937 eller tidigare. Även fortsättningsvis finns dock möjligheten för försäkringskassan att enligt 3 kap. 13 § tredje stycket lagen om allmän försäkring besluta att sjukpenning inte längre skall utges när en försäkrad som fyllt 65 år har erhållit sjukpenning i 180 dagar. Den bestämmelsen gäller oavsett när den försäkrade är född.

11.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:799) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Punkten 11 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i AFL

Tidigare upphävda bestämmelser om barntillägg gäller fortfarande för dem som hade rätt till barntillägg i december månad 1989. Barntillägget är en s.k. särskild folkpensionsförmån som utges som tillägg till folkpensionen. Folkpensionen i form av förtidspension avskaffas den 1 januari 2003 och ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning. Ändringen i övergångsbestämmelserna innebär att barntillägget anpassas till detta och därför framöver kommer att utges som ett tillägg till sjukersättning. Barntillägg som tillägg till aktivitetsersättning blir inte aktuellt då den som i december 2002 uppbar folkpension får denna omvandlad till sjukersättning oavsett ålder.

För den som uppbär tilläggspension skall barntillägget enligt nuvarande regler minskas med hälften av tilläggspensionen som överstiger ett halvt prisbasbelopp. Detta innebär att fritt från samordning är folkpensionsbeloppet och ett halvt prisbasbelopp. Ändringen innebär att barntillägget skall minskas med hälften av den sjukersättning som överstiger ett visst fribelopp. Det belopp som på detta sätt fritas från samordning bestäms för den som uppbär hel sjukersättning till 2,40 prisbasbelopp, vilket motsvarar garantinivån för hel sjukersättning. För den som uppbär partiell sjukersättning fritas från samordning motsvarande andel av 2,40 prisbasbelopp.

Punkten 8 i övergångsbestämmelserna till lagen (1992:1277) om ändring i AFL

Ändringen i *andra stycket* beträffande barntillägg till ålderspension för personer födda år 1937 eller tidigare innebär ingen ändring i sak. Stycket har formulerats om med anledning av att bestämmelser om barntillägg till förtidspension (sjukersättning) regleras i ett nytt fjärde stycke.

Det nya *fjärde stycket* ersätter *andra stycket* första meningen. Ändringen innebär att barntillägg som utges till folkpension i form av förtidspension i stället kopplas till sjukersättningen i form av garantiersättning sådan den utges eller skulle ha utgetts om rätt till sådan ersättning funnits, på liknande sätt som gäller för barntillägg till ålderspension för

personer födda år 1938 eller senare. För garantiersättning gäller att denna Prop. 2001/02:84 utges på grundval av antalet tillgodoräknade försäkringsår av 40.

11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt

12 och 44 §§

Ändringarna i dessa paragrafer innebär i sak att förtidspension och sjukbidrag ersätts med sjukersättning och aktivitetsersättning samt att hänvisning görs till lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och lagen (1998:702) om garantipension vad gäller ålderspension.

11.5 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Ändringarna i 7 kap. 7 § innebär ingen ändring i sak. De pensionsförmåner som tidigare innefattades i lagstiftningen om allmän försäkring täcks nu in i lagstiftningen om allmän pension. Detta gäller exempelvis efterlevandepension. Sjukersättning och aktivitetsersättning som ersätter pensionsförmånen förtidspension kommer alltså att innefattas i lagstiftningen om allmän försäkring.

11.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd

4 §

Ändringen i paragrafens *andra stycke* är en konsekvens av ändringarna i 33 §. Aktivitetsersättning utges alltid under en begränsad tid, vilket medför att bestämmelsen inte blir tillämplig på en arbetstagare som är yngre än 30 år.

33 §

Den 1 januari 2003 ersätts pensionsförmånen förtidspension (och sjukbidrag) av sjukersättning och aktivitetsersättning. De nya förmånerna är inte en del av det allmänna pensionssystemet utan är kontantförmåner vid sjukdom inom sjukförsäkringssystemet.

Begreppet sjukersättning används för ersättning vid medicinskt orsakad långvarig eller varaktig arbetsförmåga. Den nuvarande benämningen vid varaktig nedsättning av arbetsförmågan är förtidspension. Till den vars arbetsförmåga är nedsatt minst ett år men inte varaktigt utges tidsbegränsad sjukersättning som i dag motsvaras av sjukbidrag (propositionen Sjukersättning och aktivitetsersättning i stället för förtidspension, [prop. 2000/01:96] sid.72). Ändringarna i paragrafens *andra stycke* innebär att ordet förtidspension ersätts med sjukersättning som inte är tidsbegränsad och ordet pensionsbeslutet ersätts av beslutet om sjukersättning.

11.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård Prop. 2001/02:84

17 §

Paragrafens *tredje stycke* ändras på så sätt att avdrag på en ersättning som betalas ut enligt denna lag också får göras för för mycket utbetald premiepension om någon enligt beslut av Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig. (Jfr. 20 kap. 4 1 lagen [1962:381] om allmän försäkring och 14 kap. 7 § lagen [1998:674] om inkomstgrundad ålderspension.) Har sådant avdrag gjorts för för mycket utbetald premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

11.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

9 §

Ändringen innebär i sak att ordet förtidspension ersätts med sjukersättning och aktivitetsersättning.

13 §

Paragrafens *tredje stycke* ändras på så sätt att avdrag på en ersättning som betalas ut enligt denna lag också får göras för för mycket utbetald premiepension om någon enligt beslut av Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig. Har sådant avdrag gjorts för för mycket utbetald premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

11.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster

Ändringen i 1 § innebär endast att orden förtidspension och sjukbidrag byts ut mot sjukersättning och aktivitetsersättning.

11.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

19 §

Eftersom såväl folkpension som förtidspension inte kommer att finnas efter utgången av år 2002, ersätts dessa begrepp av ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och lagen (1998:702) om garantipension samt sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

11.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:762) om ändring i lagen (2000:781) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension

I *punkten 1* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension görs en rättelse. Ändringen innebär att sista meningen i punkten stryks. (se prop. 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl.). De särskilda regler som gäller under första halvåret 2003 för bostadstillägg enligt punkterna 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. skall inte gälla för hustrutillägg. Hustrutilläggets nivå (1,179 gånger prisbasbeloppet) är i dag knutet till folkpensionsbeloppen och fr.o.m. januari 2003 knyts nivån (1,67 gånger prisbasbeloppet) i stället till basnivåerna för garantipensionen. Detta innebär att det oreducerade hustrutillägget, dvs. före inkomstprövning, blir betydligt högre än i dag. Däremot blir det samtidigt fullt beskattat eftersom det särskilda grundavdraget för pensionärer upphör fr.o.m. 2003. Av denna anledning bör en övergångsperiod motsvarande den som gäller för bostadstillägg under första halvåret 2003 inte gälla för hustrutillägg. Dessa pensioner skall alltså räknas om vid årsskiftet 2002/2003. Eftersom inkomstprövningen av hustrutillägget sker samtidigt som för bostadstillägget på så sätt att inkomsterna först reducerar bostadstillägget och därefter hustrutillägget, måste även bostadstillägget i dessa fall räknas om vid årsskiftet.

11.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:763) om ändring i lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall då make uppbär folkpension

I *punkten 3* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1998:708) om upphävande av lagen (1994:309) om hustrutillägg i vissa fall ändras a) och c) som en konsekvens av att förtidspension har ersätts av sjukersättning.

Punkten 3 e) och f) slopas. Bestämmelserna är överflödiga eftersom regler som ersätter dessa numera finns i punkten 4 i samma ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (jfr. prop. 2000/01:140 Reformerade regler för bostadstillägg till pensionärer m.fl.). I den punkten hänvisas till de nya reglerna i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. (5 § och 22–33 §§).

11.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

9 kap. 1 § och 13 kap. 6 och 9 §§

Ändringarna i dessa paragrafer är endast följdändringar med anledning av att förtidspension och sjukbidrag inte kommer att finnas efter utgången av 2002. Dessa förmåner ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

11.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet

5 kap. 1 § och 9 kap. 6 och 9 §§

Ändringarna i dessa paragrafer är endast följdändringar med anledning av att förtidspension och sjukbidrag inte kommer att finnas efter utgången av år 2002. Dessa förmåner ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

11.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd

Detta lagförslag har granskats av *Lagrådet* (prop. 1999/2000:91 Efterlevandepensioner och efterlevandestöd till barn). I förhållande till lagförslaget i lagrådsremissen har punkten 1 i övergångsbestämmelserna ändrats på så sätt att lagen skall träda i kraft den 1 januari 2003 i stället för den 1 december 2002. Eftersom underhållsstöd betalas ut i förskott (utbetalningen i december 2002 avser underhållsstöd för januari 2003) innebär detta att både underhållsstöd och efterlevandestöd till barn kommer att kunna utges för samma månad, dvs. januari månad 2003. Ett ikraftträdande den 1 december 2002 skulle emellertid innebära ett glapp i utbetalningarna av stöden, eftersom underhållsstöd då inte skulle kunna betalas ut i december 2002 och efterlevandestöd kan betalas ut först i januari 2003.

3 §

Ändringen i paragrafen innebär att underhållsstöd inte längre skall utges till barn av den anledningen att en av föräldrarna avlidit. Ett sådant barn skall i stället vara berättigat till efterlevandestöd till barn enligt bestämmelserna i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Detta gäller även om dödsfallet har inträffat före ikraftträdandet. Underhållsstödet ersätts av ett efterlevandestöd (2 § lagen [2000:462] om införande av lagen [2000:461] om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn).

4 §

Anledningen till ändringen i denna paragraf är att regler om barnpension och efterlevandestöd till barn fr.o.m. den 1 januari 2003 finns i lagen

11.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

27 §

Ändringen i denna paragraf är en följd av att folkpension inte kommer att finnas efter utgången av 2002.

11.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

2 kap.

2 §

Paragrafens *andra stycke* har ändrats på så sätt att första meningen tagits bort, vilket innebär att det inte skall finnas någon undre åldersgräns för intjänande av pensionsrätt. Pensionsgrundande inkomst skall därför fastställas för alla som i övrigt uppfyller villkoren enligt första stycket, dock ej för den som är född 1937 eller tidigare. Ändringen träder i kraft den 1 januari 2004. I punkten 2 övergångsbestämmelserna anges att de nya bestämmelserna i denna paragraf även skall tillämpas för fastställande av pensionsgrundande inkomster för åren 1999–2003 för personer som är födda 1938 eller senare.

Ändringen i sista meningen i paragrafen innebär ingen ändring i sak. Eftersom de som är födda 1937 eller tidigare har fyllt eller fyller 65 år 2002 kan bestämmelsen förenklas. I punkten 3 övergångsbestämmelserna anges att äldre bestämmelser i denna paragraf fortfarande gäller för personer som är födda 1937 eller tidigare beträffande pensionsgrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet.

3 kap.

11 §

I paragrafen införs ett nytt andra stycke. Där anges att när en försäkrad med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det, skall den tidpunkt då den försäkrade fick barnet i sin vård anses som tidpunkten för barnets födelse. En begränsning för att få tillgodoräknas ett pensionsgrundande belopp införs dock med avseende på barnets ålder. Ett pensionsgrundande belopp får inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller nio år när barnet har tagits emot under månaderna januari–juni. Har barnet tagits emot under månaderna juli–december får ett pensionsgrundande belopp inte tillgodoräknas för år efter det år då barnet fyller 10 år. I paragrafen anges vidare att pensionsgrundande belopp inte får tillgodoräknas för mer än fyra år per barn. Om det finns synnerliga skäl får dock pensionsgrundande belopp tillgodoräknas för längre tid. Sådana synnerliga skäl kan vara att en biologisk förälder tidigare har fått tillgodoräkna sig pensionsgrundande belopp. Synnerliga skäl bör dock inte anses föreligga när en styvförälder adopterar makens barn.

22 §

Ändringarna i paragrafen innebär att reglerna för att likställas med förälder för den som med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det, görs oberoende av om barnet är utländsk eller svenskt.

12 kap.**9 §**

Ändringen i tredje stycket är ett förtydligande för att klargöra att det minsta pensionsbelopp som skall vara fritt från samordning skall utgå från att hel pension utges.

13 kap.**2 §**

I paragrafen anges nu att Premiepensionsmyndigheten skall besluta i ärenden som rör premiepension om det inte är fråga om beslut enligt 12 kap. 5 § första och andra styckena och 8 § eller 14 kap. 7 och 8 §§ eller annat beslut om utbetalning. Ändringen innebär att försäkringskassan och inte Premiepensionsmyndigheten skall besluta om sådana avdrag som får göras på pension när den försäkrade är återbetalningsskyldig för en ersättning (14 kap. 7 §) eller vid sammanträffande av förmåner (14 kap. 8 §). Det är också försäkringskassan som skall besluta i ärenden som rör själva utbetalningen av premiepension.

5 §

Ändringen innebär att även beslut om premiepension får fattas genom automatiserad behandling av Riksförsäkringsverket för försäkringskassans räkning. Det avser beslut om och i samband med utbetalning av pension där skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen om och i samband med utbetalning av pension.

14 kap.**7 §**

Ett nytt andra stycke införs. Där anges att det avdrag som har gjorts på pension med anledning av beslut om återbetalningsskyldighet av premiepension skall överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

Övergångsbestämmelserna

Flertalet övergångsbestämmelser träder i kraft den 1 maj 2002.

De nya bestämmelserna i 2 kap. 2 § om fastställande av pensionsgrundande inkomst träder i kraft den 1 januari 2004 och skall enligt *punkten 2* även tillämpas retroaktivt för åren 1999–2003. Enligt *punkten 3* skall äldre bestämmelser i 2 kap. 2 § fortfarande gälla för personer som är födda 1937 eller tidigare beträffande pensionsgrundande inkomst som avser tid före ikraftträdandet. Pensionsgrundande inkomst för denna åldersgrupp kan dock längst fastställas t.o.m. år 2001 eftersom den som är född 1937 fyller 64 år det året.

De nya bestämmelserna i 3 kap. 11 och 22 § om pensionsgrundande belopp för barnår träder i kraft den 1 januari 2005 och skall enligt *punkten 4* även tillämpas retroaktivt för åren 1999–2004. Den utvidgade pensionsrätten för barnår skall dock, liksom övrig pensionsrätt för barnår,

gälla redan från år 1960. För tid före 1999 regleras dock rätten till pensionsgrundande belopp för barnår i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension. Se lagförslag 2.19. Pensionsgrundande belopp för barnår enligt de nya reglerna kan i de flesta fall tillgodoräknas de berättigade med automatik. För de fall där detta inte är möjligt anges i denna punkt att anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp skall ha inkommit till den allmänna försäkringskassan senast den 31 januari 2006. Anmälan om överlåtelse av pensionsgrundande belopp enligt 3 kap. 13–15 §§ skall enligt bestämmelserna i 15 kap. 6 § göras senast den 31 januari fastställelseåret. För överlåtelse av pensionsgrundande belopp enligt de nya reglerna för åren 1999–2004 skall sådan anmälan i stället ha kommit in till försäkringskassan senast den 31 januari 2006, dvs. samma tidpunkt som gäller för överlåtelse av pensionsgrundande belopp för intjänandeåret 2005.

11.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:492) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

4 kap.

1 §

I andra stycket anges att pensionspoäng inte skall fastställas för den som är född 1954 eller senare. Eftersom bestämmelserna om förtidspension upphör fr.o.m. 2003 behöver inte pensionspoäng fastställas för andra personer än de som tillhör den s.k. mellangenerationen i ålderspensionssystemet.

11.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

6 §

Delpension får enligt 5 § andra stycket den upphävda lagen inte utges för samma månad för vilken den pensionsberättigade uppbär förtidspension eller ålderspension enligt AFL. Här föreskrivs att med förtidspension enligt AFL skall likställas sjukersättning enligt samma lag.

29 §

Ändringen i paragrafen innebär att bestämmelserna i 3 kap. 22 § skall tillämpas fullt ut även för åren 1960–1998. Detta innebär då att den tid under vilken en försäkrad med socialnämnds medgivande har tagit hand om ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det, skall anses som tid under vilken den försäkrade haft vårdnaden om barnet och därmed kunna ge rätt till barnår. Av administrativa skäl bör utgångspunkten då vara den tidpunkt som finns registrerat som barnets invandningsdatum i RSV:s folkbokföringsregister och godtas som den tidpunkt då den försäkrade skall likställas med förälder i detta sammanhang. Om

den försäkrade kan visa att han eller hon tagit emot barnet vid en tidigare tidpunkt skall emellertid denna tidpunkt gälla. Prop. 2001/02:84

Övergångsbestämmelserna

Enligt punkten 2 skall anmälan om att få tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för barnår med stöd av de nya bestämmelserna i 29 § ha kommit in till försäkringskassan senast den 31 januari 2006. Pensionsgrundande belopp för barnår kan i de flesta fall tillgodoräknas de berättigade med automatik. För de fall där detta inte är möjligt måste emellertid en anmälan göras av föräldrarna senast nämnda datum. Även sådan ansökan som avses i 41 § skall ha kommit in till försäkringskassan senast den 31 januari 2006. Av 41 § framgår att fadern, för att kunna tillgodoräknas pensionsgrundande belopp för barnår, måste ansöka därom och därvid visa att han uppfyller villkoren för att tillgodoräknas ett sådant belopp.

11.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

3 kap.

6 §

I paragrafen görs endast följdändringar. Ordet förtidspension byts ut mot sjukersättning. Särskild efterlevandepension regleras fr.o.m. 2003 i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Bestämmelserna i paragrafen skall också gälla för den som fyller 65 år i januari 2003 och som i december 2002 hade hel förtidspension eller hel särskild efterlevandepension. Detta anges i punkten 3 i övergångsbestämmelserna.

4 kap.

3 §

Ändringen i tredje stycket är en följdändring med anledning av att nuvarande bestämmelser om tilläggspension i form av änkepension fr.o.m. 2003 återfinns i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn och i lagen (2000:462) om införande av nämnda lag. Vidare har ordet förtidspension bytts ut mot sådana förmåner som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet. Någon ändring i sak avses inte utan det är endast en anpassning till de ersättningar som ersätter den svenska förtidspensionen fr.o.m. 2003.

5 kap.

4 §

Ändringen i tredje stycket är ett förtydligande för att klargöra att beräkningen av garantipensionen skall utgå från att hel pension skall utges. Därefter tillämpas 3 kap. 8 § för att beräkna garantipension till den som endast tar ut partiell sådan förmån.

11.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:798) om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

Prop. 2001/02:84

Ändringarna i 2 kap. 10–13 och 15 §§ är en följd av att det särskilda grundavdraget (SGA) har höjts fr.o.m. januari 2001.

Ändringen i punkten 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna innebär endast att vissa bestämmelser om uppgiftsskyldighet skall träda i kraft den 1 maj 2002 i stället för den 1 december 2002 (se avsnitt 9.7).

11.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

22 §

I 17 kap. 1 § AFL finns bl.a. bestämmelser om att socialnämnden i vissa fall får uppbära retroaktivt beviljad periodisk ersättning från försäkringskassan. Reglerna gäller för ersättningar enligt AFL och gällde före 2001 även för handikappersättning och vårdbidrag. Genom en hänvisning till 17 kap. 1 § AFL kommer reglerna att bli tillämpliga igen.

11.23 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

Punkten 7 i övergångsbestämmelserna

I punkten införs ett nytt andra stycke. Första stycket avser sådan bosättningsbaserad folkpension som i princip inte kan exporteras men som med stöd av tidigare dispensregler i AFL eller punkten 1 i övergångsbestämmelserna till lagen (1979:127) om ändring i AFL eller med stöd av konventionsbestämmelser betalas ut utomlands. Enligt det nya andra stycket i punkt 7 kommer den som vid utgången av 2002 uppbär folkpension vid bosättning utomlands med stöd av bestämmelserna i första stycket ha fortsatt rätt till sådan ersättning eller pension som träder i stället för folkpensionen. Därmed avses sjukersättning i form av garantiersättning och garantipensioner.

Punkten 10 i övergångsbestämmelserna

Punkten är ny och anger att en efterlevande som vid ingången av år 2003 uppbär eller har rätt till särskild efterlevandepension eller garantipension till sådan pension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn alltså skall omfattas av bestämmelserna i 4 kap.

Pensionsförmånen särskild efterlevandepension, som enligt nuvarande bestämmelser utges i form av tilläggspension och folkpension, avskaffas fr.o.m. 2003 och kan därefter endast betalas ut enligt bestämmelserna i den ovan nämnda lagen i form av särskild efterlevandepension och garantipension till sådan pension. Bestämmelserna i 4 kap. om förmåner vid utlandsvistelse bör alltså gälla för efterlevande som kommer att uppbära särskild efterlevandepension efter utgången av 2002. Dessa bestämmelser skall därvid tillämpas som om den efterlevande uppbär omställningspension och garantipension till sådan pension. Detta innebär att

särskild efterlevandepension liksom omställningspension skall vara en arbetsbaserad förmån och garantipensionen skall vara en bosättningsbaserad förmån. Prop. 2001/02:84

11.24 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

8 kap.

9 §

Efterlevandestöd till barn enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn skall vara ett sådant bidrag som är skattefritt.

10 kap.

2 §

I punkten 6 görs en följdändring med anledning av att ett nytt andra stycke införs i 11 kap. 30 §.

5 §

Ändringen i första stycket 1 innebär ingen ändring i sak. Inkomstpension, tilläggspension och premiepension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension byts ut mot inkomstgrundad ålderspension enligt nämnda lag.

Första stycket 3 ändras till att avse pension enligt lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Bestämmelser om folkpension och tilläggspension i lagen (1962:381) om allmän försäkring upphör fr.o.m. 2003. Vissa pensionsförmåner på grund av lagen om allmän försäkring kommer dock fortfarande att utges övergångsvis som t.ex. hustrutillägg och barntillägg. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till förevarande lagändring skall sådana ersättningar fortfarande anses som pension enligt denna paragraf.

11 kap.

30 §

Ett nytt *andra stycke* införs i paragrafen. Sjukersättning och aktivitetsersättning enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring ersätter fr.o.m. 2003 pensionsförmånerna förtidspension och sjukbidrag. Med anledning av att de nya förmånerna är kontantersättningar inom sjukförsäkringen men inte alltid grundar sig på förvärvsinkomst av tjänst anges i det nya stycket att även sådana ersättningar skall tas upp.

40 §

Ändringarna i paragrafen är följdändringar med anledning av att bestämmelser om barnpension fr.o.m. 2003 finns i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn.

28 kap.

9 §

Ändringen är en konsekvens av att tilläggspension inte längre regleras i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

58 kap.

10 och 24 §§

I paragraferna görs följdändringar. Ordet förtidspension byts ut mot sjukersättning som inte är tidsbegränsad.

11.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

1 kap.

6 §

I vissa speciella fall kan även kvinnor som är födda år 1944 eller tidigare enligt nuvarande regler (punkten 7 i övergångsbestämmelserna till lagen [1988:881] om ändring i lagen [1962:381] om allmän försäkring) ha rätt till såväl änkepension som omställningspension samtidigt. Detta kan inträffa för kvinnor som har blivit änkor och beviljats änkepension enligt gällande regler. Skulle en sådan änka gifta om sig skall änkepensionen dras in med stöd av 8 kap. 3 § andra stycket respektive 14 kap. 2 § tredje stycket AFL i deras lydelse före den 1 januari 1990. Om den nye maken därefter avlider inom fem års tid, återinträder rätten till änkepension efter den förste maken. En sådan kvinna kan också bli berättigad till efterlevandepension enligt nuvarande regler i AFL efter den sist avlidne mannen. I den nämnda övergångsbestämmelsen (punkten 7) föreskrivs att endast omställningspensionen eller den särskilda efterlevandepensionen skall utges. Är änkepensionen större utbetalas dessutom det överskjutande beloppet.

En ändring görs i *tredje stycket* som innebär att bestämmelserna i stycket också blir tillämpliga för änkor som är födda 1944 eller tidigare i de speciella situationer som kan uppstå efter det att en änkepension har dragits in på grund av bestämmelserna i 6 kap. 4 §. Eftersom en änka som är född 1944 eller tidigare, till skillnad från en änka som är född 1945 eller senare, också kan ha rätt till garantipension till änkepension, kompletteras bestämmelsen till att täcka även den situationen samt anges i sista meningen att minskning i första hand skall göras på garantipension till änkepension och i andra hand på sådan del av änkepensionen som avses i 6 kap 5 § första stycket 2.

10 §

I paragrafen görs en komplettering. För det fall dödsfallet inträffar ett år och efterlevandepension på grund av bestämmelserna i 7 kap. 2 § skall betalas ut först från ett senare år, skall pensionen beräknas som om den hade utgetts redan det år dödsfallet inträffade. Ändringen görs för att efterlevandepensionen skall kunna ”räknas om” vid årsskiftet efter dödsfallet.

2 kap.

4 §

I paragrafen införs ett nytt tredje stycke. I första och andra styckena finns bestämmelser om begränsning av barnpensioner när dessa sammantaget överstiger efterlevandepensionsunderlaget (första stycket) och – i det fall även omställningspension eller änkepension utges – när barnpensionerna

överstiger 80 procent av efterlevandepensionsunderlaget (andra stycket). I det nya stycket anges att barnpension inte får sänkas för ett barn när barnpension för ett annat barn skall räknas om med stöd av 3 § andra stycket. Den nya bestämmelsen blir tillämplig i vissa fall när ett barns båda föräldrar har avlidit och då den ena av detta barns föräldrar inte är förälder till barnets syskon. Detta innebär att barnpensionen för ett halvsyskon inte skall sänkas på grund av syskonets båda föräldrar har avlidit.

3 kap.

3 §

En ändring görs i *tredje* stycket. Ändringen innebär att efterlevandelivränta som barnet har rätt till enligt utländsk lagstiftning inte skall beaktas vid den avräkning som skall göras mot efterlevandestödet enligt första och andra styckena. Anledningen härtill är att det i de flesta fall inte går att avgöra om den utländska livräntan är jämförbar med en svensk arbetsskadelivränta eller en svensk yrkesskadelivränta. Det är därför lämpligt att behandla alla utländska livräntor på samma sätt. Den utländska efterlevandelivräntan bör därför i stället alltid beaktas vid tillämpningen av bestämmelserna i 7 kap. 10 och 11 §§ om samordning med livränta som är att likställa med yrkesskadelivränta.

5 kap.

3 §

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en konsekvens av att förtidspension från 2003 ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

4 §

Ändringen i paragrafens *andra stycke* är en konsekvens av att förtidspension från 2003 ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

6 kap.

1 §

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följd av att bestämmelserna om förtidspension (13 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring) upphävts fr.o.m. 2003. Eftersom änkepension i möjligaste mån även i fortsättningen skall utges i enlighet med äldre bestämmelser och knyta an till reglerna om tilläggspension, skall en förutsättning för att rätt till änkepension skall föreligga vara att den avlidne vid tidpunkten för dödsfallet hade varit berättigad till förtidspension enligt de före den 1 januari 2003 gällande reglerna i 13 kap. 1 § AFL. Detta innebär att den avlidne måste ha tjänat in pensionspoäng för tid före det år varunder dödsfallet inträffade.

I *andra stycket* anges att en änka har rätt till änkepension endast om det för den avlidne kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst tre år. Stycket har nu kompletterats på så sätt att bestämmelserna i 6 kap. 18 § lagen om inkomstgrundad ålderspension skall tillämpas på motsvarande sätt. Den paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om rätt till och beräkning av inkomstgrundad ålderspension för utländska sjömän och innebär att år före år 1974 för vilket har betalats sjömansskatt får tillgodoräknas och ger rätt till sådan tilläggspension som avses i 6 kap. 2 § 2 LIP, dvs. det s.k. folkpensionstillägget. En förutsättning för

att någon sådan rätt skall uppkomma är att det antal år som kan tillgodoräknas uppgår till minst tre. Har pensionspoäng tjänats in efter 1973 kan år med pensionspoäng läggas samman för att uppfylla treårskravet (jfr förslaget till ändring i 6 kap. 8 § andra stycket). Motsvarande skall också gälla beträffande rätten till och beräkning av änkepension enligt 6 kap. 5 § första stycket 2.

2 §

Ändringen i andra stycket 2 är en rättelse. De villkor som enligt 14 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (i lydelse före den 1 januari 1990) och övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i AFL gäller för rätt till änkepension skall gälla i princip oförändrat även fortsättningsvis. Orden ”vid varje tidpunkt mellan utgången av år 1989 och dödsfallet” stryks eftersom detta endast krävdes beträffande äktenskapets bestånd och inte övriga villkor. I andra stycket första meningen anges redan att änkan skall ha varit gift med den avlidne från utgången av år 1989 till dödsfallet. (Se i övrigt kommentaren till denna paragraf i prop. 1999/2000:91 och prop. 1987/88:171 s. 225–229).

3 §

Enligt nuvarande bestämmelser krävs inte att änkan för rätt till änkepension vid tidpunkten för dödsfallet hade vårdnaden om barn under 16 år. Det räcker att hon får vårdnaden om barnet vid en senare tidpunkt för att då bli berättigad till änkepension. *Andra stycket* rättas i enlighet härmed. Även i *fjärde stycket* görs en rättelse. Se kommentaren till föregående paragraf.

5 §

Ändringarna i denna paragraf är en följd av att bestämmelserna om förtidspension i lagen om allmän försäkring har upphävts fr.o.m. 2003 (se kommentaren till 6 kap. 1 § första stycket).

8 §

Ändringen i *första stycket* är en följd av att bestämmelserna om förtidspension (13 kap.) i lagen om allmän försäkring har upphävts fr.o.m. 2003 (se kommentaren till 6 kap. 1 § första stycket).

I *andra stycket* hänvisas nu också till 6 kap. 18 § lagen om inkomstgrundad ålderspension (se kommentaren till 6 kap. 1 § andra stycket).

12 §

Bestämmelsen om att ett tidigare gjort undantagande från försäkringen för tilläggspension skall påverka beräkningen av änkepensionen tas bort. Någon motsvarande bestämmelse finns inte heller i lagen (1998:702) om garantipension vid beräkning av garantipension till ålderspension (4 kap. 3 §). Ändringen i sista meningen är ingen ändring i sak utan en konsekvens av att bestämmelsen om undantagande har tagits bort.

13 §

I denna paragraf finns särskilda samordningsbestämmelser för änkepension till kvinnor som är födda år 1954 eller senare och som får inkomstgrundad ålderspension för samma tid som änkepensionen. I paragrafens

första stycke anges nu att inkomstpension och premiepension därvid skall beräknas som om änkan endast tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget. I paragrafens *andra stycke* görs ett tillägg som innebär att änkepension inte på grund av samordningsreglerna får överstiga det belopp den skulle ha betalats ut utan samordning.

14 §

Enligt nuvarande bestämmelser krävs inte att änkan för rätt till änkepension vid tidpunkten för dödsfallet hade vårdnaden om barn under 16 år. Det räcker att hon får vårdnaden om barnet vid en senare tidpunkt. *Första stycket* i paragrafen rättas i enlighet härmed. Jfr. kommentaren till 2 och 3 §§.

7 kap.

1 §

Ett nytt *andra stycke* införs. Där anges att änkepension får beviljas utan ansökan till en kvinna som fyllt 65 år och som uppbär ålderspension enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension eller enligt lagen (1998:702) om garantipension. För en närmare redogörelse för våra överväganden hänvisas till avsnitt 7.8.

2 §

Ändringen i paragrafen innebär bara en följdändring med hänsyn till det nya systemet för sjukersättning och aktivitetsersättning.

15 §

Paragrafen är ny. *Första stycket* ersätter den upphävda 3 kap. 4 § med den ändringen att förtidspension har bytts ut mot aktivitetsersättning i form av garantiersättning.

Bestämmelserna i *andra stycket* har sin motsvarighet i äldre bestämmelser i 10 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i lydelse före den 1 januari 1990.

11.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

4 §

Ändringen i paragrafens *andra stycke* är en följd av att ålderspension till dem som är födda år 1937 eller tidigare fortfarande (t.o.m. 2002) utges enligt reglerna i AFL och inte enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). Eftersom ålderspension enligt LIP får tas ut fr.o.m. den månad den pensionsberättigade fyller 61 år, utges också ålderspension enligt LIP vid utgången av 2002 till personer som är födda 1938 eller senare. Dessa personer har emellertid inte fyllt 65 år och skulle därför vid tidpunkten för dödsfallet ha kunnat uppfylla villkoren för rätt till förtidspension. Barnpension efter en person som är född 1938 eller senare bör därför beräknas utifrån förtidspensionsreglerna även om den avlidne uppbär ålderspension enligt LIP.

I ett nytt *fjärde stycke* anges att det för rätt till barnpension enligt andra stycket 2, det s.k. folkpensionstillägget, krävs att den avlidne tillgodoräknats minst tre år med pensionspoäng och att 6 kap. 18 § LIP skall tillämpas på motsvarande sätt. Denna bestämmelse får endast betydelse i det fall det efterlevande barnet inte har uppburit barnpension från tilläggs pensioneringen på grund av att den avlidne inte hade tillgodoräknats tre år med pensionspoäng. Med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 18 § LIP kan år med pensionspoäng läggas samman med år före 1974 för vilka den avlidna betalat sjömansskatt, för att uppfylla kravet på minst tre år till det s.k. folkpensionstillägget. Se kommentaren till 6 kap. 1 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (11.25).

5 b §

Paragrafen är ny. Enligt 3 kap. 3 § andra stycket lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn utges efterlevandestöd till barn vars båda föräldrar har avlidit endast i den utsträckning den sammanlagda barnpensionen enligt 2 kap. inte uppgår till det belopp som anges i 2 § andra stycket. Detta innebär att man vid beräkningen av om efterlevandestöd skall utges eller inte skall ta hänsyn till den barnpension som sammanlagt utbetalas efter båda föräldrarna. Detta kan innebära att något efterlevandestöd inte skall utbetalas till följd av att den ena föräldern efterlämnar ett högt efterlevandepensionsunderlag även om den andra föräldern inte efterlämnar någon rätt över huvud taget till barnpension. I det fall barnet vid utgången av 2002 endast får folkpension i form av barnpension efter den ena föräldern skulle det därför kunna bli en kraftig sänkning av de sammanlagda efterlevandeförmånerna. I den nya paragrafen anges därför att 3 kap. 3 § andra stycket inte skall tillämpas i sådana fall, vilket innebär att efterlevandestöd efter en förälder kan utges med 40 procent av prisbasbeloppet oavsett med vilket belopp barnet får i barnpension efter den andra föräldern.

6 §

I ett nytt *femte stycke* anges att det för rätt till omställningspension enligt tredje stycket 2, det s.k. folkpensionstillägget, krävs att den avlidne tillgodoräknats minst tre år med pensionspoäng och att 6 kap. 18 § LIP skall tillämpas på motsvarande sätt. Denna bestämmelse får endast betydelse i det fall den efterlevande inte har uppburit omställningspension från tilläggs pensioneringen på grund av att den avlidne inte hade tillgodoräknats tre år med pensionspoäng. Med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 18 § LIP kan år med pensionspoäng läggas samman med år före 1974 för vilka den avlidne betalat sjömansskatt, för att uppfylla kravet på minst tre år för rätt till det s.k. folkpensionstillägget. Se kommentaren till 6 kap. 1 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (11.25).

7 §

I sjunde stycket, i dess hittillsvarande lydelse, finns särskilda regler för hur garantipensionens basnivå och garantipensionen skall beräknas i det fall den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng eller 40 års bosättnings tid. I paragrafen anges nu i stället att garantipensionens basnivå och garantipensionen i sådana fall skall beräknas enligt 17 a-c §§.

8 §

Ändringen i paragrafens fjärde stycke är en följd av att förtidspension fr.o.m. 2003 ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

10 §

Ändringen i *första stycket* innebär att rätt till änkepension enligt 6 kap. 5 § första stycket 2, det s.k. folkpensionstillägget, föreligger om det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng och att 6 kap. 18 § LIP skall tillämpas på motsvarande sätt. Denna bestämmelse får endast betydelse i det fall den efterlevande inte har uppburit änkepension från tilläggs pensioneringen på grund av att den avlidne inte hade tillgodoräknats tre år med pensionspoäng. Med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 18 § LIP kan år med pensionspoäng läggas samman med år före 1974 för vilka den avlidne betalat sjömansskatt, för att uppfylla kravet på minst tre år för rätt till det s.k. folkpensionstillägget. Se kommentaren till 6 kap. 1 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (11.25).

11 §

Ändringen i *första stycket* innebär att rätt till änkepension enligt 6 kap. 5 § första stycket 2, det s.k. folkpensionstillägget, föreligger om det för den avlidne kan tillgodoräknas minst tre år med pensionspoäng och att 6 kap. 18 § LIP skall tillämpas på motsvarande sätt. Denna bestämmelse får endast betydelse i det fall den efterlevande inte har uppburit änkepension från tilläggs pensioneringen på grund av att den avlidne inte hade tillgodoräknats tre år med pensionspoäng. Med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 18 § LIP kan år med pensionspoäng läggas samman med år före 1974 för vilka den avlidne betalat sjömansskatt, för att uppfylla kravet på minst tre år för rätt till det s.k. folkpensionstillägget. Se kommentaren till 6 kap. 1 § lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (11.25).

Ändringen i paragrafens *tredje stycke* är en följd av ändringen i 1 kap. 6 § lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn (EPL). Se kommentaren till ändringen i den paragrafen (12.25).

12 §

Den hittillsvarande bestämmelsen i sista meningen i tredje stycket finns nu i 1 kap. 6 § EPL och kan därför tas bort här. (Se lagförslag 2.25).

13 §

Ändringen är en följd av att 13 kap. AFL har upphävts fr.o.m. 2003.

16 §

De särskilda bestämmelserna om beräkning av garantipensionens basnivå som skall gälla enligt nuvarande lydelse av paragrafen ändras och skall beräknas på sätt som anges i de nya 17 a–c §§. De bestämmelserna skall också tillämpas vid beräkning av garantipension till en sådan änka som avses i 6 kap. 22 § EPL, dvs. för en sådan änka som enligt nuvarande regler för folkpension får denna beräknad i 15-delar. Detta anges i paragrafens *andra stycke*.

Av *tredje stycket* framgår att 6 kap. 14–16 §§ lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension skall tillämpas vid beräkning enligt andra stycket. Motsvarande bestämmelser finns i punkt 6 i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i lagen om allmän försäkring.

17 §

Det 90-procentstillägg som skall kompensera för det första prisbasbeloppet skall 30- eller 40-delsberäknas enligt i princip hittillsvarande regler i 5 kap. AFL. Här skall emellertid 30-delsberäkningen respektive 40-delsberäkningen ske efter en annan beräkningsmodell än vad som följer av hittillsvarande bestämmelser i 5 kap. AFL och tidigare beslutade bestämmelser i denna paragraf. Hur beräkningen skall göras anges i de nya paragraferna 17 a–c. De bestämmelserna skall också tillämpas vid beräkning av 90-procentstillägget till en sådan änka som avses i 6 kap. 22 § EPL, dvs. för en sådan änka som enligt nuvarande regler för folkpension får denna beräknad i 15-delar.

17 a §

I 17 a–c finns särskilda bestämmelser om hur garantipension till änkepension skall beräknas i de fall pensionen inte skall utges oavkortad, dvs. när det för den avlidne inte tillgodoräknats erforderligt antal bosättningsår (40 år) eller år med ATP-poäng (30 år). I de fall änkan inte fyllt 50 år när mannen avled eller när det yngsta barnet fyllde 16 år skall pensionen också avkortas (1/15 för varje år som kvinnans ålder understiger 50 år). Bestämmelserna gäller för såväl 30-dels- och 40-delsberäkning som vid 15-delsberäkning. Genom hänvisningen i 7 § till dessa paragrafer blir bestämmelserna också tillämpliga för beräkning av garantipension till omställningspension och särskild efterlevandepension (genom hänvisning i 8 § till 7 § tredje–sjunde styckena).

I *första stycket* denna paragraf anges hur garantipensionens basnivå, 2,15 gånger prisbasbeloppet, skall beräknas när garantipensionen skall beräknas med 15-, 30- eller 40-delar eller vid en kombination av 15-delar och 30- eller 40-delar. Garantipensionens basnivå skall multipliceras med den i andra stycket angivna folkpensionskvoten och med den i tredje stycket angivna 15-delskvoten.

Folkpensionskvoten enligt *andra stycket* är den för den avlidne högsta kvoten av antalet tillgodoräknade bosättningsår i förhållande till talet 40 respektive antalet tillgodoräknade år med pensionspoäng i förhållande till talet 30. För en sådan änka som avses i 16 § (född 1945 eller senare och som har fått rätt till folkpension på grund av att maken avlidit under något av åren 1990–2002) skall folkpensionskvoten endast beräknas i 30-delar.

I *tredje stycket* anges att 15-delskvoten utgörs av förhållandet mellan det antal 15-delar till vilket minskning skall ske enligt 6 kap. 22 § EPL och talet 15. Denna kvotdel kan bara bli aktuell vid beräkning av underlaget i fjärde stycket för garantipension till änkepension, eftersom sådana reduceringsregler endast finns inom änkepensioneringen.

I *fjärde stycket* anges hur underlaget för beräkningen av garantipension, det s.k. beräkningsunderlaget, skall beräknas. Beräkningsunderlaget utgörs av folkpensionskvoten multiplicerad med 15-delskvoten multiplicerad med prisbasbeloppet, och om änkepension utges, multiplicerad

med 0,9 samt därefter ökat med änkepensionen angiven i prisbasbelopp. I Prop. 2001/02:84 änkepensionen skall inte det s.k. 90-procentstillägget ingå.

Den beräkning som skall göras enligt denna paragraf kan åskådliggöras med följande formel

$$BU = 0,90 * FPkvot * x/15 + \text{änkepension}$$

där

BU = beräkningsunderlag,

FPkvot är störst av $y/30$ och $z/40$

x = antal 15-delar

y = antal 30-delar

z = antal 40-delar

17 b och c §§

I dessa paragrafer finns bestämmelserna om garantipensionens belopp enligt en matematisk formel. Bestämmelserna i 17 c § utgör den del av formeln där k_2 är en funktion av y eller z och som innehåller en andra-gradsekvation.

Garantipensionen skall beräknas enligt formeln:

$$\text{Garantipension} = 2,15 * (FPkvot) * x/15 + k_1 * BU_1 + k_2 * (BU_2 - GRV_2) + k_3 * (BU_3 - GRV_3) + k_4 * (BU - GRV_4)$$

där

k_1 är ett fast tal = -1 (lutning på kurva nr 1),

$k_2 = 0,3481 - 0,987 * (FPkvot) - 0,36 * (FPkvot)^2$ (^2 = upphöjt till 2, lutning på kurva nr 2),

k_3 är ett fast tal = + 0,54 (dvs. upptrappning med 54 %, lutning på kurva nr 3),

k_4 är ett fast tal = - 0,40 (dvs. avtrappning med 40 %, lutning på kurva nr 4),

där

GRV1 = gränsvärde för BU1,

GRV2 = $0,90 * (FPkvot) * x/15$,

GRV3 = $g(x,y) = (0,72 * x/15) * (FPkvot + 1,06944)$,

GRV4 = 1,49.

Definitionsgränserna för beräkningsunderlaget (BU) är:

$$0 < BU_1 \leq 0,90 * (FPkvot) * x/15$$

$$0,90 * (FPkvot) * x/15 < BU_2 \leq (0,72 * x/15) * (FPkvot + 1,06944)$$

$$(0,72 * x/15) * (FPkvot + 1,06944) < BU_3 \leq 1,49$$

$$1,49 < BU_4 < 3,1416$$

11.27 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Ändringen i 3 kap. 16 § är en följd av att någon ålderspension fr.o.m. 2003 inte längre betalas ut enligt AFL och att förtidspension ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning.

11.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Prop. 2001/02:84

3 §

Ändringen är en följd av att folk- och tilläggspension i form av förtidspension inte finns efter utgången av 2002. Dessa förmåner ersätts av sjukersättning och aktivitetsersättning. Ändringen medför att nuvarande punkten 4 blir punkt 3.

8 §

Ändringen är en följd av att folk- och tilläggspension i form av efterlevandepension inte finns efter utgången av 2002. Motsvarande pensioner samt änkepension enligt övergångsbestämmelserna till lagen (1988:881) om ändring i AFL fr.o.m. 2003 regleras i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn och lagen (2000:462) om införande av lagen om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn. Ändringen medför att nuvarande punkterna 1 och 2 sammanförs i en punkt och att nuvarande punkten 3 blir punkt 2 i paragrafen.

11.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

9 §

Ett nytt andra stycke införs. Bestämmelsen motsvarar 2 § första stycket andra och tredje meningarna i den nuvarande lagen (1994:308) om bostadstillägg till pensionärer i dess lydelse fr.o.m. den 1 januari 2002 (prop. 2001/02:1, utgiftsområde 11, sid. 9 och 18). Den nuvarande lagen ersätts fr.o.m. 2003 av lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl. En motsvarande bestämmelse bör införas i den lagen. Bestämmelsen innebär att hemmavarande barns andel av bostadskostnaden skall ingå vid fastställande av bostadskostnad, om barnet inte har fyllt 20 år eller om barnet får studiehjälp eller förlängt barnbidrag. En ytterligare förutsättning är att barnet inte är självförsörjande.

21 §

Ändringen i *andra stycket* är ett förtydligande och innebär att för makar skall inkomsterna läggas samman och sedan delas lika mellan dem.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 januari 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Wärnersson, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad

Föredragande: Engqvist

Regeringen beslutar proposition Anpassningar med anledning av övergången till reformerade regler för ålderspension